İLKOKUL

HAYAT BİLGİSİ

DERS KİTABI

Esra ÖZCAN

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 28.05.2018 tarih ve 78 sayılı kararıyla **2018-2019** öğretim yılından itibaren **5 (beş)** yıl süre ile Ders Kitabı olarak kabul edilmiştir.

EVRENSEL İLETİŞİM YAYINLARI

Bu kitabın her hakkı saklıdır ve "EVRENSEL İLETİŞİM YAYINLARI LTD. ŞTİ."ne aittir. Kitabın metin, şekil, soru ve resimleri hiçbir şekilde izin alınmaksızın yayımlanamaz; fotokopi, teksir, film vb. şekilde basılamaz ve çoğaltılamaz.

Dil Uzmanı

Çiğdem İNCESU

Görsel Tasarım Uzmanı

Şahin CEYLAN

ISBN: 978-605-2110-82-9

EVRENSEL İLETİŞİM YAYINLARI

Yeni Ziraat Mahallesi 626. Sokak Nu.: 22/B Altındağ/ANKARA

tel.: 0312. 384 65 00 belgeç: 0312. 384 61 00

www.evrenseliletisim.com.tr

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Mehmet Âkif Ersoy

ANDIMIZ

Türküm, doğruyum, çalışkanım.

İlkem küçüklerimi korumak, büyüklerimi saymak; yurdumu, milletimi özümden çok sevmektir.
Ülküm yükselmek, ileri gitmektir.

Ey Büyük Atatürk!

Açtığın yolda, gösterdiğin hedefe durmadan yürüyeceğime ant içerim.

Varlığım Türk varlığına armağan olsun.

Ne mutlu Türküm diyene!

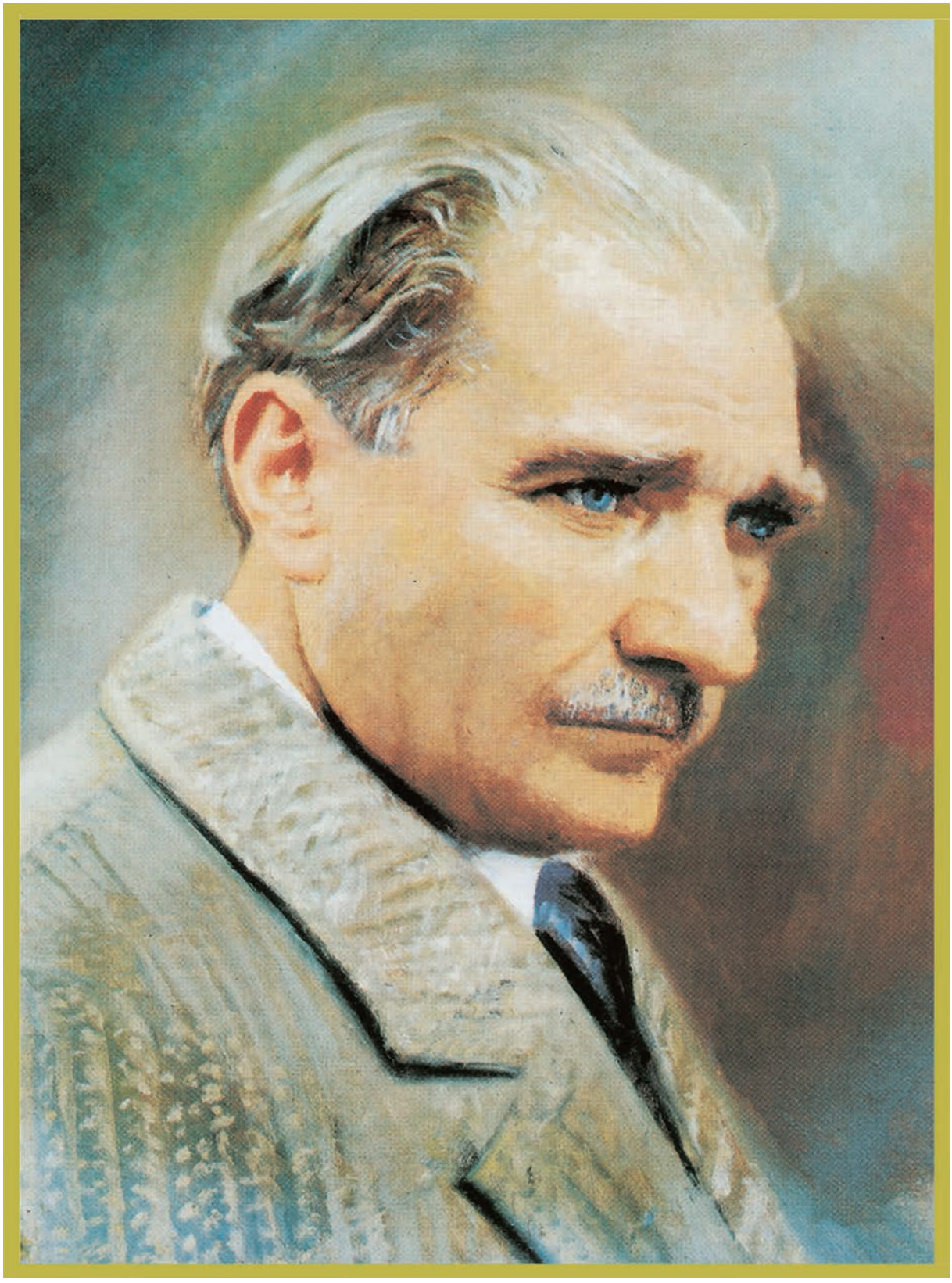

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

KİTABIMIZI TANIYALIM 9

1. ÜNİTE
OKULUMUZDA HAYAT

GÜÇLÜ YÖNLERİMİN FARKINDAYIM 12
DİKKAT EDELİM 17
ARKADAŞLARIMI SEVİYORUM 20
OKULUMUN VE SINIFIMIN YERİ 24
OKULUMUN KATKILARI 28
YARDIMLAŞMAK GÜZELDİR 31
OKULDA DEMOKRASİ 34
OKULDAKİ KAYNAKLAR 39
MESLEKLER 44
KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM 49

2. ÜNİTE
EVİMİZDE HAYAT

BİR ZAMANLAR ONLAR DA ÇOCUKTU 54
KOMŞULARIMIZ 58
EVİMİZİN KROKİSİ 61
BEN DE YARDIM EDEBİLİRİM 64
TEKNOLOJİK ÜRÜNLER 67
TASARRUF ÖNEMLİDİR 70
PLANLI YAŞAM 74
TUTUMLU ÇOCUĞUM 77
KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM 80

3. ÜNİTE
SAĞLIKLI HAYAT

VERİMLİ KULLANALIM 86
DİKKATLİ ALIŞVERİŞ 90
DENGELİ VE DÜZENLİ BESLENME 94
TEMİZLİK HER YERDE 99
KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM 103

4. ÜNİTE
GÜVENLİ HAYAT

TRAFİK İŞARETLERİ 108
TRAFİK KURALLARINA UYALIM 113
KAZALAR 117
ACİL DURUMLAR 124
ÖNCE GÜVENLİK 130
GÜVENLİK TEDBİRLERİ 134
PARKLARDA GÜVENLİK 141
KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM 144

5. ÜNİTE
ÜLKEMİZDE HAYAT

YÖNETİM BİRİMLERİ 148
CUMHURİYETLE DAİMA İLERİYE 151
TARİHÎ ESERLER 155
GÖREV VE SORUMLULUKLAR 161
KORUYALIM 164
MİLLÎ BİRLİK VE BERABERLİK 169
SORUMLULUK PROJELERİ 173
ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ 176
MİNNETTAR OLDUKLARIMIZ 181
KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM 186

6. ÜNİTE
DOĞADA HAYAT

BİTKİ VE HAYVANLARIN ÖNEMİ 190
MEYVE VE SEBZE YETİŞTİRİCİLİĞİ 196
YÖNÜMÜZÜ NASIL BULURUZ? 201
ÇEVREMİZ DEĞİŞİYOR 205
ÇEVREMİZİ KORUYALIM 212
GERİ DÖNÜŞÜM YAPALIM 218
KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM 222

CEVAP ANAHTARI 225
SÖZLÜK 226
KAYNAKÇA 229
GENEL AĞ KAYNAKÇASI 229
GÖRSEL KAYNAKÇA 231
TÜRKİYE HARİTASI 236

KİTABIMIZI TANIYALIM

YARDIMLAŞMAK GÜZELDİR

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Arkadaşlarımızın hangi yardımlaşma faaliyetlerine katıldığını anlatınız.

3C sınıfı olarak okulumuzda yapılan yardım faaliyetlerine katılmaya çalışırız.

Her yıl, kardeş okulumuzdaki arkadaşlarımız için kıyafet, ayakkabı, kırtasiye ve oyuncakların konulduğu kutular hazırlarız. Bu yardımlaşma aramızdaki sevgi ve saygı duygularını artırmaktadır.

Okuduğumuz kitapları ihtiyacı olan başka okullara göndeririz. Kitaplarımızı arkadaşlarımızla paylaşmak hoşumuza gider.

Okulumuzun yakınında bulunan huzurevini ziyarete gideriz. Huzurevinde yaşayan büyüklerimiz bizim bu ziyaretimizle mutlu olurlar.

31

Kazanım veya kazanımlara ait başlıktır.

Sizi kazanıma ait metne ve resme yönlendiren yönergedir.

Kazanım veya kazanımlarla ilgili metin, resim veya görselden oluşan bölümdür.

Kitabınızda sizi yönlendirecek, size bilgi verecek olan arkadaşlarımız.

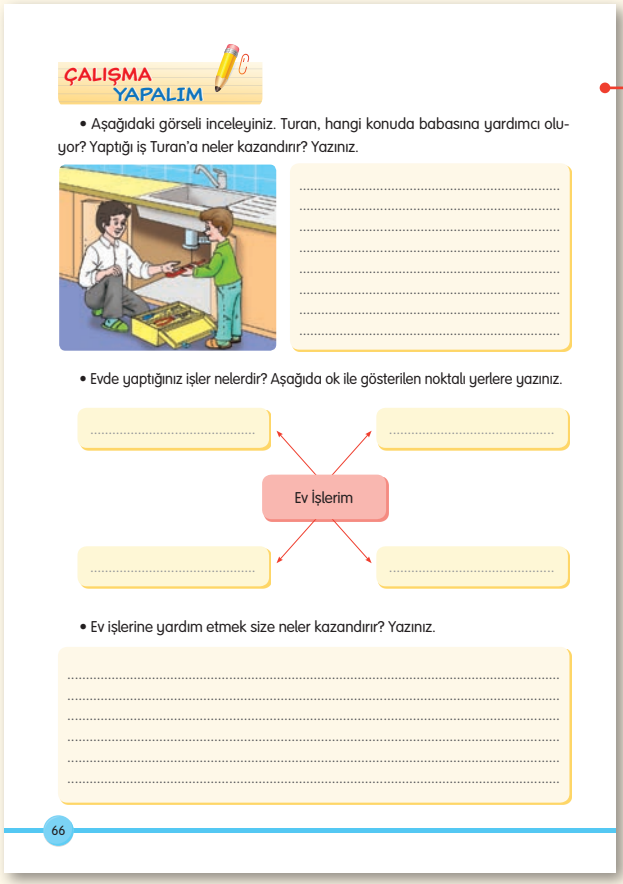

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Turan, hangi konuda babasına yardımcı oluyor? Yaptığı iş Turan'a neler kazandırır? Yazınız.

• Evde yaptığınız işler nelerdir? Aşağıda ok ile gösterilen noktalı yerlere yazınız.

Ev İşlerim

• Ev işlerine yardım etmek size neler kazandırır? Yazınız.

66

Kazanımla ilgili sınıfta yapılması gereken etkinlik bölümüdür.

Kazanımla ilgili yapılması gereken etkinlik bölümüdür.

ETKİNLİK

Malzemeler:

Yiyecek resimleri, makas, yapıştırıcı, yarım tabaka beyaz karton, renkli kalemler, çizgisiz kâğıt.

Etkinliğin Yapılışı:

- Sizlerden sağlıklı bir öğün afişi hazırlamanız isteniyor.
- İlk olarak dergi, gazete veya internetten yiyecek resimleri bulunuz.
- Yiyecek resimlerini kendiniz de çizip boyayabilirsiniz.
- Beyaz kartonunuzun üzerine bulduğunuz yiyecek resimlerini veya kendi çizdiğiniz resimleri yapıştırarak sağlıklı bir öğün hazırlayınız.
- Çalışmanızı sınıfta arkadaşlarınıza anlatınız. Öğününüzde niçin bu yiyeceklere yer verdiğinizi açıklayınız.
- Çalışmanızı sınıf panosunda sergileyiniz.

97

1. ÜNİTE

OKULUMUZDA HAYAT

GÜÇLÜ YÖNLERİMİN FARKINDAYIM

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Arkadaşlarımız hangi özelliklerinden söz ediyor? Anlatınız.

Arkadaşlar adım Ece Güven. Ben de sizin gibi 3. sınıf öğrencisiyim. Derslerimde oldukça başarılıyım. Başarımın sebebi planlı ve verimli çalışmaktır. Kendime haftalık plan hazırlar ve bu plana göre derslerime çalışırım. Böylece hem konu tekrarı yapmaya hem de oyun oynamaya zaman bulurum. Derslerimde başarılı olmak benim güçlü yanımdır. Ancak güçlendirmem gereken yönlerim de var. Örneğin iyi yüzme bilmiyorum. Bunun için ailemle konuşup bir yüzme kursuna yazılabilirim.

Adım Batuhan Sarıçam. Benim en güçlü yanım yüzme biliyor olmamdır. Üç yıldır yüzme kursuna gidiyorum. Bu sporda oldukça da başarılıyım. Katıldığım yarışmalarda birçok madalya kazandım. Ailem ve arkadaşlarım başarılarımdan dolayı beni takdir eder. Ancak benim de geliştirmem gereken yönlerim var. Örneğin satranç oynamayı bilmiyorum. Bu konuda öğretmenim bana yardım edebileceğini söyledi.

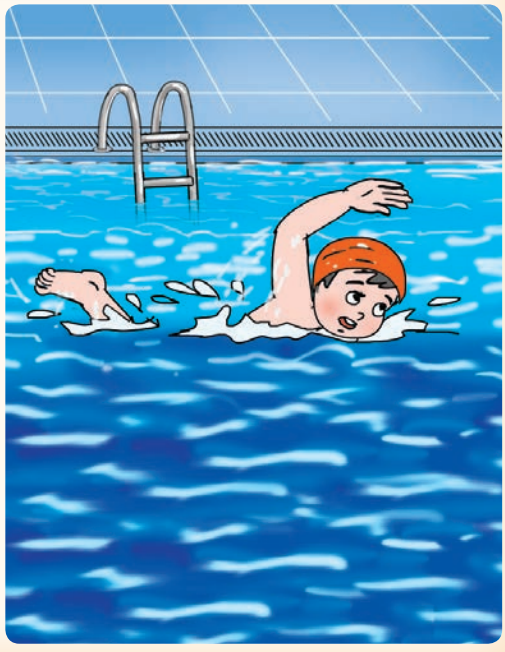

Merhaba benim adım Sena Söylemez. Ben, satranç oyununda oldukça başarılıyım. Boş vakitlerimde babamla satranç oynarız. Ayrıca satranç kursuna da gidiyorum. Benim de geliştirmem gereken yönlerim var. Örneğin bisiklet sürmeyi bilmiyorum.

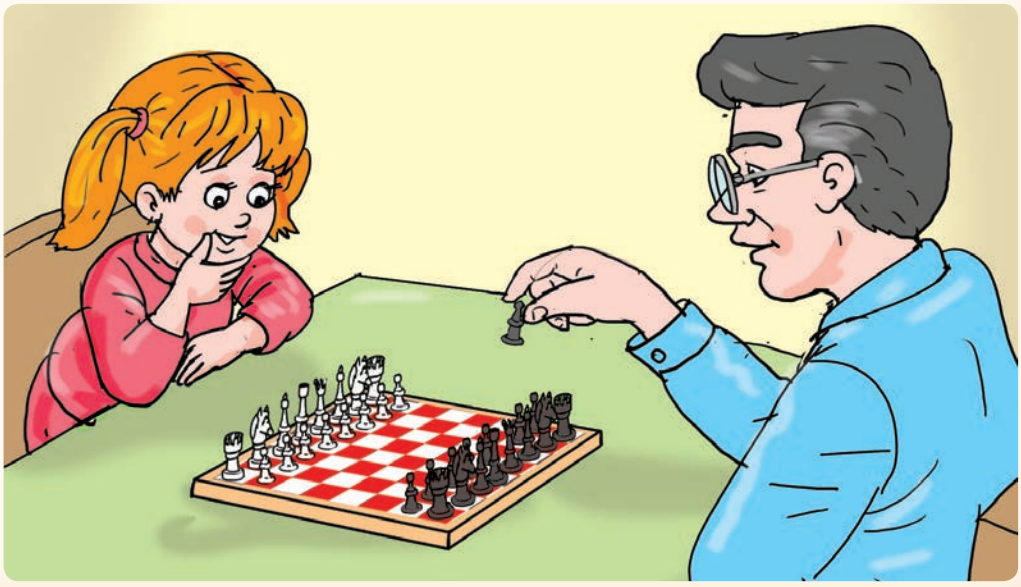

Arkadaşlar benim adım Halil Sarıkaya. Ben de bisiklete binemiyorum. Ancak yetenekli olduğum alanlar da var. Örneğin resim yapmakta oldukça başarılıyım. Öğretmenim birçok resmimi yarışmalara ve resim sergilerine gönderiyor. Resimlerimi beğenenler beni tebrik ediyorlar. Ancak zayıf yönlerimizin de güçlendirilmesi gerekir. İyi bisiklet süren arkadaşlarımızla iş birliği yaparak biz de zayıf yönümüzü geliştirebiliriz.

Benim adım Arzu Aydın. Arkadaşlarımız güçlü ve güçlendirilmesi gereken yönlerinden bahsettiler. Benim de güçlü yönüm arkadaşlarımla iyi anlaşmam. Çünkü bütün arkadaşlarımı severim. Hepsini olduğu gibi kabul eder, farklılıklarına saygı duyarım. Komiğimdir, fıkra anlatmaktan hoşlanırım. İletişim kurarken nezaket ifadeleri kullanmaya dikkat ederim. Bu özelliklerimden dolayı arkadaşlarım tarafından çok seviliyorum. Ama benim de geliştirmem gereken yönlerim var. Örneğin matematik dersinde zorlanıyorum. Sınıf öğretmenimi daha iyi dinler ve planlı ders çalışırsam bu sorunumu çözebileceğimi düşünüyorum.

Hepimizin farklı yetenekleri ve becerileri vardır. Bunlar bizim güçlü yönlerimizdir. Güzel yazı yazmak, hızlı ve doğru okumak, okuduğunu anlamak, yüzmek, satranç oynamak, bisiklete binmek, bir müzik aleti çalmak güçlü yönlerimizden bazılarıdır. Güçlü yönlerimizi daha da geliştirmeliyiz.

Güçlü yönlerimizin yanında güçlendirilmesi gereken yönlerimizi de belirlemeliyiz. Bu yönlerimizi geliştirici faaliyetler içerisinde olmak bizi başarıya ulaştıracaktır.

Siz, kendinizi hangi alanda yetenekli buluyorsunuz?

ETKİNLİK

Malzemeler:

- Dosya kâğıdı, renkli kalemler, cetvel.

Etkinliğin Yapılışı:

- Dosya kâğıdına cetvel yardımıyla aşağıdaki gibi bir tablo yapınız.
- Kâğıdınızın sol tarafına güçlü yönlerinizi, kâğıdınızın sağ tarafına ise güçlendirilmesi gereken yönlerinizi yazınız.
- Güçlü yönlerinizi daha nasıl ilerletebileceğinizi düşününüz. Listenizin altına yazınız.
- Güçlendirilmesi gereken yönlerinizi nasıl geliştireceğinizi düşününüz. Listenizin altına yazınız.
- Çalışmanızı sınıf panosunda sergileyiniz.

Güçlü Yönlerim	Güçlendirilmesi Gereken Yönlerim
• ..... • ..... • ..... • ..... • ..... •	• ..... • ..... • ..... • ..... • ..... • .....
Güçlü yönlerimi ilerletmek için yapabileceklerim:	Güçlendirilmesi gerek yönlerimi geliştirmek için yapabileceklerim: ....

ÇALIŞMA YAPALIM

Aşağıdaki tabloyu inceleyiniz. Size göre güçlü ve güçlendirilmesi gereken yönleriniz nelerdir? İşaretleyiniz.

BECERİLER VE YETENEKLER	GÜÇLÜ YÖNÜM	GÜÇLENDİRİLMESİ GEREKEN YÖNÜM
Matematik problemlerini çözebilirim.	◯	◯
Hızlı ve anlayarak okurum.	◯	◯
Güzel şarkı söylerim.	◯	◯
Bir müzik aleti çalarım (Saz, flüt, gitar vb.).	◯	◯
Hızlı koşarım.	◯	◯
Futbolu iyi oynarım.	◯	◯
Güzel resim yaparım.	◯	◯
Zihinden işlem yaparım.	◯	◯
İyi satranç oynarım.	◯	◯
Güzel hikâye yazarım.	◯	◯
Güzel yazı yazarım.	◯	◯
İyi yüzerim.	◯	◯

DİKKAT EDELİM

Okulda arkadaşlarınızın hangi olumlu davranışlarıyla karşılaşıyorsunuz? Anlatınız.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

Okuldaki davranışlarımız hem bizi hem de arkadaşlarımızı etkiler. Bu davranışlardan bazen olumlu bazen de olumsuz şekilde etkileniriz. Şimdi bu davranışlara örnekler verelim. Olumlu veya olumsuz davranışlardan nasıl etkilendiğimizi anlatalım.

Umut, sınıfta top oynayarak pencere camının kırılmasına neden oldu. Aslında sınıfta top oynamaması gerektiğini biliyordu. Pencere camı kırıldığı için dışarıdaki araçların gürültüsü sınıfta fazlasıyla hissedildi. Gürültü sebebiyle dersler verimli geçmedi. Umut'un bu yanlış davranışı hem onu hem de arkadaşlarını olumsuz etkiledi.

Sınıf nöbetçisi olan Damla, sınıfının temizliğinden sorumluydu. Teneffüste arkadaşlarının yere attığı çöpleri toplayarak çöp kutusuna attı. Ellerini yıkadı. Sonra sınıfı havalandırarak ders için hazır hâle getirdi. Damla, arkadaşlarına yerlere çöp atmamaları konusunda uyarılarda bulundu. Damla, hem kendi sağlığı hem de arkadaşlarının sağlığını korumak için olumlu bir davranış yaptı.

Aslı derste öğretmenini dikkatlice dinlemiyor, başka işlerle ilgileniyordu. Söz almadan konuşmayı ve arkadaşlarının sözünü kesmeyi de alışkanlık hâline getirmişti. Aslı, sınıftaki eğitim ortamını bozduğu için arkadaşlarıyla sorun yaşıyordu. Ayrıca bu davranışları Aslı'nın ders başarısını da düşürmüştü.

Ömer, okuldaki davranışlarına çok dikkat eden bir öğrenciydi. Kantinde, kütüphanede, okula giriş ve çıkışlarında hep sıraya girerdi. Herkese saygılı davranırdı. Sınıfta söz almadan konuşmazdı. Bu özelliklerinden dolayı Ömer, arkadaşları tarafından çok seviliyordu.

Okulda gün boyunca birçok davranışta bulunuruz. Bu davranışlar bizi ve arkadaşlarımızı olumlu veya olumsuz olarak etkiler. Kurallara uygun davranırsak hem biz hem de arkadaşlarımız olumlu etkilenir. Ayrıca olumlu davranışlar sergilemek bizi sevilen bir kişi yapar.

Okulda karşılaştığınız olumsuz davranışlar nelerdir? Bu olumsuz davranışlar sizi nasıl etkiliyor? Anlatınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

"Okuldaki olumlu ve olumsuz davranışlarımız nelerdir? Bu davranışlar bizi ve arkadaşlarımızı nasıl etkiler?" sorularına cevaplar veriniz. Tabloyu örneğe uygun olacak şekilde doldurunuz.

OLUMLU DAVRANIŞLAR	NASIL ETKİLENİRİZ?
Koridorda koşmadan yürürüm.	Kazalara neden olmam.
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
OLUMSUZ DAVRANIŞLAR	**NASIL ETKİLENİRİZ?**
Koridorda koşarken arkadaşıma çarptım.	Hem ben hem de arkadaşım yaralandı.
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

ARKADAŞLARIMI SEVİYORUM

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Rahmi, arkadaşlarının hangi özelliklerinden bahsediyor? Açıklayınız.

Arkadaşlar adım Rahmi. Sizlere bazı arkadaşlarımı tanıtacağım. Onlarla neden arkadaşlık yaptığımı açıklayacağım.

Sıra arkadaşım Semra ile çok iyi anlaşıyorum. Semra çok yardımseverdir. Arkadaşlarına yardım etmeye çalışır. O, okul araç ve gereçlerini paylaşmaktan da mutlu olur. Ayrıca Semra çok kibardır. Sesini hiç yükseltmez. Problemlerini konuşarak çözmeye çalışır.

Ben de Semra gibi arkadaşlarıma saygılı ve kibar davranmaya çalışırım.

Arkadaşım Birol ile futbol oynamayı seviyorum. Çünkü Birol oyun kurallarına uyar, adil davranır. O, oyunu kaybedeceğini bilse bile her zaman doğruyu söyler.

Arkadaşım Birol'a her zaman güvenirim. Onunla dostluğumuzun devam edeceğine inanıyorum.

Arkadaşlarımdan Beşir'in de önemli özellikleri vardır: Beşir, hayvanları ve doğayı sever. Sokak hayvanları için bahçelerine mama ve su koyar. Yerlere çöp atmaz. Çevreyi kirletenleri uyarır. Bu özelliklerinden dolayı Beşir arkadaşımı çok seviyorum.

Arkadaşım Gülşah, çok anlayışlıdır. Gülşah'a karşı bir hata yaptığınızda hemen sizi affeder. Küs durmayı sevmez. Farklı düşünen arkadaşlarını saygıyla dinler. Bu özelliklerinden dolayı Gülşah ile arkadaş olmak beni mutlu ediyor.

Okulda arkadaşlarımızla birçok şeyi paylaşırız. Birlikte derslerimizi dinler, etkinlikler yapar ve oyunlar oynarız. Bunları yaparken birbirimizin haklarına saygı duyarız.

Tuba, benim için özel bir arkadaştır. Çünkü o herkesi olduğu gibi kabul eder ve çok yardımseverdir. Ayrıca bireysel farklılıklara saygı duyar. Tuba, bu özelliklerinden dolayı herkes tarafından sevilir.

Sınıf arkadaşım Mustafa da kurallara uygun davranır. Mustafa kurallara uymayan ve başkalarının haklarına önem vermeyenleri de uyarır. Bu özelliğinden dolayı Mustafa, benim en iyi anlaştığım arkadaşımdır.

Arkadaşlarımla ilişkilerimde olumlu davranışlara önem veririm. Sınıf kurallarına uyma ve saygılı davranma bu davranışların başında gelir. “Parmak kaldırarak söz isteyen”, “Arkadaşının sözünü kesmeyen” arkadaşlarım olsun isterim.

Arkadaşlarımızla ilişkilerimizde sevgi, saygı, doğruluk, kibarlık, güven, yardımlaşma ve dayanışma gibi değerlere de önem vermeliyiz. Birbirimizin sorunlarına karşı duyarlı davranmalıyız.

Siz, arkadaşlarınızın hangi özelliklere sahip olmasını istersiniz? Açıklayınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Sizce iyi bir arkadaşta olması gereken olumlu özellikler nelerdir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

• Aşağıda verilen kelimeler, soldan sağa ve yukarıdan aşağıya olacak şekilde bulmacada gizlenmiştir. Bu kelimeleri bulmacada bularak üzerlerini boyayınız. Kalan harfleri şifre bölümüne sırasıyla yazınız. Şifreyi bulunuz.

yardımsever *sevgi* *saygı*

dostluk *doğruluk* *eşitlik*

Y	A	R	D	I	M	S	E	V	E	R
B	E	N	İ	S	E	V	G	İ	M	A
S	R	K	A	D	A	Ş	I	M	H	E
A	R	K	D	O	Ğ	R	U	L	U	K
Y	E	S	İ	N	H	A	K	K	I	N
G	I	K	O	E	Ş	İ	T	L	İ	K
I	R	D	O	S	T	L	U	K	U	R

Şifre: ☐☐☐☐☐ ☐☐☐☐☐☐☐☐☐ ☐☐☐☐☐☐☐☐☐

☐☐☐☐☐☐☐ ☐☐☐☐☐

OKULUMUN VE SINIFIMIN YERİ

Aşağıdaki çizimi inceleyiniz. Bu çizimde 19 Mayıs İlkokulundaki sınıfları ve okulun bazı bölümlerini görüyorsunuz.

Bu çizime göre 3C sınıfının yerini tarif ediniz.

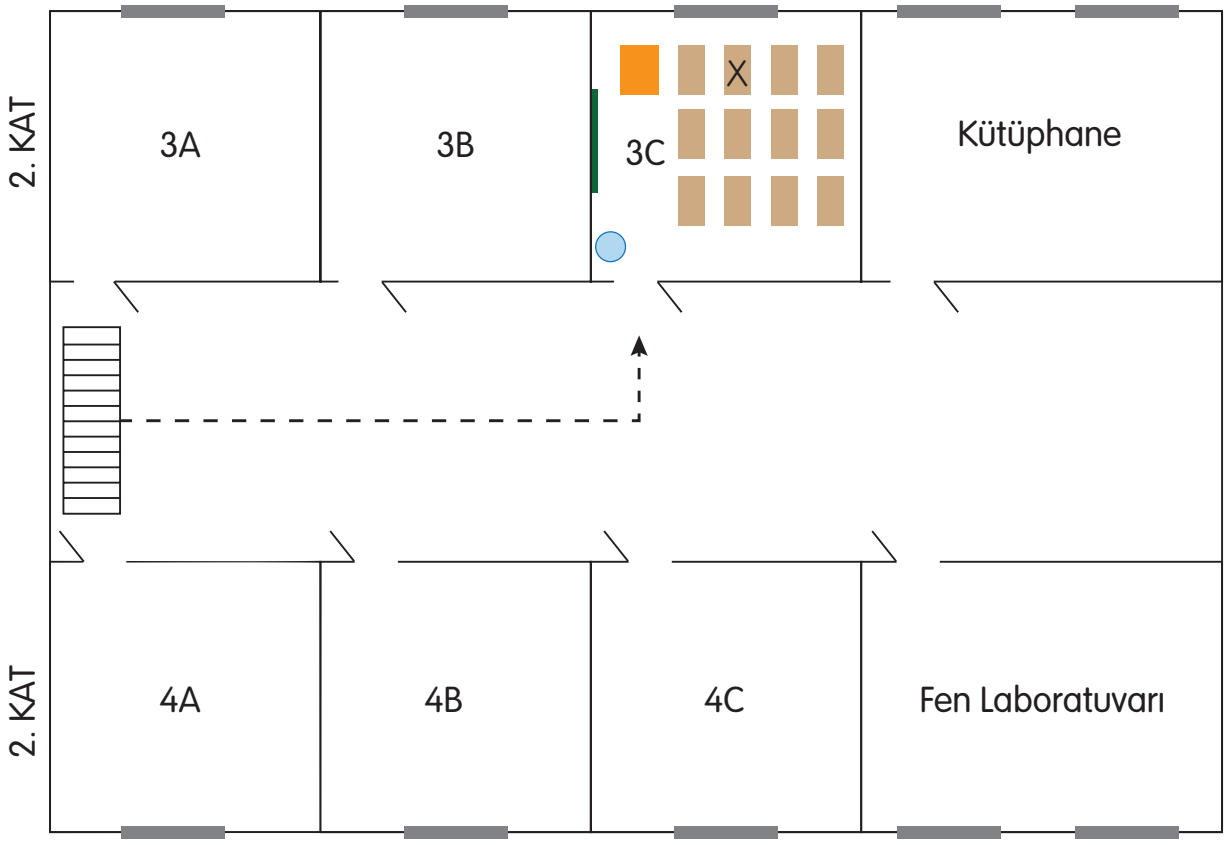

Merhaba arkadaşlar, adım Kaan. 19 Mayıs İlkokulu 3C sınıfı öğrencisiyim. Yukarıdaki çizimde sınıfımın yerini görüyorsunuz. Sınıfım okulumuzun 2. katında, 3B sınıfı ile kütüphane arasındadır. Ben öğretmen masasının önündeki ikinci sırada oturuyorum. Sıramı "X" sembolü ile işaretledim. Bu çizimde sınıflar kare, fen laboratuvarı ve kütüphane dikdörtgen, çöp kutusu ise çember şeklinde gösterilmiştir.

Arkadaşımız Kaan, sınıfının yerini gösteren bir çizim hazırlamış. Bu çizimin adı krokidir. Şimdi krokinin ne olduğunu öğrenelim.

Bir yerin üstten (kuş bakışı) görünüşünün kâğıt üzerine küçültülerek kabataslak çizilmesine kroki denir. Kroki çizimi ölçüsüzdür. Kroki çizimlerinde cetvel ve gönye gibi araç ve gereçler de kullanılabilir.

Okulumuzun krokisi çizilirken sınıflar, laboratuvarlar, tuvaletler, öğretmenler odası ve müdür odası gibi bölümler belirlenir. Bu bölümlerin kuş bakışı görünüşü bulundukları yere göre kâğıt üzerine çizilir.

Sınıfımızın krokisini çizerken sınıfımızda bulunan masaların, sıraların, pencerelerin, dolapların, yazı tahtasının ve çöp kutusunun yerleri belirlenir. Bu eşyaların kuş bakışı görünüşleri kare, dikdörtgen, üçgen ve çember şeklinde kâğıt üzerine çizilir.

Okulumuzun çevresini gösteren bir kroki de çizebiliriz. Bu krokide okulumuzun çevresindeki ev, sokak, cadde, hastane, cami, park, polis merkezi gibi yerleri de belirtmeliyiz.

Kroki çizerken evi ve ağacı aşağıdaki gibi modelleyebiliriz.

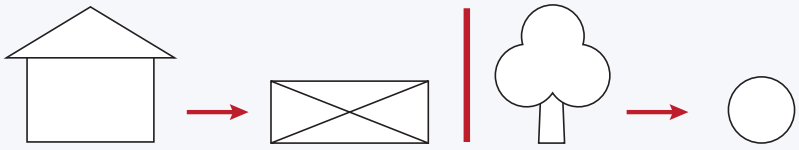

Aşağıda bir okulu ve bu okulun çevresini gösteren resim bulunmaktadır. Bu resme ait bir kroki çizelim.

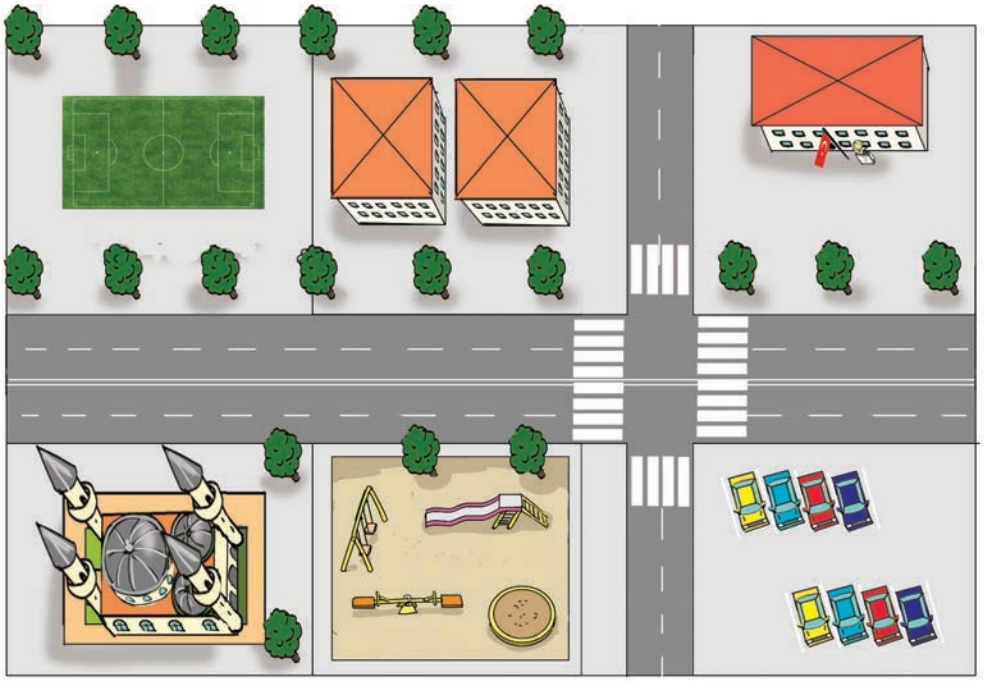

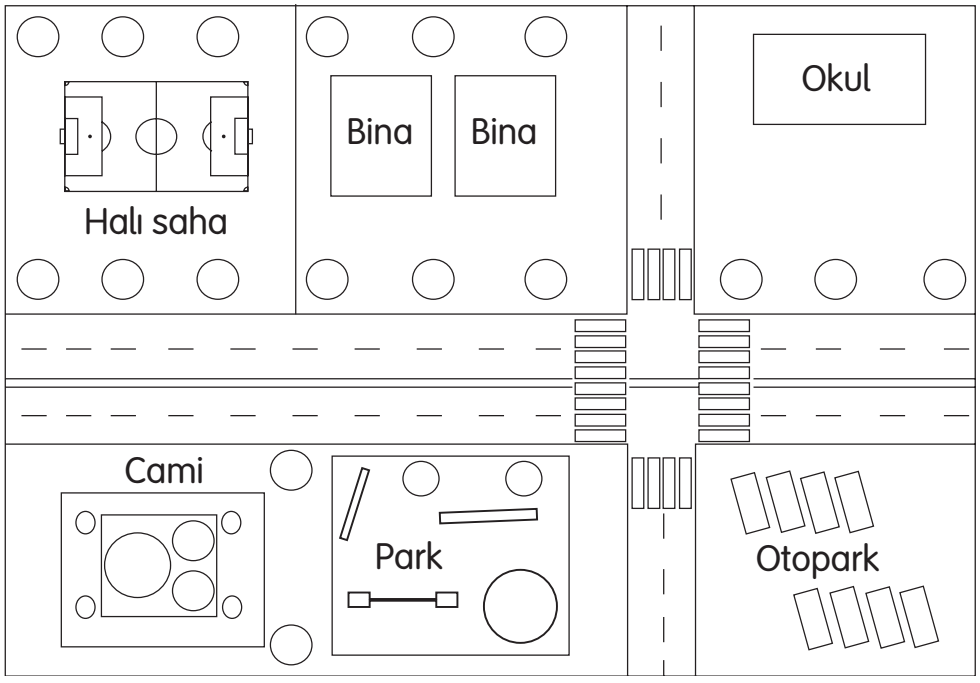

Çizilmiş bir kroki günlük hayatımızı kolaylaştırır. Örneğin okulumuzun ve sınıfımızın yerini bilmeyen bir arkadaşımız, hazırladığımız kroki ile hem okulumuzu hem de sınıfımızı kolayca bulabilir.

Kroki nedir? Açıklayınız.

ETKİNLİK

• Sınıfınızın okuldaki yerini gösteren bir krokiyi, çizgisiz kâğıda çiziniz. Çalışmalarınızı sınıf panosunda sergileyiniz.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki alana sınıfınızın krokisini çiziniz. Oturduğunuz sırayı boyayınız.

OKULUMUN KATKILARI

Arkadaşlar, zamanımızın büyük bir bölümünü okulda geçiriyoruz. Okullarımızın hem bize hem de yaşadığımız topluma birçok katkısı vardır. Şimdi bu katkıların neler olduğunu inceleyelim.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

Okulumuzda öğretmenlerimizin rehberliğinde birçok ders işliyoruz. Bu derslerde yeni bilgiler öğreniyor ve becerilerimizi geliştiriyoruz. Okullar ve öğretmenler, öğrencileri hem üst sınıflara hem de hayata hazırlarlar.

Okulumuzda birçok spor faaliyeti yapılır. Futbol, basketbol, masa tenisi, tekvando, atletizm bunlardan bazılarıdır. Spor faaliyetleri planlı ve disiplinli olmayı gerektirir. Vücudumuzun gelişmesine ve sağlıklı büyümemize yardımcı olur. Spor faaliyetlerine katılarak zamanımızı da verimli değerlendirmiş oluruz.

Okulumuzda gezi faaliyetleri yapılır. Yapılan gezi faaliyetlerine bazen velilerimizle birlikte katılırız. Velilerimizle katıldığımız bu gezilerde yeni bilgiler öğreniriz. Hem eğleniriz hem de yeni yerler görme imkânı buluruz.

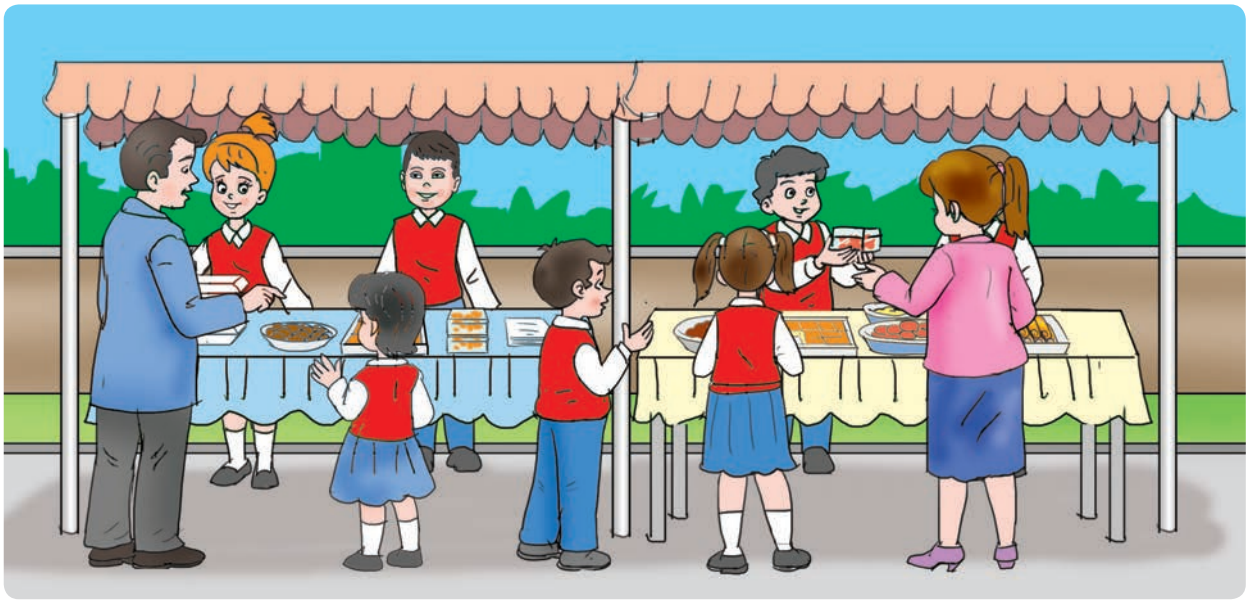

Okullarda çeşitli yardımlaşma faaliyetleri yapılır. Kermesler, bu yardım faaliyetleri içerisinde yapılan etkinlikler arasındadır. Velilerin katkılarıyla yapılan kermeslerden elde edilen gelirlerle okulların eksikleri tamamlanır. Bazen de yardıma ihtiyacı olan kişilere ya da kurumlara yardım edilir.

Okullarımızda yetişkinler için de çeşitli etkinlikler yapılabilir. Okuma-yazma kursları ve el işleri kursları bu faaliyetler arasındadır.

Okullarımız sadece eğitim görülen kurumlar değildir. Okullarda yapılan spor, sanat, gezi gibi faaliyetler, hem öğrencilerin hem de toplumun gelişmesine katkıda bulunan etkinliklerdir.

Okulda yapılan çalışmalar size ve topluma nasıl katkı sağlar? Açıklayınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Okulumuzda yapılan etkinlikler nelerdir? Aşağıda ok işaretiyle gösterilen yerlere yazınız.

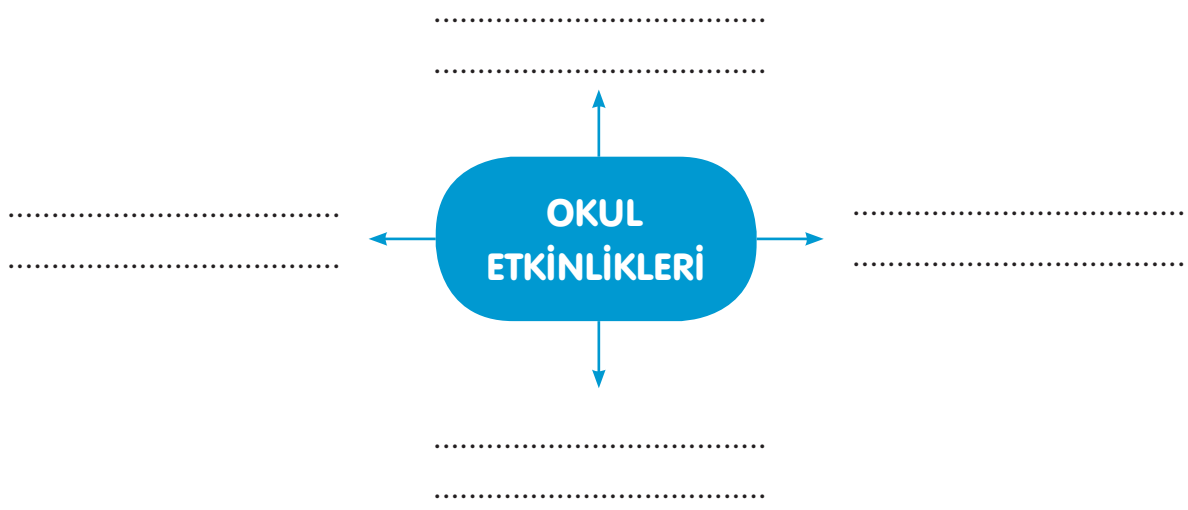

• Okul etkinliklerinin sizlere faydaları nelerdir? Örneklerle açıklayınız.

• Okul etkinliklerinin yaşadığınız çevreye faydaları nelerdir? Örneklerle açıklayınız.

YARDIMLAŞMAK GÜZELDİR

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Arkadaşlarımızın hangi yardımlaşma faaliyetlerine katıldığını anlatınız.

3C sınıfı olarak okulumuzda yapılan yardım faaliyetlerine katılmaya çalışırız.

Her yıl, kardeş okulumuzdaki arkadaşlarımız için kıyafet, ayakkabı, kırtasiye ve oyuncakların konulduğu kutular hazırlarız. Bu yardımlaşma aramızdaki sevgi ve saygı duygularını artırmaktadır.

Okuduğumuz kitapları ihtiyacı olan başka okullara göndeririz. Kitaplarımızı arkadaşlarımızla paylaşmak hoşumuza gider.

Okulumuzun yakınında bulunan huzurevini ziyarete gideriz. Huzurevinde yaşayan büyüklerimiz bizim bu ziyaretimizle mutlu olurlar.

İhtiyacı olan arkadaşlarımızın eksiklerini gidermek için yardım kampanyaları düzenleriz. Ayrıca okulumuzda çeşitli yardım kurumları için de bağış toplanır.

Bu yardım faaliyetleri için kumbaramızda biriktirdiğimiz harçlıklarımızı kullanırız.

Ailelerimiz yardımlaşmayı severler. Yardım kampanyalarına katılırlar. Yardıma muhtaç kişilere maddi ve manevi destek sağlarlar. Annelerimiz ve babalarımız zaman zaman Türk Kızılayı'na kan bağışında bulunurlar. Yardımlaşma ve dayanışma konusunda örnek olmaya çalışırlar.

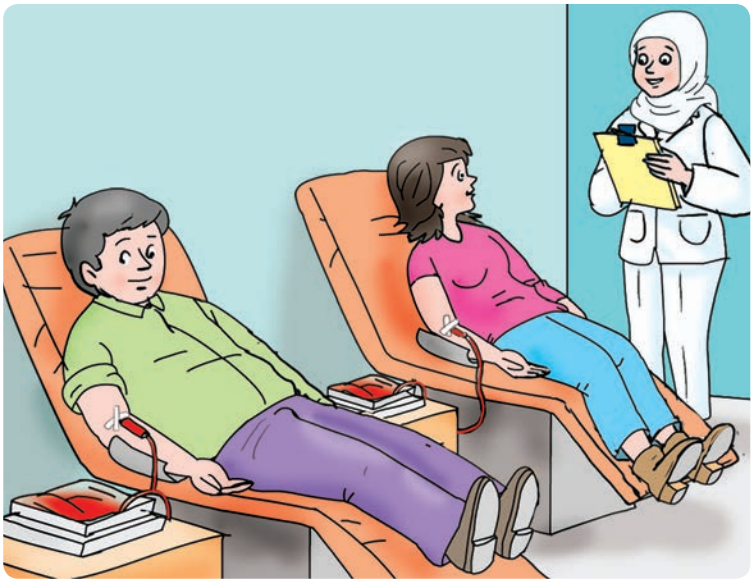

Okulumuzda yapılan yardımlaşma ve dayanışma çalışmalarına katılmalıyız. Bu çalışmalar, birbirimize olan sevgimizi ve saygımızı artırır. Ayrıca ihtiyacı olan kişilere yardım etmek bizi mutlu eder.

Okulunuzda yapılan yardım faaliyetlerine katıldığınız zaman neler hissediyorsunuz? Açıklayınız.

ETKİNLİK

• Kitap bağışı yapmak için okuduğunuz kitapları sınıfa getiriniz.

• Öğretmeninizin yardımıyla bu kitapları, kitap ihtiyacı olan okullara hediye ediniz.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Okulunuzda yapılan yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine örnekler veriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Sınıf arkadaşlarınız ve öğretmeniniz ile birlikte bir hastayı ziyaret ettiğinizi düşününüz. Neler hissederdiniz? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

OKULDA DEMOKRASİ

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Duygu ve düşüncelerimizi nasıl ifade edersiniz? Anlatınız.

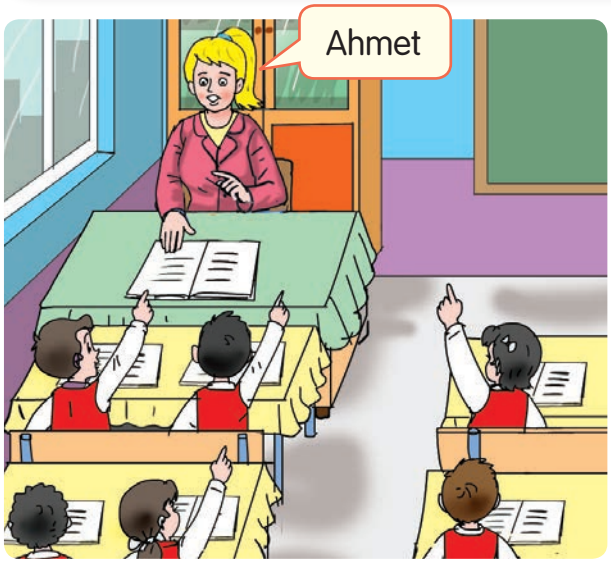

Öğretmenimiz sınıfta duygu ve düşüncelerimizi söyleyebileceğimiz bir ortam sağlar.

Duygu ve düşüncelerimizi söylerken söz alarak konuşmalıyız. Konuşan arkadaşlarımızın sözünü kesmemeliyiz. Konuşmalarımızda saygılı olmalıyız.

Okullarımızda sınıf başkanlığı seçimleri yapılır. Bu seçimler için aday olabiliriz. Aday olduğumuzda kendimizi tanıtma ve neler yapacağımızı anlatma fırsatı buluruz. Bu seçimlerde isteyen tüm öğrenciler aday olabilir. Bu durum sınıfımızda adaleti sağlar.

Okulumuzda yapılan seçimler için oy kullanırız. Aday olan arkadaşlarımızdan çalışmalarını beğendiğimiz kişiye oy veririz. En çok oy alan aday sınıf başkanı seçilir. Böylece sınıf başkanını demokratik bir şekilde belirlemiş oluruz.

Sınıfımızda karar alma süreçlerine katılmalıyız. Örneğin sınıfımızla birlikte yapılacak bir gezi faaliyeti için önerimizi söylemeliyiz. Fikirlerimizi açıkça belirtmeliyiz. Kendimizi ifade ederken her zaman saygılı davranmalıyız.

Okulumuzda isteklerimizi ve ihtiyaçlarımızı ifade edebileceğimiz dilek kutuları hazırlayabiliriz. Dilek kutularına isteklerimizi belirten dilekçeler atarız. Öğretmenlerimiz ve idarecilerimiz bu dilekçelerimizi değerlendirerek uygun olanları yerine getirirler.

Okul ile ilgili isteklerimizi, ihtiyaçlarımızı sınıf ve okul ortamında ifade edebilmeliyiz. Fikirlerimizi söylerken saygılı davranmalıyız. Sınıfta parmak kaldırarak konuşmalıyız. Okulda ve sınıfta yapılan seçimlere katılmalı, kendimizi demokratik olarak ifade etmeliyiz. Yapılan seçimlerde adil davranmalı ve herkesin fikirlerine saygı duymalıyız.

Sınıfınızda sınıf başkanı seçimleri nasıl yapılıyor? Anlatınız.

ETKİNLİK

Malzemeler:

Dosya kâğıdı, dolma kalem.

Etkinliğin Yapılışı:

Sınıfınız ve okulunuzla ilgili ihtiyaç ve isteklerinizi bildiren bir dilekçe yazacaksınız. Bunun için önce dilekçe nasıl yazılır, kısaca anlatalım.

- Dilekçenin verileceği kurum veya kuruluşun ismi kâğıdın üst orta kısmına yazılır. Biz dilekçemizi okula vereceğimiz için okulumuzun adını kullanacağız.
- Okulumuzun adından sonra okulumuzun bulunduğu ilin veya ilçenin adı yazılmalıdır.
- Daha sonra ihtiyaç ve isteklerimiz açık ve anlaşılır bir biçimde yazılmalıdır.
- Dilekçeye "Gereğini arz ederim." cümlesi ile son verilir.
- Dilekçenin sağ alt köşesine tarih atılır.
- Tarihin hemen altına isim ve soy isim yazılır. İsmin altına imza atılır.
- Sol alt köşeye dilekçeyi yazan kişinin adres bilgisi eklenir.
- Dilekçeyi yazarken noktalama işaretlerine dikkat edilir.
- Dilekçe yazma kurallarına dikkat ederek dilekçenizi yazınız.

..... İlkokulu Müdürlüğüne

.....

.....

.....

.....

.....

Gereğini arz ederim.

.../.../....

Adı ve Soyadı

Adres:

ETKİNLİK

DİLEK KUTUSU YAPALIM

Malzemeler:

Herhangi bir karton kutu, el işi kâğıtları, makas, yapıştırıcı, renkli kalemler.

Etkinliğin Yapılışı:

- Karton kutuyu el işi kâğıtlarıyla kaplayınız.
- Kutunun ön tarafına dilekçelerin sığabileceği bir kesik yapınız.
- Kutunun ön tarafına "DİLEK KUTUSU" yazınız.
- Hazırladığınız dilek kutunuzu sınıfta bir yere asınız veya koyunuz.
- Sınıfınız ve okulunuzla ilgili ihtiyaç ve isteklerinizi belirten dilekçeler yazınız. Bu dilekçelerinizi dilek kutusuna atınız.
- Bir hafta sonra öğretmeniniz gözetiminde dilek kutusunu açınız.
- İstek ve ihtiyaçlarınızın yazılı olduğu dilekçeleri öğretmeninizin gözetiminde okuyunuz.
- Dilekçelerinizi okul müdürünüze ulaştırınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Okul ile ilgili isteklerimizi ve ihtiyaçlarımızı hangi yöntemlerle ifade edebiliriz?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

• Duygu ve düşüncelerimizi ifade ederken nelere dikkat etmeliyiz? Yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

• Sınıfça bir gezi düzenleseniz, nereye gitmek isterdiniz? Fikrinizi nasıl ifade ederdiniz? Yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

OKULDAKİ KAYNAKLAR

Bilmeceyi okuyarak cevaplayınız.

Uzun yollar aşarım.
Okuluna ulaşırım.
Lambaları yakarım.
Karanlıkları aydınlatırım.
Gidersem eyvah!
Okul zili çalmaz vah vah!

Arkadaşlar, bilmecenin cevabını bulabildiniz mi? Evet, cevabı elektrik. Okulunuzda başka hangi kaynakları kullanıyorsunuz? Görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyup anlatınız.

Okullarda elektrik, su, doğal gaz, odun, kömür gibi kaynaklar kullanılır. Ayrıca tahta kalemi, sıvı sabun ve tuvalet kâğıdına ihtiyaç duyulabilir. Bunları boşa harcamamalı, yeteri kadar kullanmalıyız. Peki, kaynakları etkili ve verimli kullanmak için neler yapabiliriz? Arkadaşlarımızın önerilerine bir bakalım.

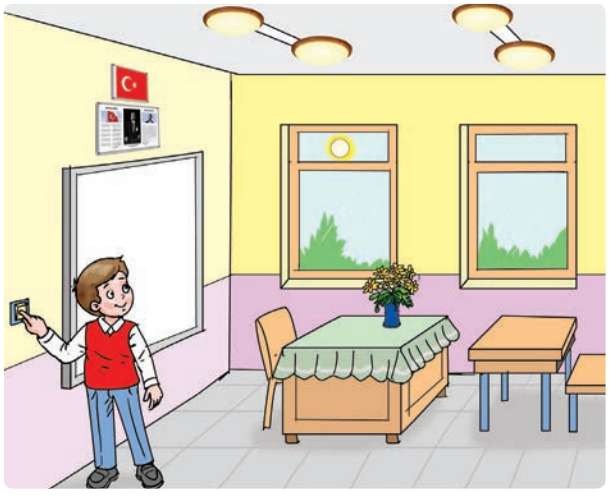

Güneş ışığının aydınlattığı bir sınıfta lambaları kapatmalıyız. Böylece elektriği boşa harcamamış oluruz.

Boşa akan muslukları kapatmalıyız. Bozularak su damlatan muslukları öğretmenimize veya bir okul çalışanına haber vermeliyiz.

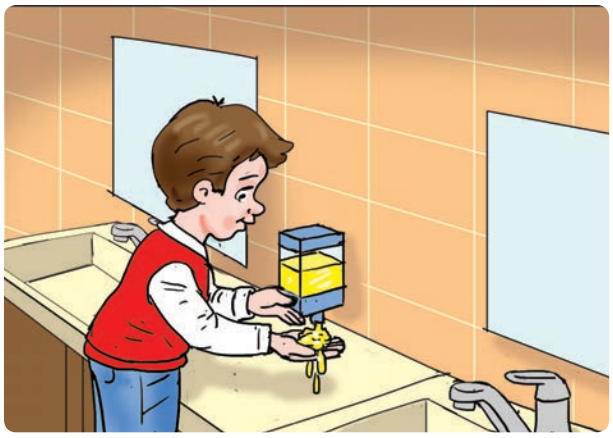

Sıvı sabun, tuvalet kâğıdı ve kâğıt havluyu temizliğimiz için kullanırız. Bunları da yeteri kadar harcamalıyız.

Özellikle kış aylarında sınıfımızın sıcaklığını korumamız gerekir. Bu yüzden pencereleri uzun süre açık bırakmamalıyız. Böylece ısınmak için kullandığımız kaynakları boşa harcamamış oluruz.

Tahta kalemi ile yazı tahtasına yazılar yazarız. Bunları gerektiğinde kullanmalı, israf etmemeliyiz.

Bizler bu kuralları biliyoruz. Ancak bu kuralları davranış hâline getirmeliyiz. Kaynaklarımızın tükenebileceğini düşünmeliyiz. Bu yüzden kaynakları verimli ve bilinçli kullanmalıyız. Kaynaklarımızı daha iyi kullanmak için hangi etkinlikleri yapabiliriz? Bununla ilgili önerilerimizi sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Gereksiz Yanıyorsa Lütfen Kapat!

Örnekteki gibi küçük uyarıcı kartlar hazırlayabiliriz. Bu kartları uygun yerlere asabiliriz. Örneğin yandaki kartı lambanın açma-kapama düğmesinin kenarına yapıştırabiliriz.

Hazırladığımız bu kartı musluk veya ayna kenarlarına yapıştırabiliriz.

Kaynaklarımızı verimli kullanmayı özendirecek afişler hazırlayabiliriz. Hazırladığımız afişleri okul panolarında sergileyebiliriz. Okulumuzda kaynakların verimli ve etkili kullanımı ile ilgili afiş yarışması düzenleyebiliriz.

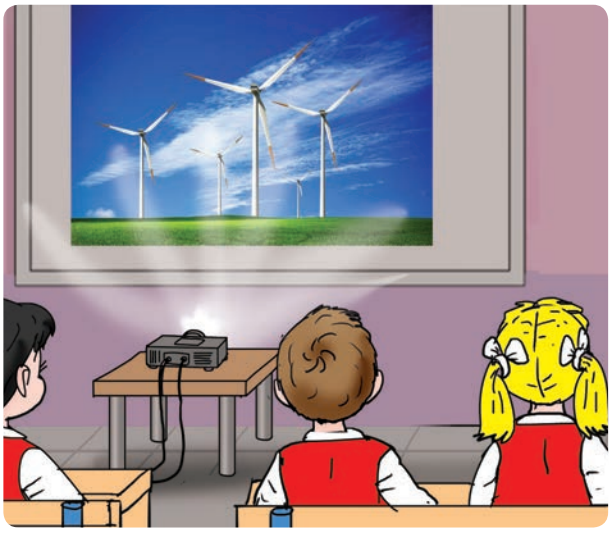

Kaynaklarımızın verimli kullanımı ile ilgili filmler izleyebiliriz, afiş ve broşürleri okuyabiliriz. Bu konuda öğretmenimizden yardım alabiliriz.

Kaynaklarımız sonsuz değildir. Onları gerektiği zaman kullanmalıyız. Boşa harcamamalıyız. Böylece kaynaklarımızı verimli kullanmış oluruz. Herkes kaynakları verimli kullanmaya özen göstermelidir.

Okulda, evde kaynaklarımızı dikkatli kullanalım. Dikkatli kullanmayanları uyaralım.

Kaynaklarımızı daha verimli kullanmak için neler yapabilirsiniz? Açıklayınız.

ETKİNLİK

• Kaynaklarımızın verimli kullanımı ile ilgili neler yapabiliriz? Düşünelim, arkadaşlarımızla tartışalım. Uygun fikirleri sınıfımızda uygulayalım.

ETKİNLİK

Malzemeler:

- Renkli kartonlar, renkli kalemler, bant, yapıştırıcı.

Etkinliğin Yapılışı:

- Arkadaşlarınızla birlikte 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- Kaynakların verimli kullanımı ile ilgili sloganlar belirleyiniz.
- Bu sloganları renkli kartonlara yazınız.
- Sloganlarınızı yazarken renkli kalemler de kullanabilirsiniz.
- Hazırladığınız kartları uygun gördüğünüz yerlere yapıştırınız.

Kış geldi unutma,
Pencereyi fazla açık tutma,
Sınıfımız soğumaz sanma,
Hepimiz hasta oluruz sonra.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Okulunuzda kullandığınız kaynaklar nelerdir? Yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....

• Kaynakların etkili ve verimli kullanılması için neler yapabiliriz? Önerilerinizi yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

• "Su" ile ilgili aşağıdaki şiiri okuyunuz. Siz de elektrikle ilgili bir şiir yazınız ve şiirinizi şarkı şeklinde söyleyiniz.

SU

Su sonsuz değildir.
O da bir gün tükenir.
Yeteri kadar kullan.
İsraf etme aman!
Su olmadan hayat olmaz.
Boşa harcarsan su kalmaz.

ELEKTRİK

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

MESLEKLER

Öğretmenimiz, “Büyüdüğünüzde hangi mesleği yapmak istiyorsunuz?, Bu mesleğin özellikleri nelerdir?” sorularını sorarak araştırma yapmamızı istedi. Arkadaşlarımız araştırmalarını yaptılar.

Görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Arkadaşlarımız hangi meslekleri seçmişler? Anlatınız.

Ben büyüyünce öğretmen olmak istiyorum. Öğretmenlerin özelliklerini araştırdım. Öğretmenler, öğrencilerini bilgiyle donatarak başarılı olmalarına katkı sağlarlar. Onlar çocukları sever, bilgilerini öğrencileriyle paylaşmaktan mutlu olurlar. Sevgi dolu ve sabırlıdırlar.

Ben de büyüyünce okul servis şoförü olmak istiyorum. Araştırmam sonucunda öncelikle büyüyüp ehliyet almam gerektiğini öğrendim. Ayrıca trafik kurallarını çok iyi bilmeliyim ve uygulamalıyım.

Ben de büyüyünce polis olmak istiyorum. Polislerin özelliklerini araştırdım. Türk polisi insanlarımızın güvenliği için çalışır. İnsanların canını ve malını korur. Cesurdur. Suç işleyenleri yakalayarak onları adalete teslim eder.

Ben de avukat olmak istiyorum. Bunun için hukuk fakültesinde okumam gerekiyor. Kanunları iyi öğrenip adaleti sağlamaya katkı sunabilirim. Avukat olmak için çok çalışmalıyım.

Ben de ileride fırıncı olmak istiyorum. İnsan sağlığına uygun ekmekler, börekler, çörekler ve pastalar pişirmeliyim. Bunun için beceri sahibi olmalı, araştırma ve deneme yapmayı sevmeliyim. Fırınımı çok temiz tutmalı, ekmeklerimi temiz ve sağlıklı çıkarmalıyım.

Ben de büyüyünce doktor olmak istiyorum. Bunun için derslerime çok çalışmalıyım. Araştırma yapıp çok kitap okumalıyım. İnsanları tedavi edebilmeli ve hastalıklardan kurtarmayı öğrenmeliyim.

Ben de büyüyünce veteriner olmak istiyorum. Veterinerler, hasta ve yaralı hayvanların iyileşmesi için çaba gösterirler. Bu yüzden veteriner olmak en büyük hayalimdir.

İnsanlar tüm ihtiyaçlarını kendileri sağlayamazlar. Bu yüzden meslekler ortaya çıkmıştır. Örneğin doktorlar hastaları iyileştirirken marangozlar mobilyalarımızı yaparlar. Eğitim için öğretmenlerden, güvenlik için askerden ve polisten yardım alırız. Bu yüzden her mesleğe ihtiyacımız vardır. Meslekler gerekli ve önemlidir.

Her meslek için bazı özel beceriler gereklidir. Örneğin mimarlar güzel çizim yaparlar, berberler makası iyi kullanırlar.

Büyüyünce hangi mesleği yapmak istiyorsunuz? Neden?

ETKİNLİK

ARAŞTIRMA ÖDEVİ

• Sizlerden ilgi duyduğunuz mesleklerin özelliklerini araştırmanız isteniyor.

• Bu araştırma için meslekleri anlatan kitaplardan, büyüklerinizden veya internetten yararlanabilirsiniz.

• Bu çalışma için önce ilgi duyduğunuz birkaç mesleği belirleyiniz.

• Bu mesleklerin sahip olması gereken özellikleri araştırınız.

• Araştırma sonuçlarınızı bir kartona yazınız.

• Bulduğunuz görsellerle çalışmanızı tamamlayınız.

• Çalışmanızı arkadaşlarınıza anlatınız ve sınıf panosunda sergileyiniz.

• Yiyeceklerle ilgili konulara ilgi duyar.

• Temizlik ve hijyene dikkat eder.

• Tat ve koku alma duyuları gelişmiştir.

• Çok iyi yüzme bilir.

• Sağlıklı ve güçlüdür.

• Dikkatlidir.

• Görme ve işitme duyuları gelişmiştir.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Çevrenizde gördüğünüz meslekleri ve bu meslek sahiplerinin özelliklerini kısaca yazınız.

Mesleğin Adı	Mesleğin Özelliği
Çiftçi	Tarla, bağ ve bahçe işlerinden hoşlanır. Doğayı sever.
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

• Büyüyünce hangi mesleği seçmek istiyorsunuz? Resmini çizerek boyayınız.

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A) Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

( ) **1.** Güçlendirilmesi gereken yönlerimizi geliştirebiliriz.

( ) **2.** Çizilmiş bir okul krokisini inceleyerek o okulun kütüphanesini bulabiliriz.

( ) **3.** Okuldaki olumsuz davranışlarımız sadece bizi etkiler.

( ) **4.** Okulumuzda yapılan yardım faaliyetlerine katılmak gerekmez.

( ) **5.** Duygu ve düşüncelerimizi saygılı bir şekilde ifade etmeliyiz.

B) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan noktalı yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

yardımsever | *verimli* | *kibar*

kuş bakışı | *demokratik* | *kroki*

1. Elektrik ve su gibi kaynakları ..... kullanmalıyız.

2. Bir yerin yüksekten görünüşüne ..... görünüş denir.

3. Sınıf başkanlığı seçimlerinde oy kullanmak ..... bir davranıştır.

4. Arkadaşlarımın ..... ve ..... olmasını isterim.

5. Sınıfımızın kuş bakışı görünüşünün kâğıt üzerine küçültülerek çizilmesine ..... denir.

C) Aşağıdaki soruları okuyunuz, doğru seçeneği işaretleyiniz.

1.

Ayşe: Okulum müzelere gezi düzenler.

Yağız: Okulum 4 katlıdır. Okulumda 20 öğretmen görev yapar.

Deniz: Okulumda büyükler için okuma ve yazma kursu vardır.

Yukarıdaki öğrencilerden hangisi okulun bireysel ve toplumsal katkılarından **bahsetmemektedir**?

A) Ayşe B) Yağız C) Deniz

2. Pınar, öğretmen olmak istediği için öğretmenlik mesleğinin özelliklerini araştırıyor. Buna göre Pınar, aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşmıştır?

A) Öğretmenler doğayı sever.

B) Öğretmenler çocukları sever.

C) Öğretmenler bahçe işlerini sever.

3. Aşağıdaki özelliklerden hangisinin arkadaşlarınızda bulunmasını **istemezsiniz**?

A) Yardımseverlik

B) Saygılı davranma

C) Yalan söyleme

4. Aşağıdaki bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Kroki, hiçbir işimize yaramaz.

B) Kroki, yalnız marketi gösterir.

C) Kroki yardımı ile gideceğimiz adresi daha kolay buluruz.

5.

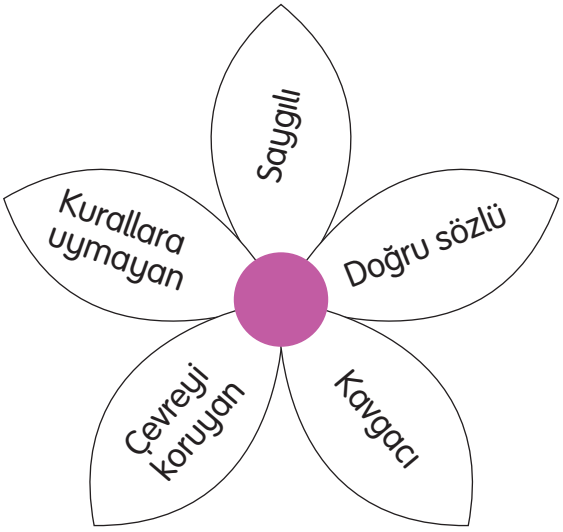

Yukarıdaki çiçeğin yapraklarında bazı özellikler yazılmıştır. Arkadaşlarınızda bulunması gereken olumlu özellikleri boyadığınız zaman hangi şekli elde edersiniz?

A) 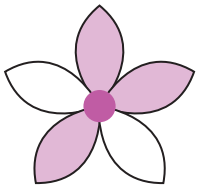

B) 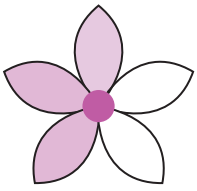

C) 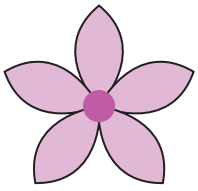

6. Aşağıda verilen ifadeleri okuyunuz. İfadeler doğruysa "D", yanlışsa "Y" yönünü takip ederek çıkışa ulaşınız. Buna göre hangi çıkıştan çıkarsınız?

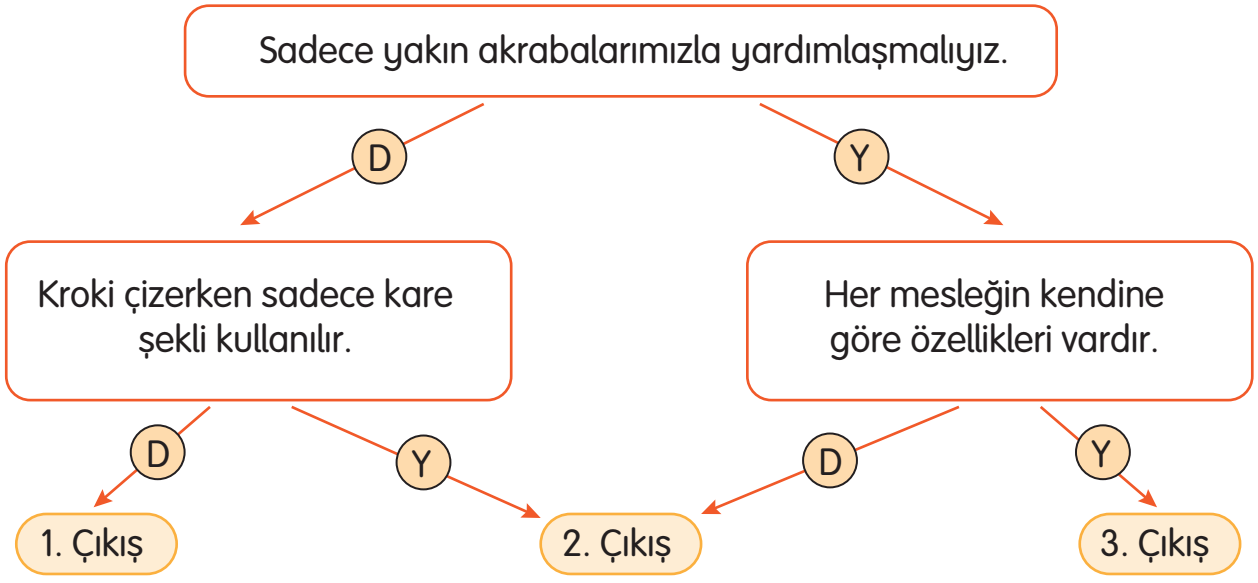

A) 1. Çıkış B) 2. Çıkış C) 3. Çıkış

7.

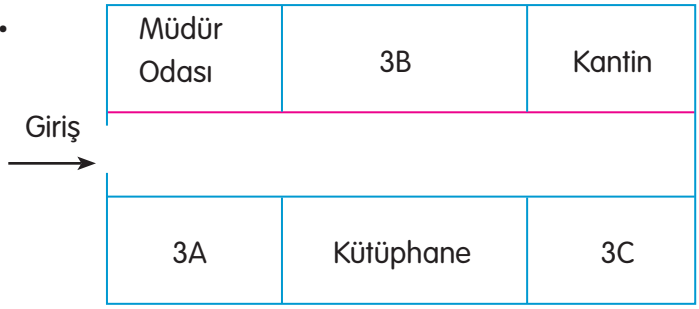

Yukarıdaki okul krokisine göre aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

A) Kütüphane, 3A ile 3C sınıfı arasında bulunur.

B) Kantinin karşısında 3A sınıfı vardır.

C) Kütüphanenin karşısında 3C sınıfı vardır.

8. Aşağıdaki davranışlardan hangisi doğru **değildir**?

A) Sınıfta parmak kaldırarak konuşmalıyız.

B) Fikirlerimizi açık ve net olarak söylemeliyiz.

C) Arkadaşlarımıza adil davranmamalıyız.

9.

Yavuz

En yakın arkadaşlarımın ..... biri olmasını isterim.

Yavuz'un cümlesi aşağıdakilerden hangisiyle doğru tamamlanabilir?

A) hayvansever ve oyunbozan

B) saygılı ve dürüst

C) huysuz ve kurallara uymayan

10. Okul kaynaklarını verimli kullanmak için aşağıdakilerden hangisini yapmak doğru **olmaz**?

A) Damlatan muslukları öğretmenimize haber vermeliyiz.

B) Gereksiz yanan lambaları kapatmalıyız.

C) Kışın pencereleri uzun süre açık tutmalıyız.

2. ÜNİTE

EVİMİZDE HAYAT

BİR ZAMANLAR ONLAR DA ÇOCUKTU

Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Esma ile aile büyüklerinin çocukluk yaşantıları arasında farklılıklar var mıdır? Söyleyiniz.

Esma, annesi ve anneannesi ile birlikte eski fotoğraflara bakıyorlardı. Ne annesini ne de anneannesini tanıyamamıştı. Onlardan çocukluklarının nasıl geçtiğini anlatmalarını istedi. Önce anneannesi, sonra da annesi anlatmaya başladı...

Ben Karakuyu köyünde doğdum. Köyümüz ağaçlık ve çok yeşillikti. Evimiz bahçe içinde ve tek katlıydı. Bahçemizde ahırımız, ahırımızda ineklerimiz vardı. İneklerimizin sütünü içerdik. Elimizle beslediğimiz tavuklarımızın ise yumurtasını yerdik.

Çocukluğumda evimizin elektriği yoktu. Aydınlanmada gaz lambası kullanırdık. Bugün kullandığımız pek çok ev aleti de yoktu. Çamaşır makinesi olmadığı için çamaşırları elimizde yıkardık.

Akşam olduğunda gaz lambasının ışığında babamız bize masallar anlatırdı. Annem de sobanın üzerinde mısır patlatırdı. Bu şekilde eğlenirdik. Bizim, sizin gibi oyuncaklarımız da yoktu. Annemin diktiği bir bez bebeğim vardı. O bebekle oynardım. Her şeye rağmen güzel bir çocukluk geçirdim.

Benim çocukluğum ise şehirde geçti. Bir apartman dairesinin giriş katında oturuyorduk. Elektriğimiz vardı. Ancak bugün kullandığımız birçok teknolojik ürüne sahip değildik. Örneğin bilgisayarımız, cep telefonumuz ve internetimiz yoktu. Televizyonumuz ise siyah-beyazdı.

Okula yürüyerek gidip geliyorduk. Evimizin bahçesinde arkadaşlarımızla ip atlamaktan, top oynamaktan hoşlanırdık. Çok oyuncağımız yoktu. Plastikten yapılmış bebeklerim vardı.

Anneannemin ve annemin çocukluğu ile kendi çocukluğumu karşılaştırdığımda birçok farklılık tespit ettim. Örneğin günümüzde, eskiden olmayan tablet, cep telefonu, bilgisayar, renkli televizyon gibi teknolojik ürünler kullanılıyor. Biz on beş katlı bir apartmanın onuncu katında oturuyoruz. Evimize asansörle çıkıyoruz. Okuluma da servisle gidip geliyorum.

Annemin ve anneannemin sahip olmadığı çok çeşitli oyuncaklara sahibim. Konuşan bebekler, robotlar, atari, tablet ve bilgisayar bunlardan bazılarıdır.

Oynadığımız oyunlar da değişmiş. Bizler daha çok bilgisayar oyunları oynuyoruz. Aslında ben de bahçede veya parklarda oyun oynamak isterdim.

Aile büyüklerimin çocukluğu ile kendi çocukluğumu karşılaştırdığımda birçok farklılık görürüm.

Yaşadığımız yerler, kullandığımız teknolojik ürünler, oyunlarımız, oyuncaklarımız, yapmaktan hoşlandığımız işler zaman içinde değişmiştir.

Hangi oyuncaklarınızla oynamayı seviyorsunuz?
Sizce dedeniz ya da nineniz bu oyuncaklara sahip miydi? Açıklayınız.

ETKİNLİK

• Bir aile büyüğünüzün çocukluğu ile kendi çocukluğunuzu karşılaştırınız. Benzerlik ve farklılıkların neler olduğunu söyleyiniz. Bir aile büyüğünüzle birlikte aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

	SİZİN	AİLE BÜYÜĞÜNÜZÜN
Adınız-soyadınız	.....	.....
Yaşınız	.....	.....
Doğum yeriniz	.....	.....
Çocukluğunuzun geçtiği evin özellikleri nelerdir?	....	....
Çocukken oynadığınız oyunlar nelerdir?	....	....
Çocukluğunuzda kullandığınız teknolojik ürünler nelerdir?	....	....
Çocukken sahip olduğunuz oyuncaklar nelerdir?	....	....
Çocukluğunuzda yapmaktan hoşlandığınız işler nelerdir?	....	....

ÇALIŞMA YAPALIM

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görseller arasındaki farklılıklar nelerdir? Yazınız.

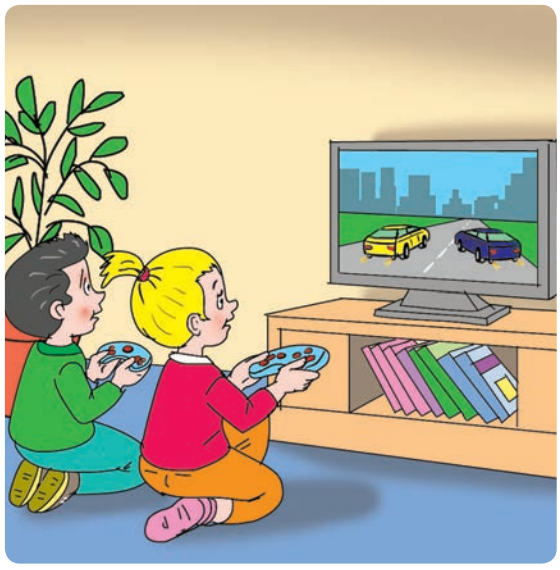

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KOMŞULARIMIZ

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Komşularımızla ilişkilerimiz nasıl olmalıdır? Anlatınız.

Komşularımızla ilişkilerimiz önemlidir. Onlarla vakit geçirmek, sohbet etmek, yardımlaşmak komşuluk ilişkilerini güçlendirir.

Bayramlarda, düğünlerde ve bazı özel günlerde komşularımızla yardımlaşırız.

Komşularımızın çocukları ile arkadaşlık yaparız. Birlikte oyunlar oynar, güzel vakitler geçiririz.

Bazen alışveriş için yeteri kadar zaman bulamayabiliriz. Böyle durumlarda evimizin acil bir ihtiyacını komşularımızdan isteyebiliriz.

Komşularımız bir zorlukla karşılaştığında onlara yardım etmeliyiz. Örneğin pazardan dönen komşumuza aldıklarını taşımakta yardımcı olabiliriz.

Evimizde pişirdiğimiz kek, börek, tatlı ve yöresel yemeklerimizi komşularımızla paylaşırız. Bu paylaşımlar birbirimize olan sevgi ve saygımızı artırır.

Komşularımızla karşılaştığımızda selamlaşırız. Birbirimizin hatırını sorarız. İyi komşularımızın olduğunu bilmek kendimizi güvende hissetmemizi sağlar.

Komşularımızla iyi ilişkiler kurmalıyız. Aynı sokağı, aynı binayı ve aynı bahçeyi birlikte kullanan ailelerin sevgi ve saygı içinde yaşaması önemlidir. Komşularımızın haklarına da saygı duymalıyız. Birbirimizi rahatsız edecek davranışlarda bulunmamalıyız.

Komşularımızla yardımlaşma ve dayanışma içinde olmak birbirimizi anlamamızı ve sevmemizi sağlar.

İyi bir komşunun size ne gibi katkıları vardır? Anlatınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

- Komşuluk yapmak neden önemlidir? Bir örnekle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Komşularınızla hangi konularda yardımlaşıyorsunuz? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Siz, en çok hangi komşunuzu seviyorsunuz? Nedenini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EVİMİZİN KROKİSİ

Aşağıdaki metni okuyunuz. Derya'nın çizdiği krokiyi anlatınız.

Arkadaşlar, haftaya doğum günüm var. Bütün sınıf arkadaşlarımı doğum günüme çağırdım. Sınıf arkadaşlarım evimizi kolay bulsunlar diye evin bulunduğu yerin krokisini çizdim. Hem krokiyi hem de ev adresimi fotokopiyle çoğaltıp arkadaşlarıma dağıttım.

- Sizce arkadaşlarım evimin adresini bulabilirler mi?
- Siz, kroki üzerinde evimin yerini bulabildiniz mi? İşaretleyiniz.

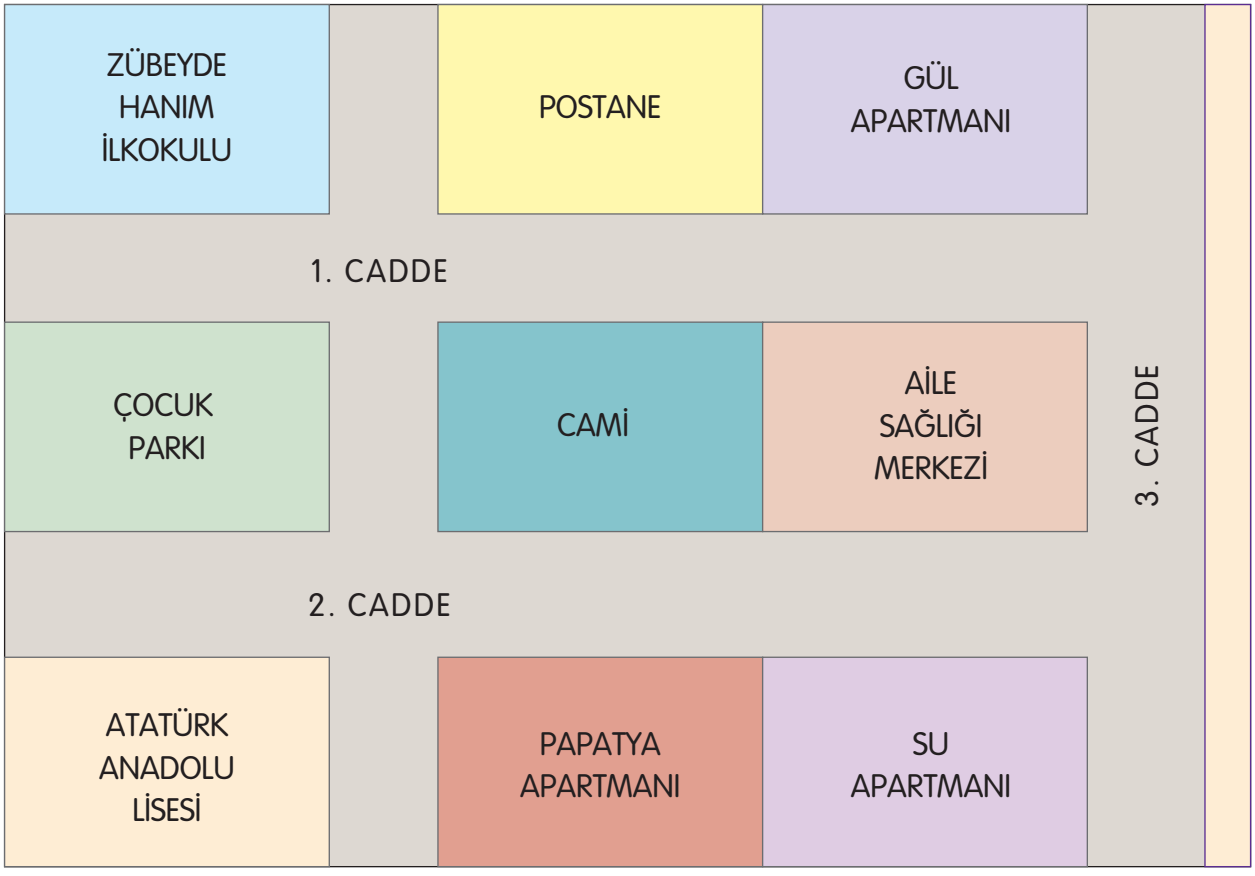

Adres: Cevizlidere Mahallesi, 2. Cadde, Su Apartmanı No.: 7
Çankaya/ANKARA

Bir yerin kuş bakışı görünüşünün kâğıt üzerine küçültülerek kabataslak çizilmesine kroki denildiğini öğrenmiştik. Ayrıca krokinin ölçüsüz olduğunu söylemiştik. Okulumuzun ve sınıfımızın krokisini de çizmiştik. Bugün de evimizin bulunduğu yerin krokisini çizeceğiz. Evimizin krokisini çizerken yolları, binaları, sokak ve caddeleri belirtiriz. Çizim yaparken kare, dikdörtgen, üçgen ve çember gibi geometrik şekilleri kullanırız. Evimizin çevresindeki okul, park, cami, çeşme, hastane, postane ve eczane gibi belli başlı yerleri de göstermeliyiz.

Krokimizi çizerken cetvel, gönye ve pergel gibi araç gereçleri kullanabiliriz.

Krokiden nasıl yararlanırız? Söyleyiniz.

ETKİNLİK

Aşağıda Ali'nin çizdiği bir ev resmini görüyorsunuz. Ali'nin çizdiği resme ait krokiyi boş bırakılan alana yapınız.

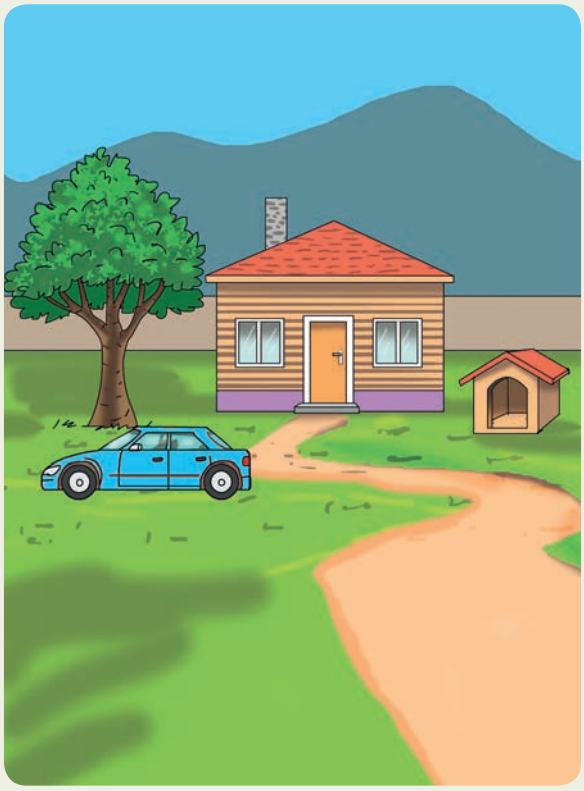

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki alana ev adresinizi yazınız. Evinizin bulunduğu yerin krokisini çiziniz.

Ev Adresim: .....

.....

BEN DE YARDIM EDEBİLİRİM

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Arkadaşlarımız hangi konularda ailelerine yardım ediyor? Anlatınız.

Burcu, kardeşi Bora ile birlikte annesine sofranın hazırlanmasında yardımcı olurlar. Masaya dilimlenmiş ekmekleri, kaşık, çatal, bardak ve peçete gibi malzemeleri getirirler. Yemekten sonra da sofranın toplanmasına yardımcı olurlar.

Burcu, yardım etmeyi çok sever. Özellikle kardeşine yardımcı olur. Kardeşinin yapmakta zorlandığı işlerde hep yanında olmaya çalışır. Burcu, kardeşi Bora'nın kırılan oyuncaklarını da tamir eder. Ayrıca bu işler onun el becerilerini de geliştirir.

Timur'un Sarman adında bir kedisi vardır. Sarman'ın mamasını, sütünü ve suyunu koyar. Sarman'ın temizliğiyle ilgilenir.

Oya da bahçe işlerinde ailesine yardım etmeyi sever. Bahçenin bazı küçük işlerini yapmaktan zevk alır. Sonbaharda dökülen yaprakları süpürür. Bahçe işleriyle uğraşmak onu mutlu eder.

Aziz, evlerindeki çiçeklerin bakımı için annesine yardım eder. Çiçeklerin kuru yapraklarını toplar ve onları sular. Ayrıca Aziz, çiçek yetiştirme konusunda araştırmalar da yapar. Çiçeklerle ilgilenmek onun becerilerini geliştirir.

Arzu da babasına çeşitli işlerde yardım eder. Özellikle babası ile araba yıkamak çok hoşuna gider. Arzu'nun yardımıyla babası arabayı daha kısa sürede yıkar.

Evlerimizde bizim de üzerimize düşen görev ve sorumluluklar vardır. Çiçekleri sulamak, sofra hazırlamak, evcil hayvanlarımıza bakmak, kardeşimizle ilgilenmek, basit bakım ve onarım işleri yapmak bunlardan bazılarıdır.

Ev işlerinde ailemize yardımcı olduğumuzda mutlu oluruz. İş bölümü yaptığımız için işlerimiz daha kısa zamanda biter. Ancak yaptığımız iş bölümünün adil olması gerekir.

Ailede yardımlaşmak birbirimize olan sevgi ve saygımızı artırır. Ayrıca ev işleri yapmak bizim el becerilerimizi geliştirir.

Evinizde siz hangi görevleri üstleniyorsunuz? Anlatınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Turan, hangi konuda babasına yardımcı oluyor? Yaptığı iş Turan'a neler kazandırır? Yazınız.

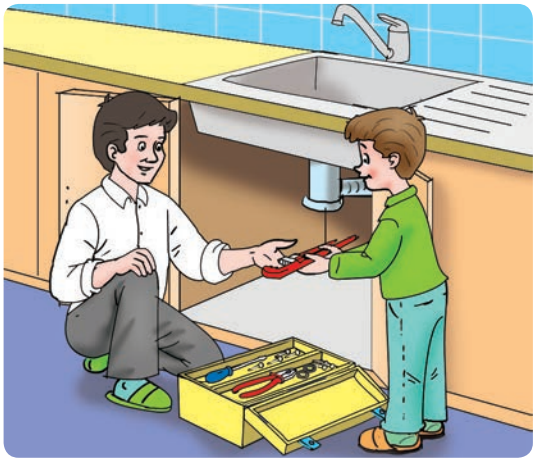

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

• Evde yaptığınız işler nelerdir? Aşağıda ok ile gösterilen noktalı yerlere yazınız.

.....

.....

Ev İşlerim

.....

.....

• Ev işlerine yardım etmek size neler kazandırır? Yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

TEKNOLOJİK ÜRÜNLER

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Nazan, evde kullanılan hangi alet ve teknolojik ürünleri tanıtıyor? Söyleyiniz.

Kirlenen giysilerimizi, perdelerimizi, havlularımızı yıkamak için çamaşır makinesini kullanırız. Çamaşırlarımız kısa zamanda ve temiz bir şekilde çamaşır makinesinde yıkanır.

Evdeki tozları, kirlenen halıları ve yerleri temizlemek için elektrik süpürgesini kullanırız. Elektrik süpürgesi ile temizliğimizi daha kısa sürede tamamlarız.

Bulaşıkları temizlemek için de bulaşık makinesini kullanabiliriz. Bulaşık makinesinde yıkanan tabak, bardak, kaşık, çatal ve tencereler daha temiz olur. Ayrıca bulaşık makinesiyle yıkama yapılırken daha az su harcarız. Bulaşık makinesi kullanılarak zamandan da tasarruf etmiş oluruz.

Yiyecek ve içeceklerimizi bozulmadan saklamak için buzdolabına koyarız. Yazın, annemizin buzdolabındaki derin dondurucu bölümüne koyduğu yiyecekleri, kışın tüketme imkânı buluruz. Buzdolabı, mutfaklarımızda kullandığımız en önemli teknolojik ürünlerin başında gelir.

Pasta, kek, börek gibi yiyecekleri hazırlamak için çeşitli karıştırıcılar kullanırız. Bu araçlar işimizi daha kolay ve çabuk yapmamızı sağlar. Böylece büyüklerimiz bize daha fazla zaman ayırabilir.

Evlerimizde bulunan televizyonu haberleşme aracı olarak kullanırız. Hem ülkemizdeki hem de dünyadaki olayları öğreniriz. Ayrıca televizyonda çizgi film, sinema ve spor programları da izleyebiliriz.

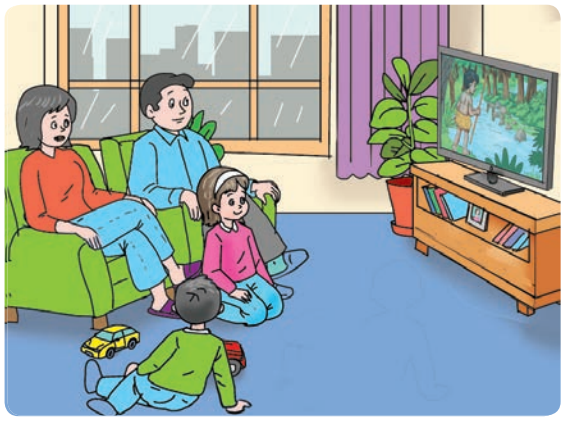

Bilgisayarı hem eğitim hem de iletişim amaçlı kullanabiliriz. Ödevlerimizi, araştırmalarımızı bilgisayar ve interneti kullanarak daha kolay hazırlayabiliriz. Arkadaşlarımızla internet üzerinden iletişim kurabiliriz.

Günlük yaşantımızı kolaylaştıran birçok alet ve teknolojik ürün kullanırız. Televizyon, bilgisayar, cep telefonu, elektrik süpürgesi, buzdolabı, çamaşır, bulaşık ve çay makinesi bunlardan bazılarıdır. Bu teknolojik ürünler sayesinde işlerimizi çabuk ve kolay yaparız. Böylece hem zamandan kazanırız hem de daha az yoruluruz.

Teknolojik ürünler olmasaydı evimizde hangi sorunlarla karşılaşabilirdik? Açıklayınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

- Aşağıda verilen örneği inceleyerek tabloyu doldurunuz.

Teknolojik Ürünler ve Aletler	Kullanım Amacı	Eksikliğinde Karşılaşılan Zorluklar
Buzdolabı	Yiyecek ve içeceklerimizin bozulmadan saklanmasını sağlar.	Tüketemediğimiz yiyecek, içecek ve yemeklerimiz bozulur.

TASARRUF ÖNEMLİDİR

Arkadaşımız Yiğit, evdeki kaynakları nasıl daha tasarruflu kullanabileceğimizi anlatıyor. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Yiğit, hangi önerilerde bulunuyor? Açıklayınız.

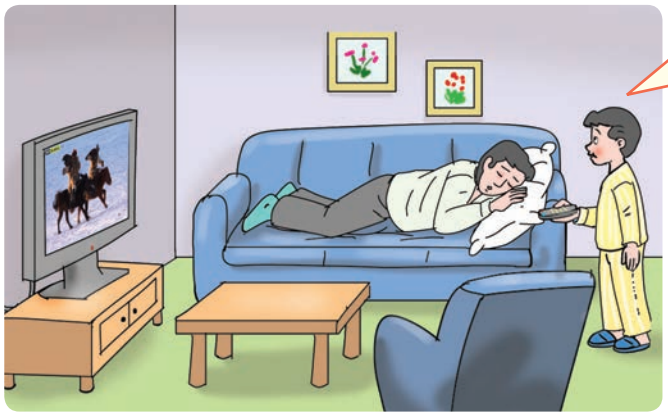

Evimizde gereksiz yanan lambaları ve izlenmeyen televizyonu kapatmalıyız. Böylece elektriği daha az kullanmış oluruz.

Evimizi tasarruflu lambalar ile aydınlatmalıyız. Ayrıca ışık miktarı ayarlanabilen lambaları da tercih edebiliriz. Bu lambalar elektrik tasarrufuna yardımcı olur.

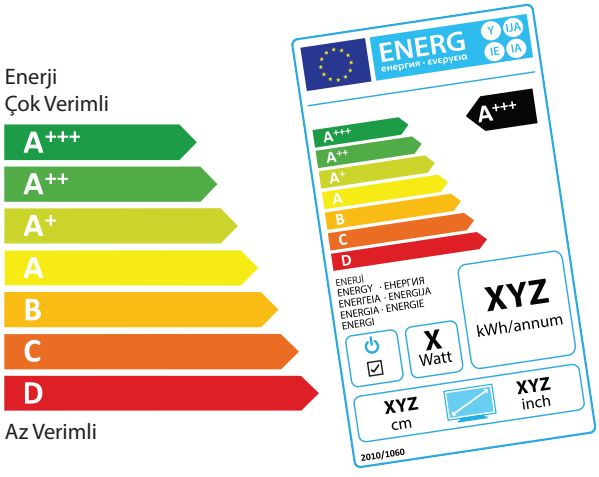

Evimize elektrikli ev aletlerini alırken enerjiyi verimli tüketenleri tercih etmeliyiz. A sınıfı elektrikli ev aletleri uzun süre kullanımda elektrik tasarrufu sağlar.

Buzdolabı kapısının uzun süre açık kalması daha fazla elektrik harcanmasına neden olur. Bu yüzden buzdolabımızın kapısını kapalı tutmalıyız.

Bulaşık makinesi ile elde yıkamayı su tasarrufu yönünden karşılaştıralım: Bulaşık makinesi bir yıkamada 15 litreye yakın su harcarken elde yıkamada 35 litreye yakın su harcanır. Bu karşılaştırmaya göre bulaşık makinesinin daha az su harcadığı görülür.

Evimizde sebze ve meyve yıkadığımız atık suyu değerlendirebiliriz. Bu atık su ile evimizdeki çiçekleri, bahçemizdeki ağaçları sulayabiliriz.

Paramızı da gereksiz yere harcamayarak tasarruf yapabiliriz. Harçlıklarımızı sabırla biriktirerek bir ihtiyacımızı karşılayabiliriz.

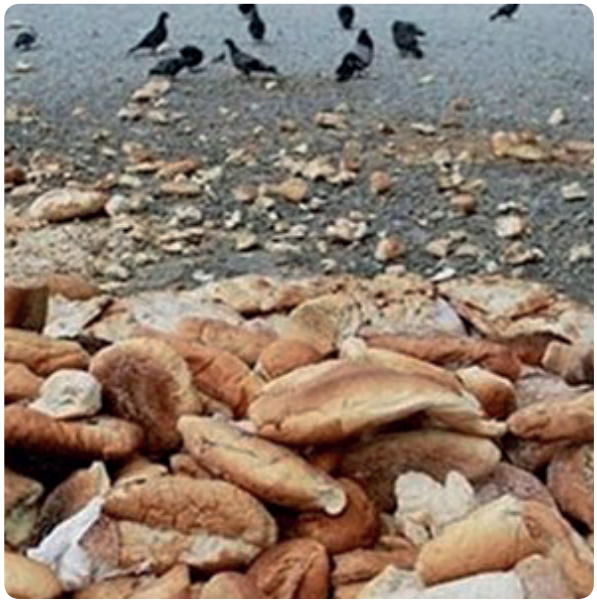

İhtiyacımız kadar yemek yapmalıyız. İhtiyacımızdan fazla pişirdiğimiz yemekler bozularak çöpe gidecektir. Ekmeği de yeterince almalıyız. Fazla alınan ekmekler hemen bayatlar. Bayatlayıp çöpe giden her ekmek, paramızın da çöpe gitmesi anlamına gelir.

Tasarruf yapmak istiyorsak tüketebileceğimiz kadar yemek pişirmeli, yiyeceğimiz kadar ekmek almalıyız.

Şayet fazla ekmek kalırsa bozulmadan evde değerlendirebiliriz. Fazla ekmekleri yumurta ile kızartarak güzel bir kahvaltı hazırlayabiliriz. Bayat ekmekleri kıyma ile karıştırarak köfte yapabiliriz.

Evdeki ekmeklerimizi kurutabiliriz. Kurutulmuş ekmekleri mutfak robotunda çekerek galeta unu elde elderiz. Galeta ununu daha sonra kullanabiliriz.

Evimizdeki kaynakları verimli kullanmak için birçok yöntem deneyebiliriz. Bu yöntemler ile faturalarımız daha az gelebilir. Bunun için önce düşündüğümüz yöntemi aile bireylerimizle konuşmalıyız. Birlikte neler yapacağımıza karar verip uygulamalıyız. Böylece kaynaklarımızı verimli kullanarak aile bütçemize katkı sağlarız.

Siz, evinizde hangi konularda tasarruf yapıyorsunuz? Anlatınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Arkadaşımız Senem, elektrik faturalarının yüksek olduğunu görmüş. Faturalarının daha düşük olması için ailece çeşitli önlemler almaya karar vermişler. Alınan önlemlere göre faturaya ödenecek para miktarının azaldığını görmüşler. Buna göre aşağıdaki grafiği inceleyiniz. Verilen soruları cevaplayınız.

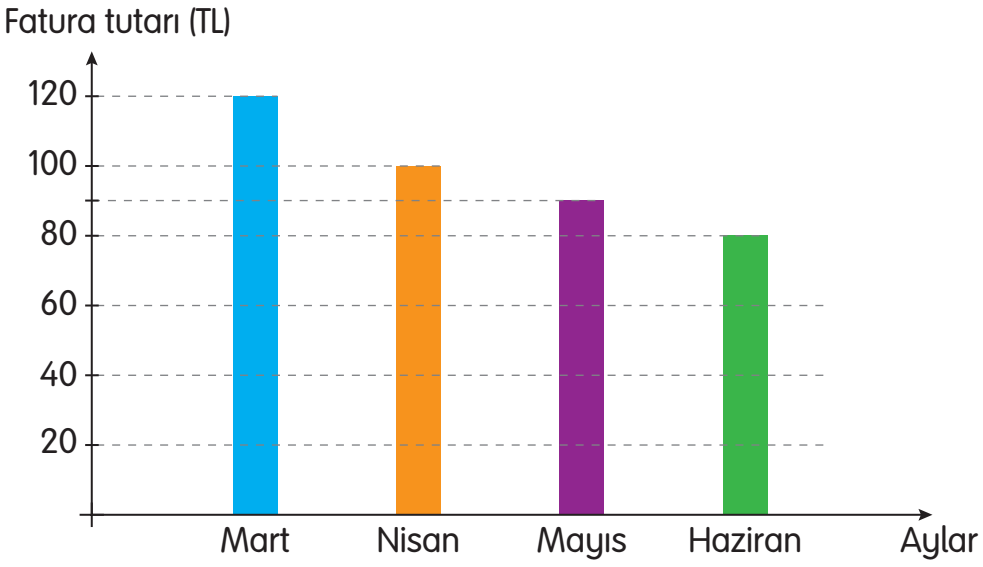

• Senemler Mart ayında elektrik faturasına ne kadar ödemişler? Yazınız.

.....

• Senemlerin Nisan ayı için elektrik harcaması kaç TL'dir? Yazınız.

.....

• En az elektrik faturası hangi ayda gelmiştir? Yazınız.

.....

• Haziran ayında elektrik faturasının azalması için hangi tasarruf tedbirleri alınmış olabilir? Fikrinizi yazınız.

.....

.....

.....

PLANLI YAŞAM

Arkadaşlar ben, hem haftalık hem de aylık planlar yaparım. Yaptığım planlara uymaya da dikkat ederim. Planlı yaşamanın hayatımı nasıl etkilediğini sizlere anlatmak istiyorum. Görselleri inceleyerek anlattıklarımla ilişkilendiriniz.

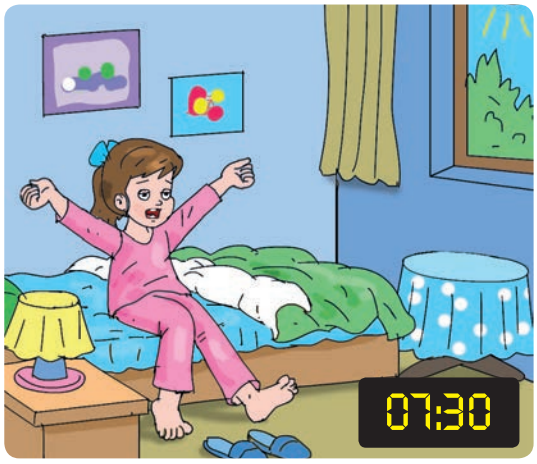

Hafta içi okula gittiğim için sabahları saat yedi buçukta uyanırım. Elimi yüzümü yıkar, kahvaltımı yaparım. Planıma uymayıp geç kalkarsam kahvaltımı yapamam. Bu durum hem sağlığımı hem de okul başarımı olumsuz etkileyebilir.

Okuldan saat 15.00'te eve dönerim. Bir saat dinlenirim. Daha sonra ödevlerimi yaparım. Ödevlerim bitince de kardeşimle veya arkadaşlarımla oyun oynarım. Ödev ve oyun için iki saatlik bir süreye ihtiyacım var. Planım sayesinde dinlenmeye, oyun oynamaya ve ödevlerimi yapmaya zaman ayırabiliyorum.

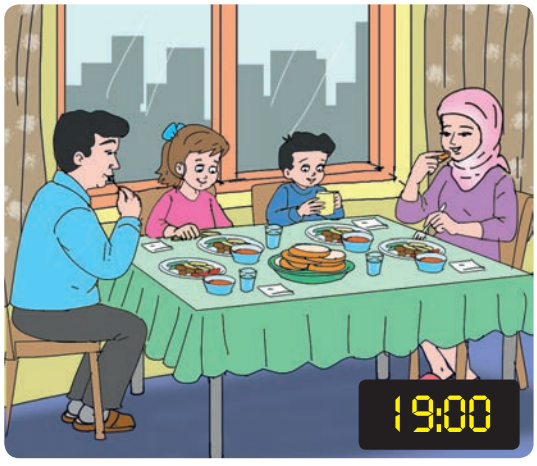

Ailemle birlikte akşam yemeğimizi saat yedide yeriz. Yemekten sonra annemle veya babamla ev ödevlerimi kontrol ederiz. Hatalarım varsa hatalarımı beraber düzeltiriz. Böylece derslerim için onlardan yardım almış olurum. Bu durum, okul başarımı artırır.

Akşamları planıma uygun olarak ailemle birlikte televizyon izleriz. Bazı akşamlar ise oyunlar oynarız. Ailemle birlikte zaman geçirmek beni mutlu eder.

Haftalık ders programıma uygun olarak çantamı hazırlarım. Dişlerimi fırçalarım. Planıma uygun olarak akşamları saat dokuzda yatarım. Uykudan önce kitap okumayı da ihmal etmem.

Günlük ve haftalık plan yaparken öğünlerime yeterli zaman ayırırım. Kahvaltımı, öğle yemeğimi ve akşam yemeğimi planımda belirlediğim saatlerde yerim. Öğün atlamam, bu da benim sağlıklı olmamı sağlar.

Cumartesi ve pazar günleri yüzme kursuna gidiyorum. Hafta sonumu yüzme kursumun saatlerine göre planlıyorum. Yüzmeyi çok seviyorum. İleride iyi bir yüzücü olmak istiyorum.

Planlı olmak bana birçok fayda sağlıyor. Öncelikle bütün etkinliklerime zaman ayırabiliyorum. Beslenme ve uyku saatlerime dikkat ettiğim için oldukça sağlıklıyım. Ödevlerimi zamanında yaptığım için derslerimde başarılıyım. Düzenli spor yaptığım için sağlıklıyım. Televizyon ve bilgisayar karşısında gereksiz yere zaman harcamıyorum. Sizlere de günlük ve haftalık plan yapmanızı ve yaptığınız plana uymanızı öneririm.

Plan yapmazsak hangi zorluklarla karşılaşabiliriz?

ÇALIŞMA YAPALIM

• Gün içinde yapmanız gereken işlerin neler olduğunu düşününüz. Bir gününüzü planlayarak aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

SAAT	YAPACAĞIM İŞLER

• Plan yapmak size neler kazandırır? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

TUTUMLU ÇOCUĞUM

Kumbaranız var mı? Varsa biriktirdiğiniz para ile ne almak istersiniz? Anlatınız. Görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

Paramızı önce ihtiyaçlarımız için harcamalıyız. Bu nedenle alacağımız ürünlere ihtiyacımızın olup olmadığına dikkat etmeliyiz.

İhtiyaçlarımızı ve isteklerimizi karşılamak için paraya gereksinimimiz vardır. Paramızı ihtiyacımız olan ürünlere harcamalıyız.

İhtiyacımız kadar giysi ve ayakkabı almalıyız. İhtiyacımız olmayan bir ürünü alırsak paramızı boşa harcamış oluruz. Ayrıca bize küçük gelen, yıpranmamış giysilerimizi de ihtiyacı olanlara verebiliriz.

İhtiyacımız olan bir ürünü alırken dikkatli davranmalıyız. Alacağımız ürünün kaliteli ve fiyatının uygun olmasına dikkat etmeliyiz. Böylece aile bütçemizi korumaya özen göstermiş oluruz.

Ailemiz eğlence için de bütçe ayırır. Biz de eğlence yerlerinde bütçeye uygun davranmalıyız. Örneğin lunaparka gittiğimizde, ailemizden izin alarak oyun araçlarına binmeliyiz.

Evimizin geçimini sağlamak için aile büyüklerimiz çalışırlar. Aile büyüklerimizin kazandığı para ailemizin geliridir. Ailemizin ihtiyaçlarımız ve isteklerimiz için harcadığı para ise giderlerimizdir. Aile bütçesi ise bir ailenin gelir ve giderlerinin gösterildiği çizelgeye denir.

Harcamalarımızı gelirimize göre düzenlemeliyiz. Böylece aile bütçemizi koruyabiliriz.

Peki, neler yapabiliriz?

- İhtiyaçlarımıza öncelik veririz.
- Gereksiz yere para harcamayız.
- Tasarruf yaparız.
- Harçlıklarımızı boşa harcamayıp kumbaramızda biriktiririz.
- Aldığımız ürünlerin kaliteli ve ucuz olmasına dikkat ederiz.
- İsteklerimiz konusunda ısrar etmeyiz.
- Ailemizi zor durumda bırakmayız.

Harçlığınızı harcarken nelere dikkat ediyorsunuz? Anlatınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

Utku, kumandalı oyuncak bir arabası olsun istiyordu. Ailesinin oyuncak araba için para ayıramayacağını biliyordu. Bunun için harçlıklarını biriktirmeye başladı.

- Utku'nun bu davranışı için neler söylersiniz?

.....
.....
.....

- Siz herhangi bir amacınız için para biriktirdiniz mi? Açıklayınız.

.....
.....
.....

- Aile bütçenizi korumak için neler yapıyorsunuz? Örnek vererek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A) Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

( ) **1.** Evimizin krokisini çizerken kare, dikdörtgen ve çember gibi geometrik şekilleri kullanmalıyız.

( ) **2.** Evimizde kullandığımız bilgisayar, cep telefonu ve buzdolabı gibi teknolojik ürünler hayatımızı kolaylaştırır.

( ) **3.** Ev işlerinde ailemize yardım etmemeliyiz.

( ) **4.** Komşularımızla yardımlaşmalıyız.

( ) **5.** Dedem, çocukluğunda uzaktan kumandalı arabalar ile oynuyormuş.

( ) **6.** Aile bütçesini korumak sadece büyüklerin görevidir.

B) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan noktalı yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

su	*ekmek*	*zamanını*
haklarına	*Televizyon*	

1. Komşularımızın ..... saygı duymalıyız.

2. ..... haberleşme için kullandığımız teknolojik bir üründür.

3. Elektrik ve ..... kullanırken, paramızı harcarken tasarruf yapabiliriz.

4. Evimize tüketebileceğimiz kadar ..... almalıyız.

5. Planlı olan insanlar ..... iyi kullanırlar.

C) Aşağıdaki soruları okuyunuz, doğru seçeneği işaretleyiniz.

1.

SU	ELEKTRİK
PARA	DOĞAL GAZ

Yukarıdaki tabloyu inceleyiniz. Doğa, tablodaki ifadelerden tasarruf yapabileceği şeyleri boyuyor. Buna göre tablonun doğru boyanmış hâli aşağıdakilerden hangisidir?

A) 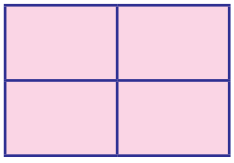

B) 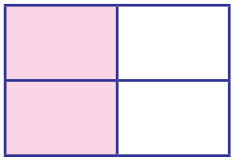

C) 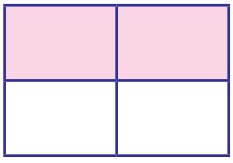

2. Barış, ailesine basit ev işlerinde yardımcı oluyordu. Buna göre Barış, aşağıdakilerden hangisini yapabilir?

A) Yemek yapmak

B) Cam silmek

C) Odasını toplamak

3. Evimizin krokisi ile ilgili aşağıda verilenlerden hangisi doğrudur?

A) Krokide cadde ve sokak isimleri olmalıdır.

B) Krokiye bakarak aradığımız yeri bulamayız.

C) Krokide evimizin çevresinde bulunan önemli yerler belirtilmelidir.

4. Komşularımızla iyi ilişkiler kurmalıyız. Bunun için aşağıdakilerden hangisini yapmak doğru **değildir?**

A) Komşularımızı rahatsız etmeliyiz.

B) Komşularımızla selamlaşmalıyız.

C) Komşularımızla yardımlaşmalıyız.

5. Elektriği tasarruflu kullanmak için aşağıdakilerden hangisini yapmak doğru **olmaz?**

A) Boşa yanan lambaları kapatmalıyız.

B) Evimizde enerji tasarrufu sağlayan ampuller kullanmalıyız.

C) Buzdolabı kapağını sürekli açık bırakmalıyız.

6. Suat suyu tasarruflu kullanmaya çalışırdı. Buna göre Suat'ın aşağıdakilerden hangisini yapması beklenir?

A) Damlatan muslukları büyüklerine haber verir.

B) Dişlerini fırçalarken musluğu açık tutar.

C) Banyo yaparken musluğu sürekli açık tutar.

7.

Cami	Pazar yeri		Market	Okul
Sağlık Ocağı	Eczane		Can Sitesi	Park

Yukarıdaki krokiye göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Caminin karşısında Can Sitesi bulunur.

B) Eczanenin karşısında market vardır.

C) Okulun karşısında park bulunur.

8.

Yukarıdaki teknolojik ürünlerden kaç tanesi evlerde kullanılır?

A) 1 B) 2 C) 3

9. Aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

A) Evimizde yüksek sesle televizyon izleyebiliriz.

B) Ev işlerini yapmak sadece annelerin görevidir.

C) Tabağımıza yiyebileceğimiz kadar yemek almalıyız.

10. Aşağıdakilerden hangisi teknoloji ile ilgili bir oyundur?

A) Bilgisayar oyunları

B) Saklambaç

C) Ebelemece

11.

Gözde: Paramı hoşuma giden oyuncaklar için harcıyorum.

Faruk: Paramın hepsi ile şeker ve çikolata alıyorum.

Halit: Paramı öncelikle ihtiyaçlarım için harcıyorum.

Yukarıdaki öğrencilerden hangisi parasını verimli kullanıyor?

A) Gözde B) Faruk C) Halit

12. Burak, gün içerisinde yapması gereken işlere uygun plan hazırlardı. Planına uygun davranırdı. Buna göre Burak'ın aşağıdakilerin hangisini **daha az** zaman ayırması beklenir?

A) Ders çalışmaya

B) Televizyon izlemeye

C) Uyumaya

D) Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Planlı yaşamak size neler kazandırır? Örneklerle açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Ailenize evde hangi işlerde yardım ediyorsunuz? Örnekler veriniz.

- .....
- .....
- .....

3. Evimizde teknolojik araçları kullanmak bize neler kazandırır? Açıklayınız.

.....

.....

.....

4. Ebru, arkadaşında gördüğü oyuncak bebekten istiyordu. Ancak evde oynayabileceği birçok bebeği vardı. Ebru'ya neler önerirsiniz? Yazınız.

.....

.....

.....

5. Aile bütçesini korumak için neler yapıyorsunuz? Örneklerle açıklayınız.

.....

.....

.....

3. ÜNİTE

SAĞLIKLI HAYAT

VERİMLİ KULLANALIM

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Kişisel bakımımızı yaparken hangi kaynakları kullanırız? Bu kaynakları kullanırken nelere dikkat etmeliyiz? Açıklayınız.

Uykudan uyandığımızda elimizi ve yüzümüzü yıkarız. Bunun için su ve sabuna ihtiyaç duyarız. Su ve sabunu yeteri kadar kullanmalıyız. Gereksiz yere harcamamalıyız.

Yemeklerden sonra ve yatmadan önce dişlerimizi fırçalarız. Ağız ve diş temizliğimiz için su, diş fırçası ve diş macunu kullanırız. Diş macununu ve suyu gerektiği kadar harcamalıyız.

Vücudumuzu temizlemek için banyo yaparız. Banyo sırasında su, sabun ve şampuan kullanırız. Bunları gerektiği kadar harcamalıyız. Banyo yaparken suyu boş yere akıtmamalıyız.

Banyodan sonra saçlarımızı kurularız. Bunun için saç kurutma makinesine ihtiyaç duyarız. Saç kurutma makinesi elektrikli bir alet olduğu için gerektiğinden fazla çalıştırmamalıyız.

Okulda da kaynaklarımızı tutumlu kullanmalıyız. Gereksiz yanan lambaları ve boşa akan muslukları kapatmalıyız.

Hem sağlıklı olmak hem de iyi görünmek için kişisel bakımımıza dikkat etmeliyiz. Kişisel bakımımızı yaparken su, elektrik vb. kaynakları kullanırız. Kaynaklarımızı verimli kullanmalı, boşa harcamamalıyız.

Kıyafetlerimizin temiz olması da önemlidir. Kıyafetlerimizi temiz kullanırsak sık sık yıkanması gerekmez. Böylece elektrik, su ve deterjandan tasarruf yapmış oluruz.

Unutmayalım ki hiçbir kaynak sınırsız değildir.

Siz, kişisel bakımınızı yaparken kaynakları nasıl kullanıyorsunuz? Örnekler veriniz.

ETKİNLİK

• Aşağıdaki "Susuz Hayat Gelmesin Başa" isimli şiiri okuyunuz. Verilen soruları cevaplayınız.

Susuz Hayat Gelmesin Başa

Diş fırçalarken, banyo yaparken,
Kirlenmiş kıyafetler yıkanırken,
Aman suyu harcama boşa,
Susuz hayat gelmesin başa.

Yemekten önce, yemekten sonra,
Ellerimizi yıkarız su ile sabunla.
Gereksiz yere harcama arkadaş,
Su olmadan yaşam da olmaz.

Suyumuz çok, bitmez deme,
Verimli kullan okulda ve evde,
Aman suyu harcama boşa,
Susuz hayat gelmesin başa.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

▶ Şiirde hangi kaynak anlatılmaktadır?

.....

▶ Yukarıdaki şiire göre kişisel bakımımızı yaparken nelere dikkat etmeliyiz? Açıklayınız.

.....

• Siz de kaynakların verimli kullanımı ile ilgili bir şiir yazınız. Şiirinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Kişisel bakımınızı yaparken hangi kaynakları kullanıyorsunuz? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

• Kaynakları daha verimli kullanmak için neler yapılabilir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Derya, babasına suyu tasarruflu kullanması için neler söylemelidir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

DİKKATLİ ALIŞVERİŞ

Merhaba arkadaşlar, adım Irmak. Biz alışveriş yaparken dikkatli davranan bir aileyiz. Bilinçli tüketici olmaya özen gösteririz.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Ailemle birlikte alışveriş yaparken nelere dikkat ettiğimizi söyleyiniz.

Satın alacağımız yiyecek ve içeceklerin üzerinde üretim ve son kullanma tarihleri bulunmalıdır. Üretim tarihi, o ürünün ne zaman üretildiğini gösterir. Son kullanma tarihi ise ürünün en son kullanılacağı tarihi belirtir. Alacağımız ürünün son kullanma tarihine mutlaka bakmalı, ona göre bu ürünü satın almalıyız.

Paketlenmiş ürünleri alırken de dikkatli olmalıyız. Bu ürün paketlerinin yırtılmamış, bozulmamış, kırılmamış, eğilip bükülmemiş olanlarını almalıyız. Ürünün paketi zarar görmüşse hemen market çalışanlarına bildirmeliyiz.

Satın alacağımız ürünlerin üzerindeki açıklamaları dikkatlice okumalıyız. Sağlığımıza zararlı maddeler içeren yiyecek ve içecekleri satın almamalıyız.

Ambalajı yırtık, şişmiş ürünleri kesinlikle almamalıyız. Bu bozulmuş ürünler eskimiş, kokmuş veya kirlenmiş olabilir. Ayrıca alışveriş yaparken satın alacağımız ürünlerin kokusuna da dikkat etmeliyiz.

Üzerinde TSE damgası olan yiyecek ve içecekleri tercih etmeliyiz. TSE damgası olan ürünlerin kalitesi daha yüksektir. Çünkü TSE damgalı ürünleri üreten firmalar, önceden belirlenen kalite şartlarına uymak zorundadırlar. Hatalı üretilen ürünleri tüketime sunamazlar.

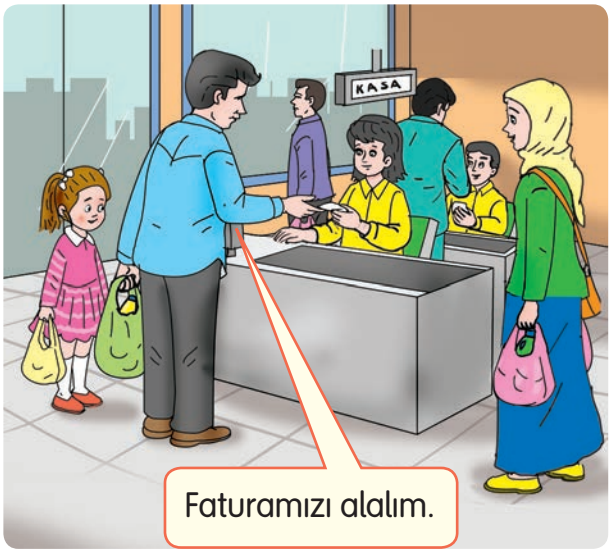

Alışveriş yaptıktan sonra mutlaka fiş ya da fatura almalıyız. Bu belgeler, ürünleri nereden aldığımızı gösterir. Satın aldığımız ürünleri değiştirmek istersek bunlardan biri olmadan değiştiremeyiz. Bu yüzden ürün değişimi yaparken fiş ya da fatura yanımızda olmalıdır.

Alacağımız yiyecek ve içeceklerin hem kalitelisini hem de ucuz olanını seçmeliyiz. Bunun için fiyat araştırması yapmalıyız. Aynı kalitedeki ürünlerden fiyatı uygun olanını satın almalıyız. Pazarlarda sebze ve meyvenin hem tazesini hem de uygun fiyatlı olanlarını bulabiliriz.

Yiyecek ve içecek alırken satılan yerlerin temiz olmasına dikkat etmeliyiz. Açıkta satılan ürünleri almamalıyız. Ayrıca nerede üretildiği, içinde ne olduğu tam belli olmayan ürünleri tercih etmemeliyiz.

Bilinçli bir tüketici olarak satın aldığımız yiyecek ve içeceklerin kaliteli olmasına dikkat etmeliyiz. Kalite, bir ürünün iyi ya da kötü olma durumudur. Satın aldığımız ürünler kaliteli, temiz ve fiyatı uygun olmalıdır. Ayrıca son kullanım tarihi geçmiş, ambalajı bozulmuş ve yırtılmış ürünleri satın almamalıyız.

Alışverişlerinizde siz nelere dikkat ediyorsunuz? Anlatınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Konuşma balonlarını okuyunuz. Tuna, nasıl bir problemle karşılaşmış? Anlatınız. Tuna, böyle bir problemle karşılaşmamak için ne yapmalıydı? Yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

• Yiyecek ve içecek satın alırken nelere dikkat etmeliyiz? Yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

DENGELİ VE DÜZENLİ BESLENME

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Sağlığımızı korumak için nelere dikkat etmeliyiz? Anlatınız.

Sağlıklı büyümek için dengeli ve düzenli beslenmeliyiz. Bunun için kahvaltı, öğle ve akşam yemeği olmak üzere üç ana öğün yemek yemeliyiz. Özellikle kahvaltı yapmadan okula gitmemeliyiz.

Ana öğünlerimiz arasında ara öğünlere de yer vermeliyiz. Ara öğünlerde fındık, fıstık, badem ve ceviz gibi kuru yemişler yiyebiliriz. Ayrıca süt, yoğurt ve meyve de tüketebiliriz.

Besinler, bitkisel ve hayvansal olarak ikiye ayrılır. Nohut, fasulye, bezelye ve mercimek bitkisel ürünler; et, tavuk, balık, yumurta ve süt ise hayvansal ürünlerdir. Bu besinler vücudumuzun büyüyüp gelişmesini sağlar. Ayrıca kemiklerimizi, kaslarımızı güçlendirir ve yaralarımızı iyileştirir.

Makarna, ekmek, patates, pirinç, yağ ve şeker gibi yiyecekler vücudumuza enerji verir.

Beslenmemiz ve sağlıklı büyümemiz için öğünlerimizde sebze ve meyveleri yeteri kadar tüketmeliyiz. Sebze ve meyveler bizi hastalıklara karşı korur. Ayrıca sebze ve meyve tüketimi göz ve cilt sağlığımız için de önemlidir.

Portakal, mandalina, muz, nar, limon gibi meyveler kış meyveleridir. Lahana, ıspanak, havuç karnabahar, brokoli ve pırasa gibi sebzeler ise kış sebzeleridir. Kış meyvelerinden olan portakal, mandalina, nar ve limon gibi meyveler bizi soğuk algınlığına karşı korur.

Üzüm, kiraz, kavun, karpuz, çilek, erik, dut ve elma gibi meyveler ise yaz meyveleridir. Fasulye, domates, biber, kabak, patlıcan gibi sebzeler ise yaz sebzeleridir.

Sebze ve meyveleri tüketirken mevsiminde yetişenleri tercih etmeliyiz.

Büyümek, gelişmek ve sağlığımızı korumak için dengeli ve düzenli beslenmeliyiz. Dengeli ve düzenli beslenmek, vücudumuz için gerekli besinleri yeterli miktarda ve uygun zamanlarda tüketmek demektir. Bir günde kahvaltı, öğle ve akşam yemeği olmak üzere üç öğün yemek yemeliyiz. Ara öğünlerimizi de ihmal etmemeliyiz. Ayrıca öğünlerimizde her çeşit besinden tüketmeye de özen göstermeliyiz. Beslenmemizde kullandığımız sebze ve meyvelerin, mevsimine uygun olanlarını seçmeliyiz.

Dengeli ve düzenli beslenmezsek vücudumuzun hastalıklara karşı direnci azalabilir. Bu yüzden sık sık hastalanabilir ve okulumuzu aksatabiliriz.

Beslenirken yiyecek israfından kaçınmalıyız. Yiyebileceğimiz kadar yemek ve ekmek almalıyız.

Günümüzde beslenmeyle ilgili sağlık problemleri görülmektedir. Obezite, çölyak, besin alerjisi ve diyabet bu hastalıklardan bazılarıdır. Obezite, aşırı şişmanlık demektir. Aşırı ve yanlış beslenme ile az hareket etme obezitenin başlıca nedenlerindendir. Çölyak hastaları, içinde buğday, arpa ve yulaf olan yiyecekleri yememelidirler. Bu hastalar, doktorların önerdiği yiyecekleri yemelidirler.

Diyabet hastaları ve besinlere karşı alerjisi olanlar doktorların beslenme önerilerine uygun davranmalıdırlar. Verilen beslenme çizelgesine uymalıdırlar. Doktor kontrollerine zamanında gitmelidirler.

Dengeli ve düzenli beslenmek, egzersiz yapmak birçok hastalıktan korunmamızı sağlar.

Dengeli ve düzenli beslenmek için neler yapmalıyız? Anlatınız.

ETKİNLİK

Malzemeler:

Yiyecek resimleri, makas, yapıştırıcı, yarım tabaka beyaz karton, renkli kalemler, çizgisiz kâğıt.

Etkinliğin Yapılışı:

- Sizlerden sağlıklı bir öğün afişi hazırlamanız isteniyor.
- İlk olarak dergi, gazete veya internetten yiyecek resimleri bulunuz.
- Yiyecek resimlerini kendiniz de çizip boyayabilirsiniz.
- Beyaz kartonunuzun üzerine bulduğunuz yiyecek resimlerini veya kendi çizdiğiniz resimleri yapıştırarak sağlıklı bir öğün hazırlayınız.
- Çalışmanızı sınıfta arkadaşlarınıza anlatınız. Öğününüzde niçin bu yiyeceklere yer verdiğinizi açıklayınız.
- Çalışmanızı sınıf panosunda sergileyiniz.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki ifadeleri okuyunuz. Okuduğunuz ifade doğru ise "DOĞRU" kutucuğunu, yanlış ise "YANLIŞ" kutucuğunu "X" ile işaretleyiniz.

	DOĞRU	YANLIŞ
Her çeşit besinden yeterince tüketmeliyiz.	◯	◯
Sebze ve meyveler bizi hastalıklara karşı korur.	◯	◯
Kahvaltı yapmadan da okula gidebiliriz.	◯	◯
Portakal, limon ve mandalina yaz meyveleridir.	◯	◯
Et, tavuk, balık, yumurta ve baklagiller kemiklerimizi ve kaslarımızı güçlendirir.	◯	◯
Obezite, aşırı zayıflık demektir.	◯	◯
Dengeli ve düzenli beslenirsek okul başarımız azalır.	◯	◯
Fasulye, kabak, patlıcan, biber ve domates gibi sebzeler yazın yetişir.	◯	◯
Mevsiminde yetişen sebze ve meyveleri tüketmeliyiz.	◯	◯
Diyabet veya çölyak hastaları düzenli olarak doktora gitmelidirler.	◯	◯

TEMİZLİK HER YERDE

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Ortak kullanım alanlarında temizlik ve hijyen konusunda neler yapmalıyız? Anlatınız.

Okulu, toplu taşıma araçlarını, sinema ve tiyatro salonlarını, çocuk parklarını, alışveriş merkezlerini, sokak ve caddeleri diğer insanlarla birlikte kullanırız. Evimizin dışında diğer insanlarla birlikte kullandığımız alanlara ortak kullanım alanları denir. Buralarda hem kendi sağlığımızı hem de toplum sağlığını korumak için temizlik ve hijyen kurallarına dikkat etmeliyiz.

Örneğin çöplerimizi çöp kutularına atmalıyız. Bu davranışı alışkanlık hâline getirmeliyiz. Nasıl evimizi temiz tutuyorsak ortak kullanım alanlarının da temizliğine dikkat etmeliyiz. Çöplerin çok olduğu alanlarda hastalık yapan mikropların bulunabileceğini unutmamalıyız.

Tuvaletlerde temizlik ve hijyen kurallarına dikkat etmeliyiz. Tuvaleti kullandıktan sonra ellerimizi sabunlu su ile yıkamalıyız.

Tuvaleti kullandıktan sonra sifona basmalıyız. Ortak kullanılan tuvaletleri temiz bırakmalıyız. Kullandığımız tuvalet kâğıdı ve kâğıt havluları çöp kutusuna atmalıyız.

Hastalık durumunda bir aile büyüğümüzle birlikte doktora gitmeliyiz. Doktor tavsiye etmiş ise maske takmaktan çekinmemeliyiz.

Böyle durumlarda insanların yoğun olarak bulunduğu okul, sinema, tiyatro ve toplu taşıma araçlarını kullanırken mutlaka maske kullanmalıyız.

Ağız ve burnumuza maske takarak bizdeki hastalığın diğer insanlara bulaşmasını engelleyebiliriz.

Ortak kullanım alanlarından biri olan sınıfımızı da temiz tutmalıyız. Sınıfımızı teneffüslerde havalandırmalıyız. Çöplerimizi çöp kutusuna atmalıyız.

Hijyen, sağlığımızı korumak için alınan temizlik önlemleridir. Her zaman ve her yerde temizlik ve hijyene dikkat etmeliyiz. Bunun için çöplerimizi çöp kutusuna atmalıyız. Ellerimizi sık sık sabunlamalıyız. Nezle, grip gibi bulaşıcı hastalıklarda maske takarsak çevremizdeki insanları bu hastalıklardan koruyabiliriz. Öksürürken veya hapşırırken kâğıt mendil kullanmalıyız. Hapşırdıktan sonra ellerimizi yıkamalıyız.

Okulunuzda hangi temizlik ve hijyen kurallarına uyuyorsunuz? Söyleyiniz.

ETKİNLİK

Malzemeler:

Karton ve renkli kalemler.

Etkinliğin Yapılışı:

- Okulumuzu, okul bahçemizi ve sınıfımızı arkadaşlarımızla birlikte kullanırız. Hem kendi sağlığımızı hem de arkadaşlarımızın sağlığını korumak için ortak kullandığımız alanlarda hangi kurallara dikkat etmeliyiz? Düşünelim.
- Yukarıdaki konu ile ilgili belirlediğimiz kuralları listeleyelim.
- Bu kuralları renkli kalemlerle yazalım.
- Çalışmalarımızı sınıfta okuyalım.
- Çalışmalarımızı okul panosunda sergileyelim.
- Belirlediğimiz kurallara uymaya dikkat edelim.

Çöplerimizi çöp kutusuna atalım.

Sınıfımızı havalandıralım.

Ellerimizi sık sık yıkayalım.

Tuvaletimizi temiz kullanalım.

Hastalanınca maske takalım.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Ortak kullanım alanları nelerdir? Örneklerle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Hem kendi sağlığımızı hem de çevremizdeki insanların sağlığını korumak için nelere dikkat etmeliyiz? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Sınıfta ip atlayan arkadaşınızı uyarmak için neler söylerdiniz? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A) Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

( ) **1.** Sağlığımız için sınıfımızı havalandırmalıyız.

( ) **2.** Son kullanma tarihi geçmiş yiyecekleri tüketmenin bir sakıncası yoktur.

( ) **3.** Dengeli ve düzenli beslenmeliyiz.

( ) **4.** Bilinçli bir tüketici alacağı ürünün fiyatını araştırır.

( ) **5.** Sağlığımızı korumak için sebze ve meyveleri mevsiminde yemeliyiz.

B) Aşağıdaki cümleleri kutucuklardaki sözcüklerden uygun olanlarla tamamlayınız.

kaslarımızın	*kemiklerimizin*	*hijyen*
yaz	*kalite*	

1. Sağlığımızı korumak için alınan temizlik önlemlerine ..... denir.

2. Et, tavuk, balık, yumurta ve süt gibi ürünler ..... ve ..... güçlenmesini sağlar.

3. Üzüm, kiraz, kavun, karpuz, çilek ve dut gibi meyveler genellikle ..... mevsiminde daha çok bulunur.

4. Bir ürünün iyi ya da kötü olmasına ..... denir.

C) Aşağıdaki soruları okuyunuz, doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisini bilinçli bir tüketici **yapmaz?**

A) Alışverişte fiş ya da fatura alır.

B) TSE damgalı ürünleri tercih eder.

C) Fiyat araştırması yapmadan ürün satın alır.

2. Aşağıdaki öğrencilerden hangisi dengeli ve düzenli beslenmeye dikkat etmektedir?

A) Ediz

Okula geç kalmamak için kahvaltı yapmıyorum.

B) Ayşe

Düzenli olarak sebze ve meyve tüketmeye özen gösteriyorum.

C) Aykut

Akşam yemeklerinde sadece makarna yiyorum.

3. Aşağıdaki besin gruplarından hangisi **daha çok** kaslarımızı ve kemiklerimizi güçlendirir?

A)

B)

C)

4. Hem kendi sağlığına hem de arkadaşlarının sağlığına dikkat eden bir öğrenci, hangi davranışı **yapmaz?**

A) Tuvaleti temiz kullanır.

B) Hasta olsa da okula gider.

C) Ellerini sık sık yıkar.

5.

Gereksiz yanan lambaları kapatırım.	Su ve sabunu bol bol kullanırım.
Kaynaklarımızı verimli kullanırım.	Boşa akan muslukları kapatırım.

Yukarıdaki tabloda tasarrufla ilgili bazı davranışlar verilmiştir. Doğru davranışları boyadığımız zaman hangi şekli elde ederiz?

A) 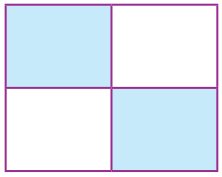

B) 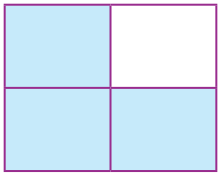

C) 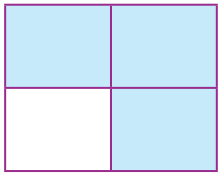

6. Aşağıdakilerden hangisi ortak kullanım alanları arasında **gösterilemez?**

A) Çocuk parkları

B) Okul bahçesi

C) Yatak odamız

7. Aşağıdaki sebze ve meyvelerden hangileri kış mevsiminde **daha çok** bulunur?

A) Portakal, muz, karnabahar, ıspanak

B) Çilek, erik, fasulye, bezelye

C) Kiraz, kavun, patlıcan, kabak

8. Aşağıdakilerden hangisi alacağımız ürünün kaliteli olduğunu gösterir?

A) Ürünün eskimiş olması

B) TSE damgalı olması

C) Ürünün ambalajının yırtık ve bozuk olması

9. Aşağıda verilen ifadeleri okuyunuz. İfadeler doğruysa "D", yanlışsa "Y" yönünü takip ederek çıkışa ulaşınız. Buna göre hangi çıkıştan çıkarsınız?

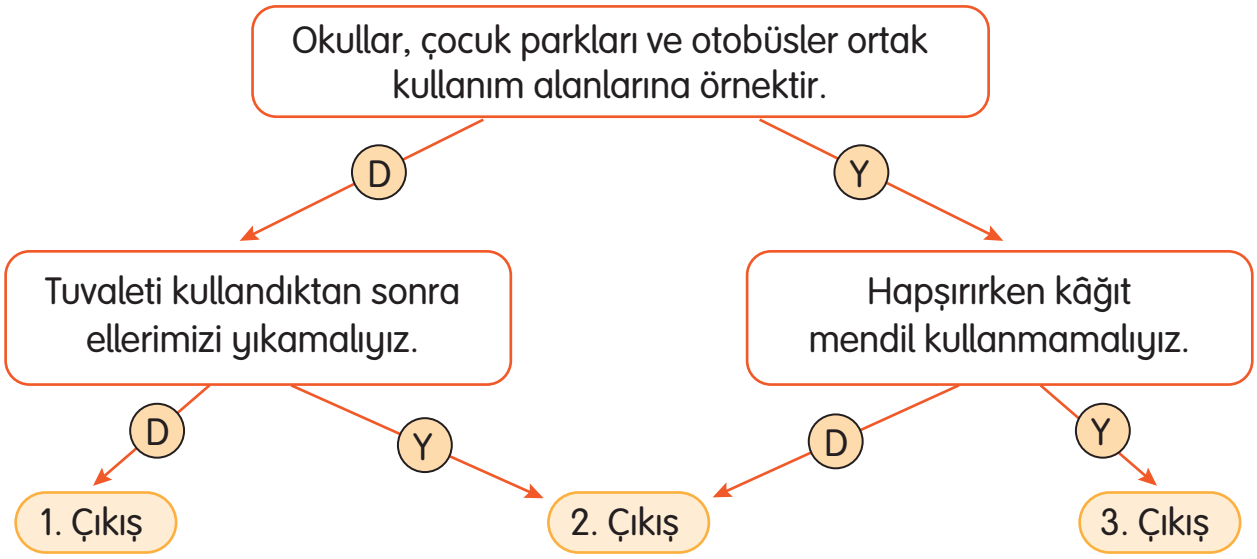

A) 1. çıkış B) 2. çıkış C) 3. çıkış

10.

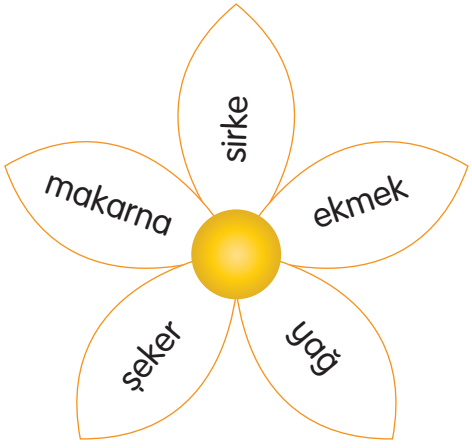

Yukarıdaki çiçeğin yapraklarında bazı besinlerin isimleri yazılmıştır. Vücudumuza daha çok enerji veren besinlerin yazılı olduğu yaprakların boyanması isteniyor. Buna göre hangi şekil elde edilir?

A) 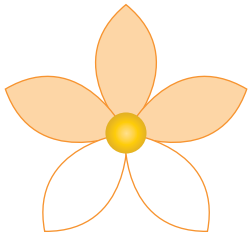

B) 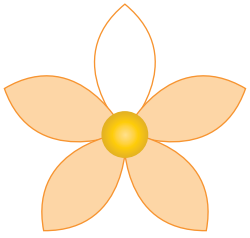

C) 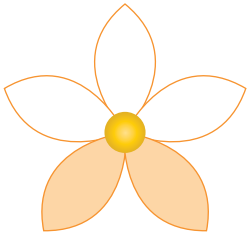

4. ÜNİTE

GÜVENLİ HAYAT

TRAFİK İŞARETLERİ

Aşağıdaki görsellerde trafik işaret ve levhalarından bazılarını görüyorsunuz. Görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Bu trafik işaret ve levhalarının anlamları nelerdir? Söyleyiniz.

Trafik işaret ve levhaları üçgen, daire, kare ve dikdörtgen şeklindedir. Üçgen şeklindeki işaretler uyarıları, daire şeklindeki işaretler yasakları, kare ve dikdörtgen şeklindeki işaretler ise bilgileri gösterir. Bu trafik işaretlerinden bazılarının neler olduğunu ve anlamlarını öğrenelim.

Işıklı İşaret Cihazı: Bu işareti gören sürücüler, trafik ışıklarına yaklaştıklarını anlar ve hızlarını azaltırlar. Yayalar ise trafik ışıklarının bulunduğu yerlere giderek daha güvenli bir şekilde karşıdan karşıya geçerler.

Bisiklet Geçebilir: Bu işaretin görüldüğü yerlerde bisiklet sürülebilir. Sürücüler bu işareti gördüklerinde dikkatli olmalıdırlar.

Okul Geçidi: Bu işareti gören sürücüler, okula yaklaştıklarını anlar ve hızlarını azaltırlar. Okul geçidine gelen araç sürücüleri, yolun kenarında bekleyen öğrenci olup olmadığını kontrol etmelidir. Sürücüler, bekleyen öğrenci varsa karşıdan karşıya güvenli bir şekilde geçinceye kadar durmalıdırlar.

Kontrolsüz Demir Yolu Geçidi: Bu işaret herhangi bir kontrolü olmayan demir yolu geçidini gösterir. Sürücüler, bu işareti gördüklerinde hızlarını azaltarak sağ veya sol taraftan trenin gelip gelmediğini kontrol etmelidirler. Yayalar da böyle yerlerden geçerken dikkatli davranmalıdırlar.

Yaya Geçidi: Bu işaret yaya geçidine yaklaşıldığını gösterir. Sürücüler, yaya geçidine geldiklerinde durmalı ve yayaların geçmesini beklemelidirler. Yayalar ise karşıya geçerken yaya geçidinin olduğu yerlerden gitmelidirler. Böylece güvenli bir şekilde karşıya geçerler.

Dikkat: Bu işaret trafikte herhangi bir tehlikeye karşı sürücülerin dikkatli olması gerektiğini bildirir.

Mecburi Yaya Yolu: Bu işaret yayaların gitmesi gereken yolu gösterir.

Mecburi Bisiklet Yolu: Bu işaret bisiklet sürücülerinin gitmesi gereken yolu gösterir.

Yaya Giremez: Bu işaretin bulunduğu yerlere yayaların girmesi tehlikeli ve yasaktır.

Bisiklet Giremez: Bu işaretin olduğu yollara bisikletle girilmesi yasaktır.

Hastane: Bu işaret hastaneye yaklaşıldığını gösterir.

Çeşme: Bu işaret çeşmeye yaklaşıldığını gösterir.

Telefon: Bu işaretin bulunduğu yerlerde telefon bulunur. Acil bir durumda bu telefonları kullanabiliriz.

Yayaların, hayvanların ve araçların kara yolları üzerindeki hâl ve hareketlerine trafik denir. Araçlarda bulunmayan, karayolunda hareketsiz veya hareket hâlinde bulunan insana da yaya denir.

Yayaların ve sürücülerin trafik işaret ve levhalarının anlamlarını bilmesi gerekir. Günlük hayatta bazen yaya, bazen yolcu, bazen de sürücü olarak trafik ortamında bulunabiliriz. Trafik işaretlerinin anlamlarını bilirsek trafik kurallarına uygun hareket etmiş oluruz. Böylece kazalarla daha az karşılaşırız.

Okula gelirken hangi trafik işaretlerini görüyorsunuz? Bu levhaların anlamlarını söyleyiniz.

ETKİNLİK

Malzemeler:

Beyaz karton, makas, renkli kalemler, cetvel.

Etkinliğin Yapılışı:

- Kartondan 8 cm x 8 cm boyutunda 20 tane kare şeklinde karton parçası kesiniz.
- Kestiğiniz kartonlara belirlediğimiz 10 farklı trafik işaretini çift olacak şekilde çiziniz.
- Çizdiğiniz işaretleri boyayınız.

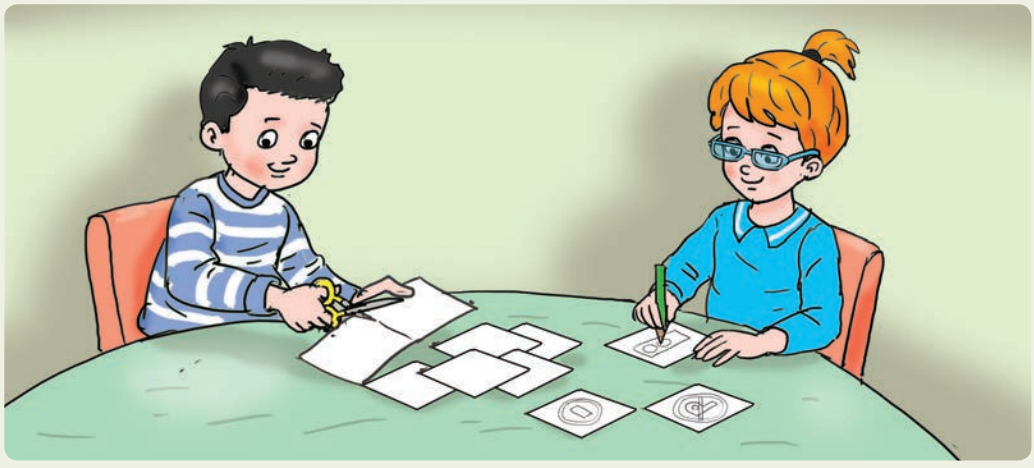

▶ Hazırladığınız bu kartlarla hem bir hafıza oyunu oynayabilir hem de trafik işaretleri ve levhalarının anlamlarını öğrenebilirsiniz.

- Oyun en az iki kişiyle oynanır.
- Hazırlanan kartlar ters ve karışık olarak masanın üzerine dizilir.
- Sayışma yaparak kimin oyuna başlayacağı belirlenir.
- Oyuncu yerdeki iki kartı açar. Açtığı kartlar aynıysa ve karttaki trafik işaretinin anlamını doğru bilirse bu kartları alır.
- Kart kazanan oyuncu yanana kadar oyuna devam eder.
- Oyuncunun çektiği kartlar, farklı ise bu kartları tekrar aldığı yere koyar.
- Oyuncu, eşini bulduğu trafik işaretinin anlamını söyleyemez ise kartları aldığı yere tekrar koyar.
- Tüm kartların eşleri bulunana kadar oyuna devam edilir.
- En çok kartı bulan oyuncu oyunu kazanmış olur.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki trafik işaretlerini boyayınız. Bu işaretlerin adını ve anlamını yazınız.

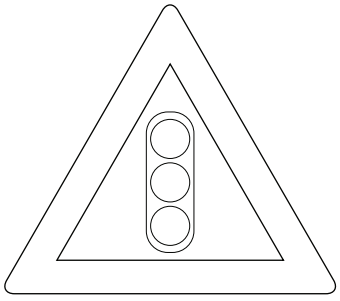

Adı :_____

Anlamı :_____

_____

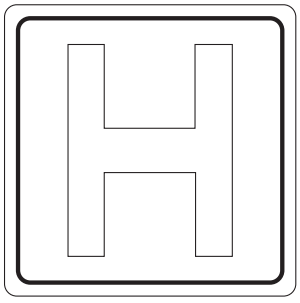

Adı :_____

Anlamı :_____

_____

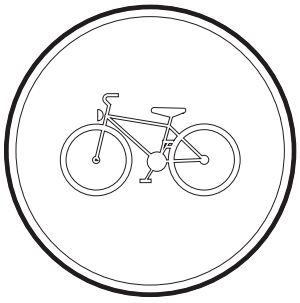

Adı :_____

Anlamı :_____

_____

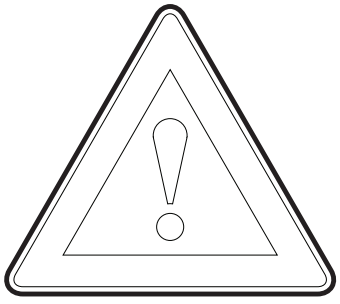

Adı :_____

Anlamı :_____

_____

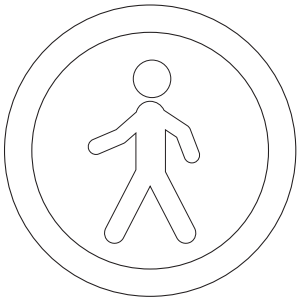

Adı :_____

Anlamı :_____

_____

TRAFİK KURALLARINA UYALIM

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Trafik kurallarına neden uymalıyız? Anlatınız.

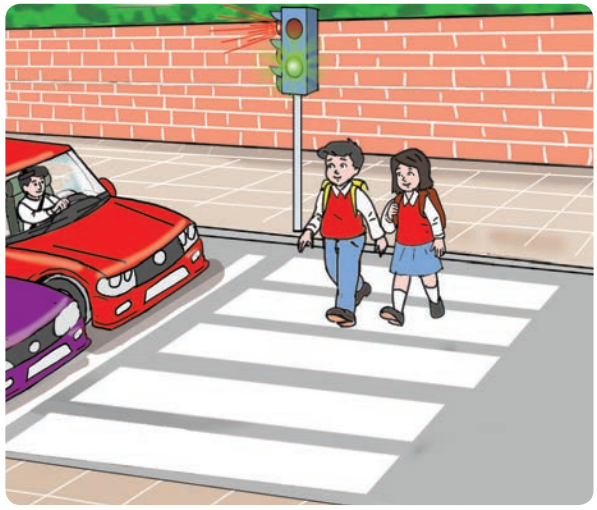

Trafik ışıklarının bulunduğu yerlerde karşıdan karşıya geçerken yayalar için yeşil ışığın yanmasını beklemeliyiz. Yayalar için yeşil ışık yanınca hızlı adımlarla karşıya geçmeliyiz. Trafik ışıklarına uyarsak tehlikeli durumlarla karşılaşmayız.

Karşıdan karşıya geçerken alt ve üst geçitler, trafik ışığının bulunduğu yerler, yaya ve okul geçitleri ile trafik polisinin olduğu bölgeler güvenli geçiş yerleridir. Bu yerleri kullandığımız zaman kazalardan korunmuş oluruz.

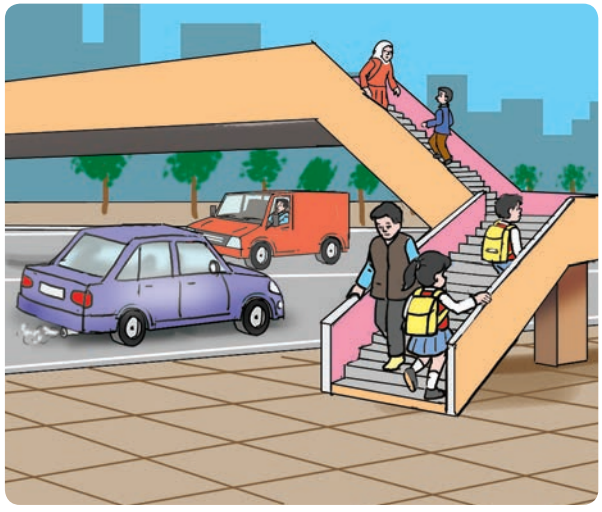

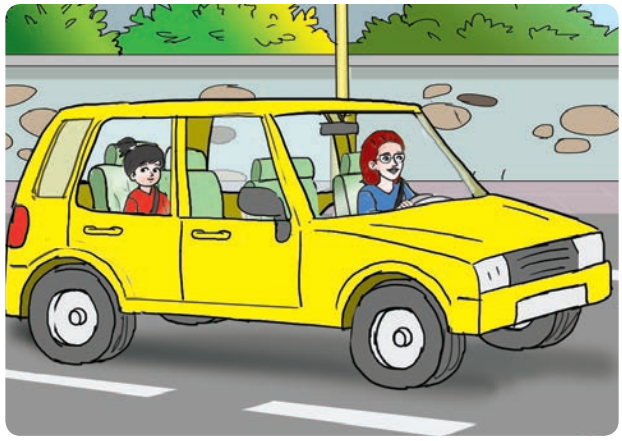

Otomobilde yolculuk yaparken arka koltukta oturmalıyız. Emniyet kemerini takmalıyız. Böylece ani bir fren yapıldığı zaman aracın içinden fırlamamış oluruz.

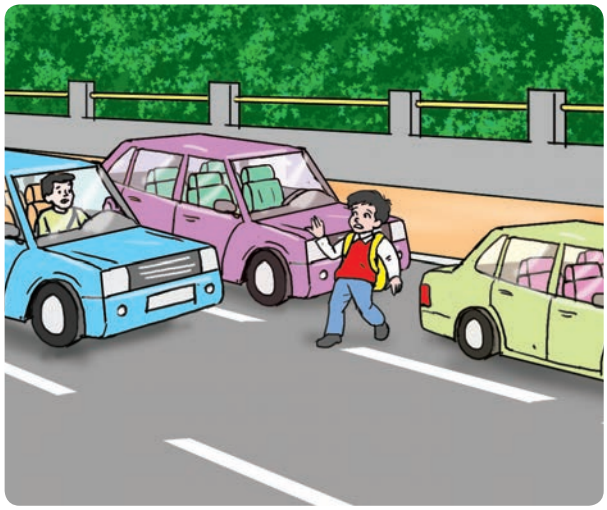

Yolculuk sırasında elimizi, kolumuzu ve başımızı araç camından dışarıya çıkarmamalıyız. Bu tür tehlikeli davranışlar dışarıdaki herhangi bir cisme çarparak yaralanmamıza neden olabilir.

Duran bir aracın önünden veya arkasından karşıya geçmeye çalışmamalıyız. Çünkü duran araç trafiği iyi görmemizi engeller. Ayrıca hareket hâlindeki araç sürücüsü de bizi göremez. Böyle bir durum kazaya sebep olabilir.

Duran iki aracın arasından karşıya geçmek tehlikeli bir davranıştır. Böyle bir durumda, hareket hâlindeki araç sürücüsü bizi fark etmeyebilir. Bu yüzden bir kazayla karşılaşabiliriz.

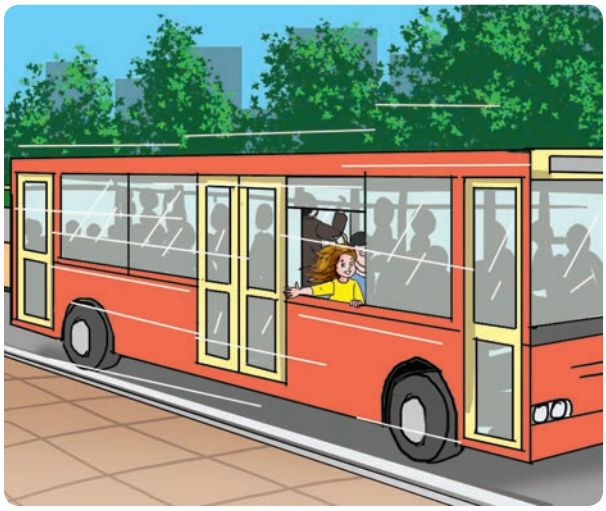

Kaldırımın yola uzak tarafından yürümeliyiz. Böylece araçlardan uzakta yürüyerek kazalardan korunmuş oluruz.

Bisiklet sürmek için varsa bisiklet yollarını, yoksa park ve trafiğin olmadığı yerleri tercih etmeliyiz. Bisiklet ve paten sürerken kask, dirseklik ve dizlik takmalıyız. Bunları takmazsak yaralanabiliriz.

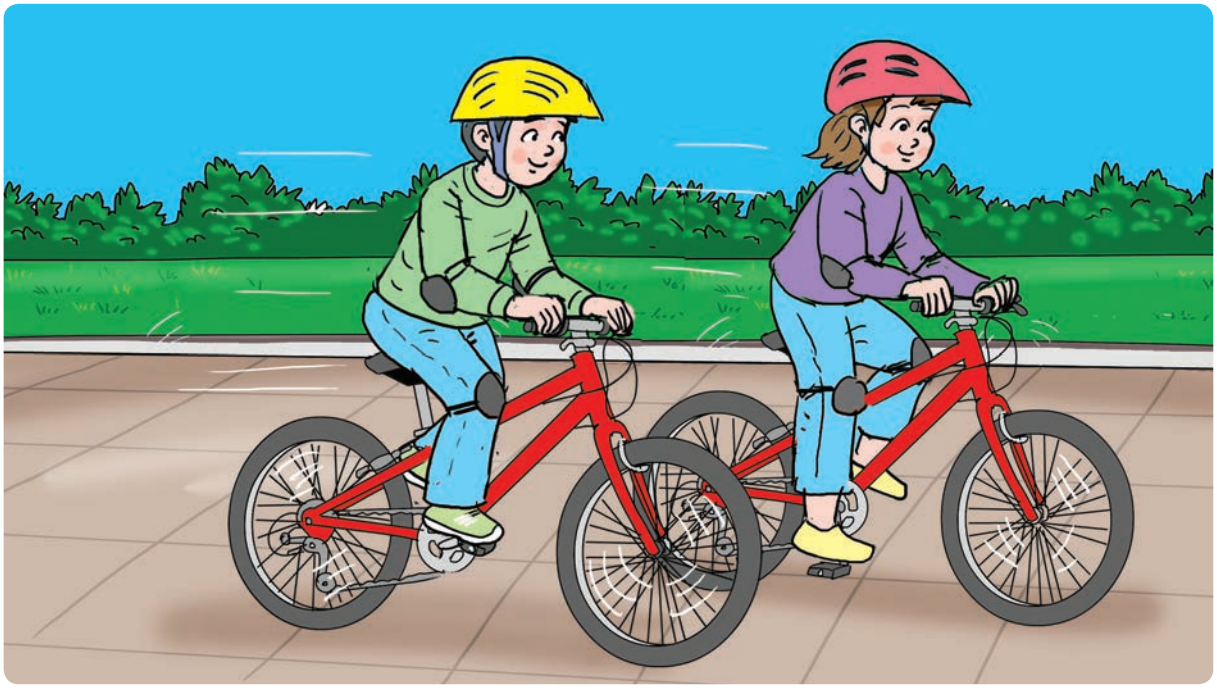

Trafikte güvenliğimizi sağlamak için trafik kurallarına uymalıyız. Trafik kurallarına uymadığımız zaman tehlikeli bir durumla karşılaşabiliriz. Bu tür durumlar kazalara, yaralanmalara hatta ölümlere sebep olabilir. Hem can kaybı hem de mal kaybı meydana gelebilir. Şimdi önemli trafik kurallarına örnekler verelim:

- Karşıdan karşıya geçerken güvenli geçiş yerlerini kullanmalıyız.
- Trafik işaret ve levhalarına dikkat etmeliyiz.
- Trafik polisinin uyarılarına uymalıyız.
- Arka koltukta oturmalı ve emniyet kemerimizi takmalıyız.

Karşılaştığınız bir trafik kazasının sebebini anlatınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Sizlerden bir trafik kazası haberi bulmanızı istiyoruz. Kaza haberini internetten veya gazetelerden bulabilirsiniz. Bu habere göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

Trafik kazasının nasıl olduğunu anlatınız.

.....
.....
.....
.....

Bu kazanın sebebi nedir?

.....
.....
.....
.....

Hangi trafik kurallarına uyulmamıştır?

.....
.....
.....
.....

Niçin trafik kurallarına uymalıyız? Anlatınız.

.....
.....
.....
.....

• Yandaki görseli inceleyiniz. Hangi trafik kuralına uyulmadığını söyleyiniz. Kurala uymayan yayalar hangi durumla karşılaşabilirler? Yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....

KAZALAR

Evde hangi kazalarla karşılaşabiliriz? Bu kazaları önlemek için nelere dikkat etmeliyiz? Söyleyiniz. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Çevremizde hangi kazalarla karşılaşabiliriz? Anlatınız.

Oyuncaklarımızı ortada bırakmak çeşitli kazalara neden olabilir. Bu yüzden oyuncaklarımızı dağınık bırakmamalı, mümkünse kendi odamızda oynamalıyız.

Evimizin temizliği için kullanılan deterjanlara dokunmamalıyız. Deterjanlara dokunmak, onları koklamak sağlığımızı tehlikeye sokabilir.

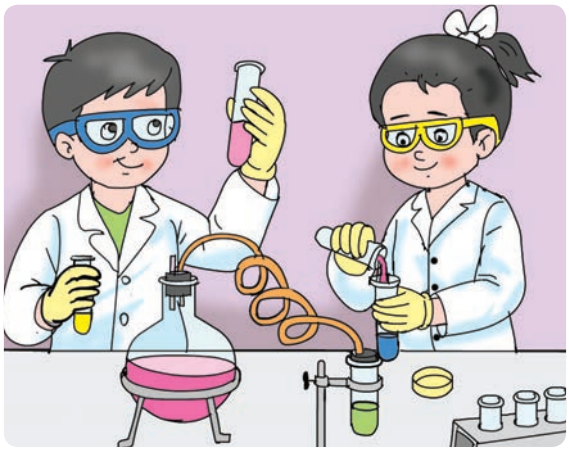

İçinde ne olduğunu bilmediğimiz hiçbir maddeyi koklamamalıyız. Onlara dokunmamalıyız. Ne olduğunu bilmediğimiz maddelerin tadına bakmamalıyız. Bu maddeler zehirli olabilir. Zehirli maddelere sadece dokunmak bile sağlığımızı olumsuz etkileyebilir.

Özellikle okul laboratuvarlarında bu kurallara dikkat etmeliyiz. Laboratuvarda öğretmenimizin izni olmadan hiçbir şeyi almamalı ve kullanmamalıyız.

Merdivenlerin sağ tarafından çıkmalı ve sağ tarafından inmeliyiz. Merdivenlerde oyun oynamamalı, itişip kakışmamalıyız. Aksi durumda düşüp yaralanabiliriz.

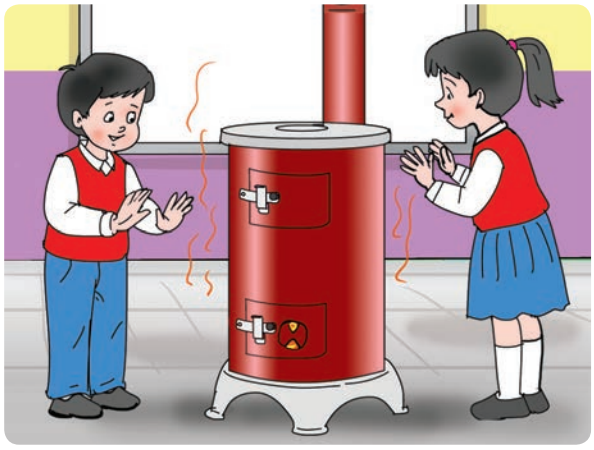

Isınma amaçlı kullanılan soba ve elektrikli ısıtıcılara fazla yaklaşmamalıyız. Bu ısıtıcıları dikkatsizce kullanırsak bir yerimizi yakıp yaralanabiliriz.

Evimizde ütü, ocak veya fırın çalışırken bunlara el sürmemeliyiz. Bunlardan başka sıcak çaydanlığa veya tencereye dokunmak, onların üzerimize devrilmesine neden olabilir. Böyle bir durumda yaralanabiliriz.

Pencere, balkon ve merdiven gibi yüksek yerlerden sarkmamalıyız. Evde küçük kardeşimiz varsa pencereleri ve balkon kapılarını açık bırakmamalıyız.

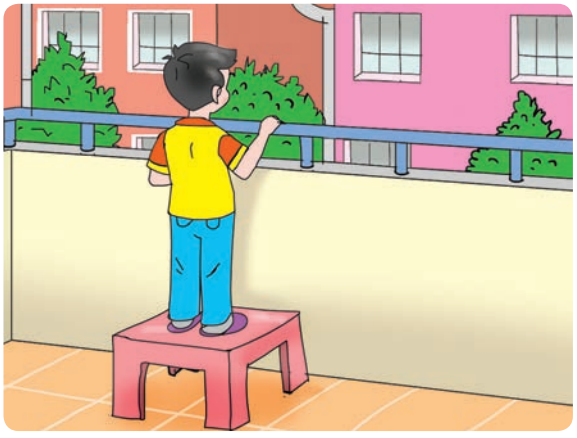

Yüksek ağaçlara veya duvarlara tırmanmak tehlikeli olabilir. Yüksekten düşerek ciddi şekilde yaralanabiliriz.

Oyuncaklarımızı ağzımıza almamalıyız. Özellikle küçük parçalı oyuncaklar soluk borumuza kaçabilir. Bu durum boğulmalara neden olabilir. Küçük parçalı oyuncaklarımızı oynadıktan sonra kaldırmalıyız.

Okulda, evde veya kantinde ağzımızda lokma varken konuşmamalıyız. Ağzımızda lokma varken konuşursak boğazımıza yiyecek kırıntısı kaçabilir ve boğulma riskiyle karşılaşabiliriz.

Evimizdeki elektrikli ev aletlerini kullanırken dikkatli olmalıyız. Prizlere, fişlere dokunmamalıyız. Prizlere dokunmak elektrik çarpmalarına neden olabilir.

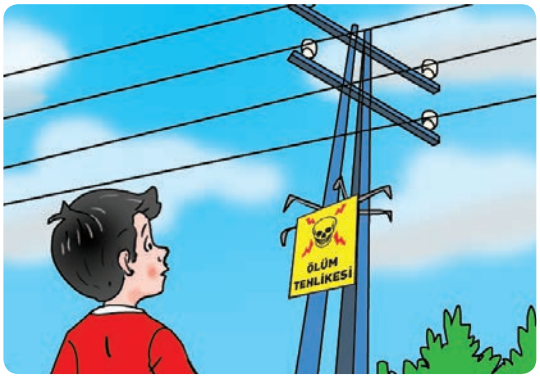

Parkta, sokakta veya caddede açıkta bulunan elektrik kablolarına ve direklerine dokunmamalıyız. Elektrik çarpmasına neden olabilecek yerlerde kuru kafa işareti bulunur. Bu işareti gördüğümüz yerlerde daha dikkatli davranmalıyız.

Sokakta kimin olduğunu bilmediğimiz valiz, çanta, kutu gibi eşyalara dokunmamalıyız. Sahibi belli olmayan bu eşyaları büyüklerimize haber vermeliyiz.

Tek başımıza havuza, göle veya derelere girmemeliyiz. Denizde yüzerken kıyıdan çok uzaklaşmamalı ve ailemizin koyduğu kurallara uymalıyız.

Arkadaşlar evde, okulda, sokakta veya parkta birçok kaza ile karşılaşabiliriz. Kazalar yaralanmalara hatta ölümlere neden olabilir. Bu yüzden dikkatli davranmalıyız. Kazalardan korunmak için çeşitli tedbirler alabiliriz. Şimdi bu tedbirleri listeleyelim:

- Kesici, delici aletlerle oynamamalıyız.
- Temizlik malzemelerine dokunmamalıyız.
- Yiyecek ve içecek kaplarına deterjan, böcek ilacı, boya gibi sağlığımıza zarar verebilecek maddeleri koymamalıyız.

- Ne olduğunu bilmediğimiz hiçbir şeyi yememeli, içmemeli ve onlara dokunmamalıyız.
- Yüksek yerlere tırmanmamalıyız. Yüksekten almamız gereken bir şey varsa büyüklerimizden yardım istemeliyiz.
- Kibrit, çakmak gibi yanıcı ve yakıcı maddelerle oynamamalıyız.
- Soba, fırın, ocak gibi ev eşyalarına dokunmamalıyız.
- Sınıfımızda, koridorlarda koşmamalıyız. Arkadaşlarımızı itmemeli, onlara zarar verebilecek davranışlarda bulunmamalıyız.
- Yüzme bilmiyorsak denize, havuza girmemeliyiz.
- Derinliğinin ne kadar olduğunu bilmediğimiz sulara atlamamalıyız.
- Elektrikli ev aletlerini dikkatli kullanmalıyız.
- Yere dökülen herhangi bir sıvı, kayıp düşmelere neden olabilir. Bu durumu bir aile büyüğümüze söylemeliyiz.
- Halı ve paspasların kaymaması için önlemler almalıyız.
- Oyuncaklarımızı ortada bırakmamalıyız.

Dikkatsizlik ve kurallara uymama çeşitli kazaların meydana gelmesine neden olur. Kazalarla karşılaşmamak için gerekli tedbirleri almalıyız.

Ev kazalarını önlemek için neler yapılabilir? Anlatınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerdeki çocuklar hangi kazalarla karşılaşabilirler? Bu çocuklara önerileriniz nelerdir? Noktalı yerlere yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ETKİNLİK

(SINIF ETKİNLİĞİ)

Malzemeler:

Karton (Grup sayısı kadar), keçeli kalemler.

Etkinliğin Yapılışı:

- Öğretmeninizin yardımıyla 4-5 kişilik gruplar oluşturunuz.
- Grup arkadaşlarınızla birlikte okulda veya evde meydana gelebilecek kazaları düşününüz.
- Bu kazalara karşı hangi tedbirleri alabileceğinizi belirleyiniz.
- Belirlediğiniz tedbirleri keçeli kalemle kartona yazarak listeleyiniz.
- Grubunuzdan bir arkadaşınızı sunum yapması için seçiniz.
- Arkadaşınızın sunum yapmasını sağlayınız.
- Çalışmanızı sınıf panosunda sergileyiniz.
- Çalışmanızı yaparken aşağıdaki örnekten de yararlanabilirsiniz.

Okulda kazalarla karşılaşmamak için dikkatli davranmalıyız.

Örneğin,

- Koridorlarda koşmamalıyız.
- Sınıf kapılarıyla oynamamalıyız.
- Arkadaşlarımızı itmemeliyiz.

ACİL DURUMLAR

Evinizde acil bir durumla karşılaştınız mı? Karşılaştıysanız neler yaşadınız? Anlatınız.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Arkadaşlarımız hangi acil durumlarla karşılaşmışlar? Söyleyiniz.

Okulda ve evde dikkatsizlikten, kurallara uymamaktan veya acele etmekten birçok kaza meydana gelebilir. Böyle bir durumla karşılaştığımızda korkmamalı ve telaşa kapılmamalıyız.

Örneğin koridorda koşarken düşen bir arkadaşımız olduğunu düşünelim. Böyle bir durumda düşen arkadaşımıza yardım etmeliyiz. Nöbetçi öğretmene veya sınıf öğretmenimize hemen haber vermeliyiz.

Kaza geçiren bir arkadaşımızı kımıldatmamalıyız. Öğretmenimiz gelene kadar onu sakinleştirmeye çalışmalıyız. Kaza geçiren arkadaşımızın ciddi bir durumu varsa öğretmenimiz, hemen 112 Acil Servisi aramalıdır.

Düşme, burkulma gibi durumlarda ağrıyan yerimize buz koymalıyız. Buzu doğrudan değil, bir beze sararak veya buz torbası içinde kullanmalıyız.

Arkadaşlar, karşılaşabileceğiniz diğer acil durumlar nelerdir? Bu acil durumlarda neler yapılabilir? Örneklerle açıklayalım.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

Hafif yanıklarda yanan yeri soğuk suya tutmalıyız. Ağır yanıklarda ise yanık yerimizin ağrısı geçinceye kadar soğuk su dökmeliyiz. Yanık yerimizle temas eden giysilerimizi çıkarmalıyız. Ailemizden birinin yardımıyla en kısa zamanda hastaneye gitmeliyiz.

Küçük yaralanmalarda kanayan yeri ılık ve sabunlu suyla yıkamalıyız. Yara olan yeri temiz ve kuru tutmalıyız. Eğer yara büyükse kanamayı durdurmak için temiz bir bez veya gazlı bezle sıkıca yara yerine bastırmalıyız. Ailemizden birinin yardımıyla en yakın sağlık kuruluşuna gitmeliyiz.

Evde ve okulda kazaların dışında farklı acil durumlarla karşılaşabiliriz. Bu acil durumlardan biri de yangınlardır. Şimdi yangınların sebepleri ve neler yapmamız gerektiğini öğrenelim.

Evimizde, okulumuzda meydana gelen yangınların en önemli sebepleri şunlardır:

- Isıtıcıların hatalı kullanımı,
- Eskiyen elektrik kabloları,
- Açık unutulan ocak, fırın,
- Söndürülmemiş mum, kibrit, çakmak,
- Ateşle oynayan çocuklar.

Yangın çıkmaması için güvenlik önlemlerine dikkat etmeliyiz. Kesinlikle yakıcı, yanıcı maddelerle oynamamalıyız.

Peki, alınan önlemlere rağmen bir yangınla karşılaşırsak neler yapmalıyız? Söyleyiniz.

Evimizde herhangi bir sebepten kaynaklanan yangınla karşılaştığımızda sakin olmalıyız. Büyüklerimize haber vermeliyiz. Eğer evde yalnızsak evden dışarı çıkmalıyız. Varsa yangın çıkış yerlerini kullanmalıyız.

Yangın sırasında öldürücü ve zehirli duman oluşur. Bu dumanın sızmasını engellemek için ıslak havlu ile kapının altını kapatabiliriz.

Dumandan korunmak için emekleyerek dışarı çıkmalıyız. Apartmanımızda yangın merdiveni bulunuyorsa yangın merdivenine yönelmeliyiz. Komşularımızdan da yardım isteyebiliriz.

Güvenli bir yere çıktığımızda itfaiyeyi aramalıyız. Evimizin adresini doğru olarak söylemeliyiz. Yangının nerede başladığını söylemek itfaiyecilerin işini kolaylaştıracaktır.

Arkadaşlar, yangın karşılaşabileceğimiz acil durumlardan biridir. Yangın anında neler yapabileceğimizi bilmemiz bizim ve çevremizdeki insanların hayatını kurtarabilir. Yangınla ilgili aşağıdaki uyarılara dikkat etmeliyiz:

- Evimizde ve okulumuzda yangın tatbikatı yapmalıyız.
- Yangın anında elektrik düğmelerini kullanmamalıyız.
- Ev adresimizi doğru bilmeliyiz.
- Yangın büyümüşse söndürmeye çalışmamalıyız.
- Evden çıkarken elektrik şalterini ve doğal gaz vanasını kapatmalıyız.
- Evimizde, okulumuzda yangın söndürücü bulundurmalıyız. Yangın söndürücünün nasıl çalıştığını öğrenmeliyiz.
- Kıyafetlerimiz tutuştuysa koşmamalı, yere yatıp yuvarlanmalıyız.
- Aile fertlerimize ulaşabilmek için onlara ait telefon numaralarını ezberlemeliyiz.
- Elektrik kesintilerinde mum yerine el feneri kullanmalıyız.

Yangın sırasında neler yapmalıyız? Anlatınız.

ETKİNLİK

Malzemeler: Karton, kalem.

Herhangi bir acil durumda neler yapılması gerektiğini sınıfta konuşunuz.

Etkinliğin Yapılışı:

- Sınıfınızdan dışarıya nereden çıkacağınızı planlayınız.
- Okulunuzda varsa yangın merdivenlerinin yerini öğreniniz.
- Dışarıda nerede toplanacağınızı belirleyiniz.
- Sınıfınızdan dışarıya çıkarken nasıl davranılması gerektiğini tartışınız.
- Elde ettiğiniz bilgilerden de yararlanarak yangın anında neler yapmanız gerektiğini kartona yazınız.
- Hazırladığınız yangın tatbikat planını sınıfınızda görülebilecek bir panoya asınız.
- Öğretmeninizin belirlediği bir zamanda yangın tatbikatı yapınız.
- Tatbikat sonrasında neler hissettiğinizi konuşunuz.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Okulda karşılaşılabilecek acil durumlar nelerdir? Bu acil durumlarda neler yapmalıyız? Örneklerle açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Evde karşılaşılabilecek acil durumlar nelerdir? Bu acil durumlarla karşılaştığımızda neler yapmalıyız? Örneklerle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Böyle bir yangında evde olsanız neler yapardınız? Açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ÖNCE GÜVENLİK

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

Okul yolunda, parkta, apartmanda, caddede birçok kişiyle karşılaşırız. Karşılaştığımız kişilerle iletişim kurarız.

İletişim kurduğumuz kişiler bazen güvenliğimiz için tehlikeli olabilirler. Güvenliğimizi tehdit eden kişilerle karşılaştığımızda neler yapmalıyız? Örneklerle açıklayalım.

Örneğin okulumuzda ya da mahallemizde başkalarının eşyalarına el koyan veya zorla paralarını almak isteyen çocuklarla karşılaşabiliriz. Bu kişiler bizi korkutarak paramızı almak isteyebilirler. Böyle bir durumda hemen oradan uzaklaşmalı ya da yüksek sesle çevremizden yardım istemeliyiz.

Başımıza gelenleri öğretmenimize, anne ve babamıza ya da güvenliğimizi sağlayanlara anlatmalıyız. Böylece onlar gerekli önlemleri alacaklardır. Karşılaştığımız bu durumu anlatmazsak para isteyen çocuklar bu davranışlarını devam ettireceklerdir.

Tanımadığımız insanların iyi niyetli mi, kötü niyetli mi olduğunu bilemeyiz. Bu yüzden tanımadığımız kimselere evimizin kapısını açmamalıyız.

Ailemizin izni olmadan herhangi bir yere gitmemeliyiz. Bizi zorla bir yerlere götürmek isteyebilirler. Böyle durumla karşılaştığımızda polisten yardım isteyebiliriz. Çünkü polisin görevlerinden biri de başı dertte olan insanları korumaktır. Yakınımızda polis veya güvenlik görevlisi yoksa bağırarak çevremizden yardım istemeliyiz.

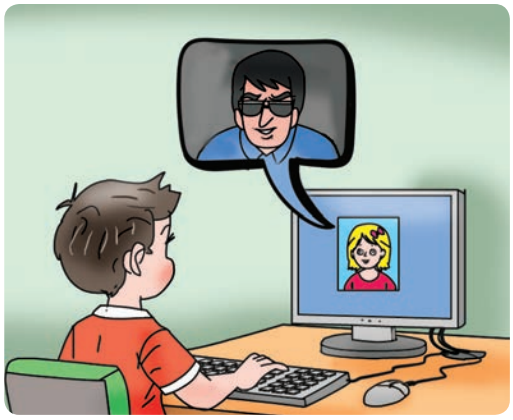

Bilgisayarı ve interneti iletişim için kullanırız. İnternette gördüğümüz kişilerin fotoğraf ve isimleri gerçek olmayabilir. Onlara ismimizi, adresimizi, telefon numaramızı ve okulumuzun adını söylememeliyiz. Çünkü internette tanıştığımız kişiler farklı kimlikte olabilirler. Bu kişiler bize ve ailemize zarar verebilirler.

Kendimizi güvende hissetmediğimiz bir durumda polisi veya jandarmayı arayabiliriz.

Polis İmdat (155), Jandarma İmdat (156) numaralı hatları arayarak acil bir durumla karşılaştığımızda yardım alabiliriz.

Kendimizi en güvende hissettiğimiz yer ailemizin yanıdır. Ailemiz bizim her zaman güvende ve mutlu yaşamamızı ister. Okul da bizim için güvenli bir yerdir. Öğretmenlerimiz okulda karşılaşabileceğimiz sorunlara karşı önlemler alırlar.

Birisinin bize ya da arkadaşlarımıza rahatsız edici davranışlarını hissedebiliriz. Böyle bir durumla karşılaşırsak sessiz kalmamalıyız. Mutlaka aile büyüklerimizden ve öğretmenlerimizden yardım istemeliyiz.

Çevremizde güvenliğimizi tehdit eden kişilerle veya durumlarla karşılaşabiliriz. Bu durumlardan kurtulmak için neler yapabileceğimizi listeleyelim:

- Güvenliğimizi tehdit eden kişilerin yanından uzaklaşmalıyız.
- Yüksek sesle veya bağırarak yardım istemeliyiz.
- Tanımadığımız kişilerin arabasına binmemeliyiz.
- Tanımadığımız kişilerden yiyecek ve içecek almamalıyız.
- Ailemizin izni olmadan hiçbir yere gitmemeliyiz.
- Başımıza olumsuz bir olay geldiğinde bu durumu annemize, babamıza, öğretmenimize veya polisimize anlatmalıyız.
- Yabancı kişilere adımızı, adresimizi, telefon numaramızı söylememeliyiz.
- Acil bir durum olduğunda, ailemize haber vermek için anne veya babamıza ait telefon numarasını yanımızda bulundurmalıyız.

Kendinizi tehlikede hissettiğiniz bir durum yaşadınız mı? Kimlerden yardım istediniz? Anlatınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Siz, görseldeki çocuğun yerinde olsaydınız nasıl cevap verirdiniz? Yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

• Güvenliğinizi tehdit eden bir durumla karşılaşırsanız nasıl davranırsınız? Bir örnekle açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Çocuklar nasıl davranmalıdır? Yazınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

GÜVENLİK TEDBİRLERİ

Arkadaşlar, haberleri izlediğimiz zaman insanların birçok tehlikeli durumla karşılaştığını görürüz. Bu tehlikeli durumlar sizin başınıza gelse neler yapmanız gerektiğini biliyor musunuz? Şimdi bu durumlara ve neler yapılması gerektiğine örnekler verelim.

Okulunuzda, sınıfınızda veya mahallenizdeki arkadaşlarınız arasında sizi rahatsız edenler olabilir. Bu kişiler sizi korkutarak istediklerini yaptırmaya çalışırlar. Böyle bir durumda sessiz kalmamalısınız. Aile büyüklerinize ve öğretmeninize durumu anlatmalısınız. Onlar sizi dinleyerek size yardımcı olacaklardır.

Çevremizde suç işleyen kişi veya gruplarla karşılaşabiliriz. Böyle bir durumda hemen oradan uzaklaşmalıyız. Gördüklerimizi bir büyüğümüzle paylaşmalıyız.

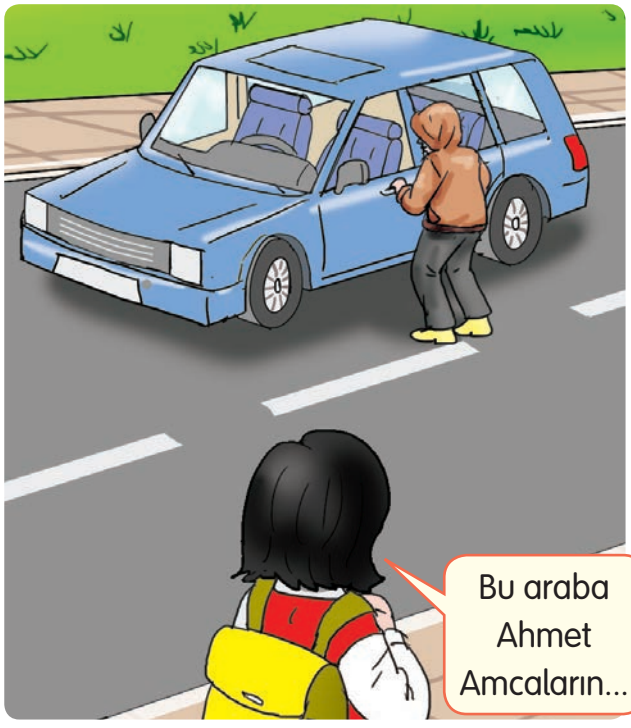

Ülkemizin birlik ve beraberliğini bozmak isteyen kişiler veya gruplar olabilir. Bizler de tesadüfen bu kişilerle karşılaşabiliriz. Böyle bir durumda oradan hızlıca uzaklaşmalıyız. Gördüklerimizi bir aile büyüğümüze anlatmalıyız. Aile büyüğümüzle birlikte durumu jandarmaya veya polise haber vermeliyiz.

Günlük yaşantımızda bazen olağanüstü olaylarla karşılaşabiliriz. Baskı, suç, kötü muamele, şiddet, terör saldırıları ve savaş bu olağanüstü olaylar arasındadır. Hiçbirimiz bu olaylarla karşılaşmak istemeyiz.

Ancak böyle bir durumla karşılaştığımızda ne yapmamız gerektiğini bilmek güvenliğimiz açısından önemlidir. Güvenliğimizi tehdit eden bir durumda yapılması gerekenleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Güvenliğimiz için bulunduğumuz yerden hızlıca uzaklaşmalıyız.
- Panik yapmamalıyız.
- Yaşadığımız olumsuz durumu mutlaka büyüklerimize anlatmalıyız.
- Davranışlarından rahatsız olduğunuz şüpheli kişileri polis, jandarma veya güvenlik görevlilerine bildirmeliyiz.
- Yetkililerin uyarılarını dikkate almalıyız.

Güvenliğinizi tehdit edebilecek bir durumla karşılaştığınızda neler yapmalısınız? Anlatınız.

Ülkemizde doğal afetler yüzünden de tehlikeli durumlarla karşılaşabiliriz. Şimdi de bu durumları inceleyelim.

Ülkemizde görülen afetlerden biri de depremdir. Ev ve okulumuzdaki eşyaları her an deprem olacakmış gibi düzenlemeliyiz.

Devrilebilecek eşyaları duvarlara sabitlemeliyiz. Yatağımızın çevresinde başımıza düşebilecek kitap, tablo, fotoğraf vb. eşyaları bulundurmamalıyız. Yatağımızı pencere kenarına koymamalıyız. Çünkü deprem sırasında pencere camları kırılabilir ve bu cam kırıklarından dolayı yaralanabiliriz.

Evimizde bir "Afet ve Acil Durum" çantası hazırlamalıyız. Çantamıza el feneri, radyo, pil, düdük, kullanılan ilaçlar, battaniye, kimlik fotokopileri, su ve kuru yiyecekler, kalem, kağıt gibi maddeleri yerleştirmeliyiz. Çantayı kolay ulaşabileceğimiz bir yere koymalıyız.

Tehlike anında evimizi hızlı ve güvenli bir şekilde boşaltmalıyız. Bunun için çıkış yolu üzerinde eşya bulundurmamalıyız. Çıkış yolunda eşyalarımız var ise hemen yerlerini değiştirmeliyiz.

Deprem sırasında çök, kapan ve tutun tekniği uygulamalıyız.

ÇÖK: Bir masa veya sabit bir eşyanın yanına veya altına çökmeliyiz.

KAPAN: Başımızı ve ensemizi koruyacak şekilde kapanmalıyız.

TUTUN: Bir elimizle başımızı korumalı, diğer elimizle eşyayı tutmalıyız.

Afetlerden korunmak için çeşitli güvenlik önlemlerine dikkat etmeliyiz. Örneğin;

- Paniğe kapılmamalı ve sakin davranmalıyız.
- Koşmamalı ancak hızlı hareket etmeliyiz.
- Apartman merdivenlerini ve asansörleri kullanmamalıyız.
- Elektrik düğmelerine basmamalıyız.
- Bulunduğumuz yeri boşaltırken yetkililerin uyarılarına dikkat etmeliyiz.
- Afet yaşamadan önce evimizde bir toplantı düzenlemeli ve bir çıkış planı hazırlamalıyız.
- Okulumuzda da bir acil durum planı hazırlamalıyız.
- Hem evimizde hem de okulumuzda acil durumların ve afetlerin tatbikatını yapmalıyız.

Sel, sağanak yağış ve hızlı kar erimeleri sonucunda çok miktarda suyun akmasıdır. Bu akış sırasında sel, önüne gelen taşları, toprakları, bitkileri hatta araçları sürükleyerek taşır. Bu yüzden evlerimizi ve yerleşim yerlerini su kenarlarına yapmamalıyız.

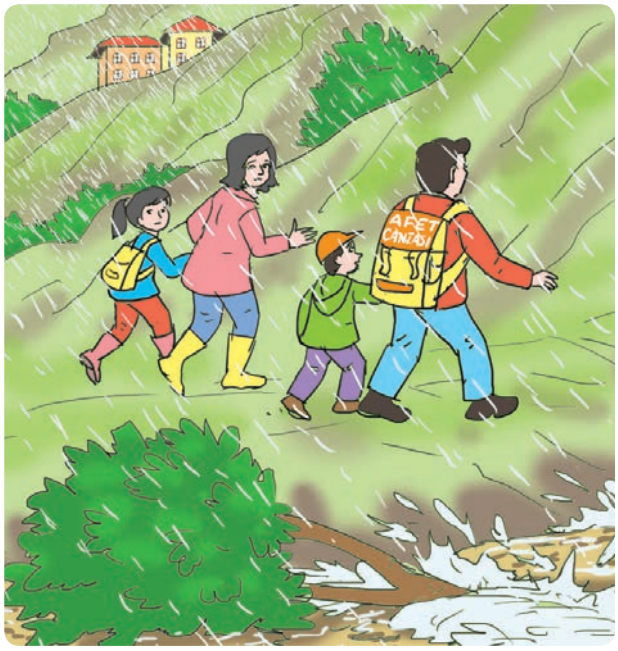

Sel ile karşılaştığımızda bu bölgeyi hemen terk etmeliyiz. Yüksek ve güvenli bölgelere doğru gitmeliyiz. Sel sularının olduğu yerlerden karşıya geçmeye çalışmamalıyız.

Arkadaşlar, sel suları çok tehlikelidir. Unutmayalım ki ayak bileklerimize kadar olan sel suyu bizi sürükleyebilir. Dizimize kadar olan sel suları ise otomobilleri sürükleyip götürebilir. Bu yüzden selden kaçmak için sel sularına kesinlikle girmemeliyiz. Ayrıca sel sularına kanalizasyon suları da karışabileceği için bu sular mikroplu olabilir. Bu sebeple sel sularıyla oynamamız hâlinde hasta olabiliriz.

Deprem ve sel sırasında hangi güvenlik önlemlerinin alınması gerekir? Söyleyiniz.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıda ok işaretiyle gösterilen noktalı yerlere güvenliğinizi tehdit edecek durumlara örnekler yazınız.

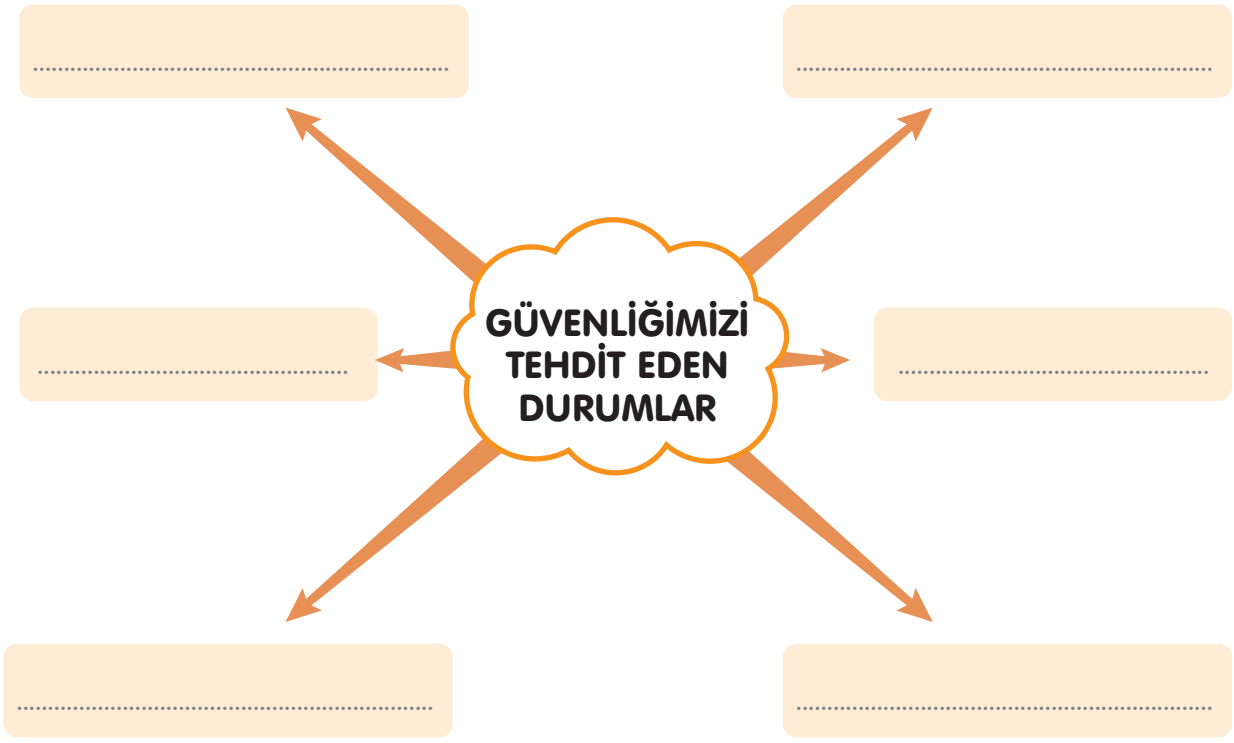

• Aşağıdaki olayı okuyunuz. Selim nasıl davranmalıdır? Yazınız.

"Selim okuldan eve yeni dönmüştü. Ayakkabılarını kaldırırken apartmanda bir ses duydu. Kapının deliğinden sessizce baktı. Karşı komşuların kapısını tanımadığı bir kişi zorla açmaya çalışıyordu."

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Aşağıdaki olayı okuyunuz. Duygu nasıl davranmalıdır? Yazınız.

"Duygu, gece su içmek için uyanmıştı. Suyunu içti. Mutfak penceresinden sokağa doğru baktı. Yüzleri maskeli dört kişi gördü. Bu kişilerin davranışları Duygu'ya şüpheli geldi."

.....

.....

.....

.....

.....

• Afet ve acil durum çantasına neler koymalıyız? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

• Deprem anında nasıl davranmalıyız? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

• Sel anında nasıl davranmalıyız? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

PARKLARDA GÜVENLİK

Arkadaşlar okulda, evde ve trafikte güvenliğimiz için birçok kurala uymamız gerektiğini öğrendik. Peki, oyun alanlarında hangi güvenlik kurallarına uymalıyız?

Görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

Oyun alanlarındaki oyuncaklara sıra ile binmeliyiz. Örneğin salıncakları kullanırken arkadaşlarımızın da haklarına saygı göstermeliyiz. Salıncak sırası bekleyen arkadaşlarımız varsa onları uzun süre bekletmemeliyiz.

Parklarda bulunan oyuncaklarla oynarken güvenlik kurallarına uymalıyız. Örneğin kaydıraktan kayarken ellerimizi asla bırakmamalıyız.

Oyun alanlarında kazalara sebep olabilecek davranışlar yapmamalıyız. Örneğin hareket hâlindeki salıncağın önünden veya arkasından geçmemeliyiz.

Bisiklet, paten, kaykay veya kızak gibi araçları dikkatli kullanmalıyız. Bu araçlarla hız yapmamalı, kask, dizlik ve dirseklik takmalıyız.

Oyun oynarken kaçan topumuzun veya kaçan herhangi bir oyuncağımızın peşinden koşmamalıyız. Bu durumlar ciddi kazalara sebep olabilir.

Okul bahçesi, park ve evimizin bahçesi güvenli oyun alanları arasındadır. Nerede oyun oynarsak oynayalım güvenlik kurallarına uymalıyız. Parklarda salıncak, tahterevalli, kaydırak, tırmanma demirleri gibi birçok oyun araçlarıyla oynarız. Bu oyun araçlarıyla oynarken hız yapmamalı, güvenliğimizi tehlikeye atmamalıyız.

Parkta oyun oynarken karşılaştığınız bir kazayı ve bu kazanın sebebini anlatınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Parklardaki oyuncakları kullanırken hangi güvenlik kurallarına uymalıyız? Aşağıya listeleyiniz.

• .....

• .....

• .....

• .....

• .....

• .....

• Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Çocuklar hangi kurallara uymuyorlar. Siz olsanız nasıl davranırdınız? Noktalı yere yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A) Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

( ) **1.** Bisiklet sürmek için kaska ihtiyacımız yoktur.

( ) **2.** Trafik işaret ve levhalarının anlamlarını yalnızca sürücüler bilmelidir.

( ) **3.** Merdivenlerin sağ tarafından çıkmalı ve sağ tarafından inmeliyiz.

( ) **4.** Yanıcı, yakıcı maddelerle oynamamalıyız.

( ) **5.** Karşıdan karşıya geçerken trafik ışığının yayalara kırmızı yanması gerekir.

( ) **6.** İtfaiyenin numarası 110'dur.

( ) **7.** Okulda bir yangın çıktıysa yangını söndürmeliyiz.

( ) **8.** Parklardaki oyuncaklara sırayla binmeliyiz.

( ) **9.** Yabancı kişilere telefon numaramızı verebiliriz.

B) Aşağıdaki cümleleri kutucuklardaki sözcüklerden uygun olanlarıyla tamamlayınız.

trafik	*155 - 156*	*nöbetçi öğretmenlere*
polisten	*tehlikeli*	*Deterjanları*

1. Duran iki aracın arasından karşıdan karşıya geçmek ..... bir davranıştır.

2. ..... koklamak, onlara dokunmak sağlığımızı bozabilir.

3. Okulda acil bir durumla karşılaştığımızda öğretmenlere, idarecilere, güvenlik görevlisine veya ..... haber vermeliyiz.

4. Kendimizi güvende hissetmediğimizde ..... yardım isteyebiliriz.

5. Yayaların, hayvanların ve araçların kara yolları üzerindeki hâl ve hareketlerine ..... denir.

6. Polisin telefon numarası ....., jandarmanın ise .....'dır.

C) Aşağıdaki soruları okuyunuz, doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki levhalardan hangisi bisikletle **girilemeyeceğini** gösterir?

A)

B)

C)

2.

Bisiklet kullanırken kask, dizlik, dirseklik takmalıyız.	Oyuncaklara sırayla binmeliyiz.
Kaçan topun arkasından koşmamalıyız.	Kaydıraktan hızlıca kaymalıyız.

Yukarıdaki tabloda bazı davranışlar verilmiştir. Doğru davranışları boyadığımız zaman hangi şekli elde ederiz?

A) 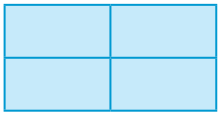

B) 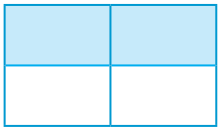

C) 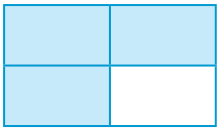

3. Aşağıdakilerden hangisi acil bir durum **değildir**?

A) Arkadaşımızın bizimle oynamaması

B) Arkadaşımızın düşmesi

C) Arkadaşımızın elinin kapıya sıkışması

4. Aşağıdakilerden hangisini yapmak tehlikeli olabilir?

A) Evde kitap okumak

B) Yüksek bir ağaca tırmanmak

C) Resim yapmak

5. Güvenliğimiz tehlikede olduğunda, polisten yardım istemek için hangi numarayı aramalıyız?

A) 155 B) 112 C) 110

6. Aşağıdakilerden hangisi deprem anında **yapılmaması** gereken davranışlardandır?

A) Çök, kapan ve tutun tekniğini uygulamalıyız.

B) Panik yapmamalı ve sakin davranmalıyız.

C) Merdivenleri veya asansörü kullanarak binadan çıkmalıyız.

7. Tuğçe'yi sınıfındaki bazı çocuklar rahatsız ediyordu. Bu durumda Tuğçe nasıl davranmalıdır?

A) Tuğçe, bu durumu kimseye söylememelidir.

B) Tuğçe, bu durumu sadece en yakın arkadaşına söylemelidir.

C) Tuğçe, bu durumu ailesine ve öğretmenine söylemelidir.

8. Aşağıdakilerden hangisi doğru bir davranıştır?

A) Üst ve alt geçitleri kullanarak karşıya geçmek.

B) Araçların önünden koşmak

C) Otomobilin penceresinden elimizi ve kolumuzu çıkarmak.

9. Güvenliğimiz için aşağıdakilerden hangisini yapmak doğru **olmaz?**

A) Tanımadığımız kişilerin arabasına binmemeliyiz.

B) Tanımadığımız kişilerle internette her zaman konuşabiliriz.

C) Tanımadığımız kişilere kapımızı açmamalıyız.

10. Okuldan eve dönerken sokakta bir kişiyle karşılaştınız. Bu kişi onunla birlikte gitmeniz için sizi rahatsız ediyor. Ne yaparsanız doğru davranmış olursunuz?

A) Korktuğum için o kişiyle giderim.

B) O kişiyi kendi evime götürürüm.

C) Bağırarak çevremden yardım isterim.

5. ÜNİTE

ÜLKEMİZDE HAYAT

YÖNETİM BİRİMLERİ

Ülkemizde farklı yerleşim birimlerinde yaşıyoruz. İl merkezlerinde, ilçelerde ve köylerde oturan arkadaşlarımız var. Peki, bu yerleşim yerlerini kimler yönetiyor? Şimdi bu konuyu inceleyelim.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

Arkadaşlar, ben İstanbul'da yaşıyorum. Ülkemizde illeri valiler yönetir. Valiler kanunların uygulanmasını sağlar. İlin güvenliğinden vali sorumludur.

Oturduğumuz ev, İstanbul'un Güngören ilçesinde bulunur. İlçeyi kaymakam yönetir. Kaymakam ilçede hükûmeti temsil eder.

Arkadaşlar Bilecik iline bağlı Pazaryeri ilçesinin Kınık köyünde yaşıyorum. Köyleri muhtarlar yönetir. Muhtarlar devletin köydeki temsilcisidir.

İl, ilçe vb. yerleşim yerlerinde yaşayan insanlara su, yol, aydınlatma, temizlik ve esnaf denetimi gibi hizmetler veren teşkilata belediye denir. Belediyeleri, belediye başkanları yönetir. Belediye başkanları da halkın oylarıyla seçilirler. Ayrıca belediyeler park yapımı, ulaşım, engellilere ve muhtaçlara yardım gibi hizmetlerden de sorumludur.

Yurdumuz büyük bir ülkedir. Vatandaşlarımıza hizmetlerin daha kolay ulaştırılması için ülkemiz yönetim birimlerine ayrılmıştır. Bunlar; il, ilçe ve köylerdir.

Yurdumuzda en büyük yönetim birimi ildir. İlleri valiler yönetir. Valiler devletin ildeki temsilcisidir.

İller, farklı sayıda ilçelere ayrılmıştır. İlçeler illere bağlıdır. İlçenin başında kaymakam bulunur. Kaymakamlar ildeki valiye bağlı olarak çalışırlar.

En küçük yönetim birimi köydür. Köyler, il ve ilçelere bağlıdır. Köyleri muhtarlar yönetir. Muhtarlar, devletin köydeki temsilcisidir.

ETKİNLİK

GEZİ ETKİNLİĞİ

- Öğretmeninizin gözetiminde mahallenizdeki veya köyünüzdeki muhtarı ziyaret edeceksiniz.
- Ziyaret için muhtarlığı arayarak randevu alınız.
- Muhtardan öğrenmek istediğiniz bilgilere yönelik sorular hazırlayınız.
- Muhtarlığı ziyaret ederek muhtara hazırladığınız soruları sorunuz.
- Gezi sırasında kurallara uygun davranınız.
- Ziyaretinizde söz almadan konuşmayınız.
- Gezi dönüşünüzde muhtarların görevleri ile ilgili konuşunuz.
- Şartlarınız uygun ise belediye başkanlığına, kaymakamlığa ve valiliğe de gezi düzenleyebilirsiniz.

Nerede yaşıyorsunuz? Yaşadığınız yeri kimler yönetiyor? Söyleyiniz.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki cümleleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

• En küçük yönetim birimi ..... .

• İlleri ..... yönetir.

• İlçeleri ..... yönetir.

• Köyleri ..... yönetir.

• En büyük yönetim birimi ..... .

• Köyler, ...; ilçeler ..... bağlıdır.

• Yaşadığımız yerdeki valinin, kaymakamın ve muhtarın isimlerini araştırınız. Aşağıdaki tabloya yazınız.

İlinizin Adı:	.....
Valinin Adı - Soyadı:	.....
İlçenizin Adı:	.....
Kaymakamın Adı - Soyadı:	.....
Köy veya Mahallenizin Adı:	.....
Muhtarın Adı - Soyadı:	.....

• Yönetim birimlerini küçükten büyüğe doğru yazınız.

....., ..., ...

CUMHURİYETLE DAİMA İLERİYE

CUMHURİYET

29 Ekim'de,
Atatürk'ün önderliğinde,
Cumhuriyet kuruldu.
Ülkemiz bağımsız oldu.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

Cumhuriyet isimli şiiri okuyunuz. Cumhuriyet kimin önderliğinde kurulmuştur? Söyleyiniz.

Cumhuriyet kurulmadan önce yurdumuzu düşmanlar işgal etmişti. Güzel ülkemizi bölmeye ve paylaşmaya karar vermişlerdi. Yurdumuzu kurtarmak için Mustafa Kemal Atatürk ve Türk milleti birçok zorlukla mücadele etmiştir. Kurtuluş Savaşı kazanılarak yurdumuz düşmanlardan kurtarılmıştır. 29 Ekim tarihinde cumhuriyet ilan edilmiştir. İlk cumhurbaşkanımız Gazi Mustafa Kemal olmuştur.

Devletimizin adı Türkiye Cumhuriyeti'dir. Yönetim biçimimiz ise cumhuriyettir. Cumhuriyet yönetiminde devleti yönetecek kişiler halk tarafından seçilir.

Cumhuriyet yönetimi ile birlikte birçok yenilik yapılmıştır. Örneğin eski harfler kaldırılarak bugün kullandığımız yeni Türk alfabesi kabul edilmiştir.

Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) ile ülkedeki bütün eğitim kurumları Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır. Çıkarılan bu kanunla eğitimde birlik sağlanmıştır.

Cumhuriyet ilan edildikten sonra kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmiştir. Böylece kadınlar yönetimde söz sahibi olabilmiştir.

Herkes soyadı almıştır. Medeni Kanun kabul edilmiştir. Medeni Kanun'a göre kadın ve erkekler eşit haklara sahip olmuşlardır.

Cumhuriyetle birlikte yurdumuz gelişmiştir. Yollar, fabrikalar, hastaneler, köprüler, ve barajlar yapılmıştır.

Tarımda da birçok yenilik yapılmıştır. Çağdaş tarım makineleri ile tarım sektörümüz gelişmiştir. Mustafa Kemal Atatürk, "Köylü milletin efendisidir." diyerek hem tarıma hem de tarımla uğraşan köylülerimize çok önem vermiştir.

Ülkemizin yönetim şekli cumhuriyettir. Cumhuriyet yönetiminde Türk milleti kullandığı oylar ile kendini yönetecek idarecileri seçer.

Cumhuriyetin ilanından sonra Türk milleti birçok hak ve hürriyete kavuşmuştur. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Seçme ve seçilme hakkı
- Seyahat etme hakkı
- Eğitim hakkı
- Din ve vicdan hürriyeti
- Haberleşme hakkı

Atatürk'ün önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni korumak Türk milletinin birinci görevidir.

Cumhuriyet ne demektir? Açıklayınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Cumhuriyetle birlikte Türk halkının sahip olduğu hak ve özgürlükler nelerdir? Yazınız.

• Ülkemizin yönetim biçimi nedir? Açıklayınız.

• Cumhuriyetin bize getirdiği hak ve hürriyetler olmasaydı, yaşamımızda hangi sorunları yaşardık? Örnekler veriniz.

TARİHÎ ESERLER

Yaşadığımız çevrede cami, çeşme, saray, kale ve köprü gibi tarihî eserler bulunabilir.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Arkadaşlarımız, çevrelerinde yer alan hangi tarihî eserleri tanıtıyorlar? Anlatınız.

Esra

Arkadaşlar, ben Ağrı'da yaşıyorum. Yaşadığım yerde bulunan tarihî eserlerden biri de İshak Paşa Sarayı'dır. Bu saray, dünyada kalorifer sistemini kullanan ilk yapı olduğu için önemli bir yere sahiptir. İshak Paşa Sarayı'nı yerli ve yabancı turistler ziyaret eder.

İshak Paşa Sarayı/Ağrı

Sinan

Arkadaşlar, ben de Sivas'ta yaşıyorum. Sivas'ta birçok tarihî eser bulunur. Bunlardan biri de "Eğri Köprü" denilen tarihî köprüdür. Köprü Kızılırmak üzerinde bulunur. Uzunluğu 180 metre, eni ise yaklaşık 5 metredir. Günümüzde köprü, araç trafiğine kapatılmış olup yaya trafiğine açık ve sağlam durumdadır.

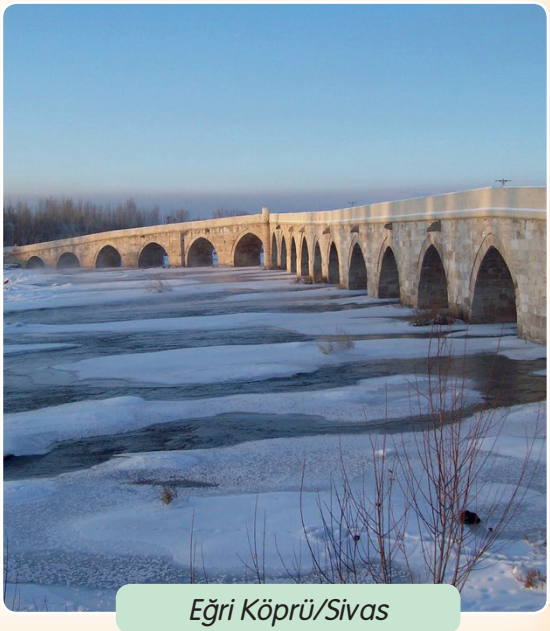

Eğri Köprü/Sivas

Mısır Çarşısı/İstanbul

Arkadaşlar ben de İstanbul'da bulunan tarihî Mısır Çarşısı'nı tanıtmak istiyorum. Bu çarşıda eskiden baharat ve her türlü ilaç satılıyormuş. Şimdilerde ise çarşı içinde kuyumcular, baharatçılar, hediyelik eşya dükkânları gibi birçok iş yeri bulunmaktadır.

Sibel

Mısır Çarşısı'nın altı kapısı vardır. Bazı bölümleri ise iki katlıdır. Üst katlar çok eski yıllarda mahkeme olarak kullanılmıştır. Bu mahkemelerde çarşı esnafı ile halk arasındaki sorunlar çözülmeye çalışılmıştır.

Arkadaşlar, ben de Bodrum Kalesi'ni tanıtmak istiyorum. Kale deniz kıyısında bulunur. Denizden gelebilecek saldırıları engellemek için yapılmıştır. Günümüzde Bodrum Kalesi gezilip görülebilir. Kalede bir de Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi bulunur. Su altı kazılarından elde edilen binlerce eser burada sergilenmektedir.

Bodrum Kalesi/Muğla

Arda

Bodrum'u yerli ve yabancı turistler ziyaret ederler. Yabancı ülkelerden gelen turistler farklı dillerde konuşurlar. Ben turistlerle karşılaştığım zaman onlarla İngilizce konuşmaya çalışıyorum.

Sevgi

Arkadaşlar ben de Edirne'nin simgelerinden biri olan Selimiye Cami'sini tanıtmak istiyorum. Cami Mimar Sinan tarafından yapılmıştır. Mimar Sinan, Edirne Cami'sini "ustalık eserim" diye tanımlamıştır.

Caminin dört minaresi bulunur. İçinin mermer ve çini süslemeleri görülmeye değerdir.

Günümüzde Selimiye Cami ibadete açıktır.

Selimiye Cami/Edirne

Yiğit

Arkadaşlar ben de Bursa'nın İznik ilçesinde yaşıyorum. İlçemiz tarihî eserler bakımından oldukça zengindir. Bu tarihî eserler arasında Hacı Hamza Hamamı'nı da sayabiliriz. Bu hamamın diğer adı 2. Murat Hamamı'dır. Osmanlı İmparatorluğu zamanında yapılan bu eser, hâlen hamam olarak kullanılmaktadır.

Hacı Hamza Hamamı/Bursa

Hasan

Arkadaşlar ben Bilecik'in Söğüt ilçesinde yaşıyorum. Yaşadığım yerdeki tarihî eserlerden biri de Kaymakam Çeşmesi'dir. Çeşmenin üç yüzünde musluk bulunur. Sadece camiye bakan kısmında musluk bulunmaz. Bunun nedeni ise camiye arkamızı dönmemizin saygısızlık kabul edilmesidir.

Kaymakam Çeşmesi/Bilecik

Ülkemiz tarihî eserler bakımından oldukça zengindir. Bu eserler arasında cami, hamam, müze, kale, tarihî çarşılar, han, çeşme, köprü vb. yerleri sayabiliriz. Arkadaşlarımız bizlere yaşadıkları yerlerde bulunan tarihî eserlerden bazılarını tanıttılar. Bu tarihî eserler geçmişten günümüze kadar gelen miraslardır. Tarihî eserleri korumalı ve bizden sonra gelecek nesillere bırakmalıyız.

Çevrenizde tarihî eser var mı? Varsa ne olduğunu söyleyiniz.

ETKİNLİK

TARİHÎ ESERLERİMİZ

Malzemeler:

Karton, makas, yapıştırıcı, renkli keçeli kalemler.

Etkinliğin Yapılışı:

- Yaşadığınız ilde bulunan tarihî eserlerin neler olduğunu araştırınız.
- Araştırma yaparken internetten, ilinizi tanıtan kitaplardan, dergilerden, büyüklerinizden ve ansiklopedilerden yararlanabilirsiniz.
- Araştırma sonucunda elde ettiğiniz tarihî eserlerin görsellerini de temin ediniz.
- Kartona görsellerinizi yapıştırınız.
- Tarihî eserlere ait bilgileri, tarihî eserlerin özelliklerini görsellerin altına yazınız. Yazılarınız için renkli keçeli kalemler kullanabilirsiniz.
- Çalışmanızı sınıfta sunacaksınız. Etkili bir sunum yapmak için çalışmanızı birkaç kez okuyunuz.
- Çalışmanızı sınıfta arkadaşlarınıza sununuz.
- Hazırladığınız çalışmayı sınıf panosunda sergileyiniz.

Örnek

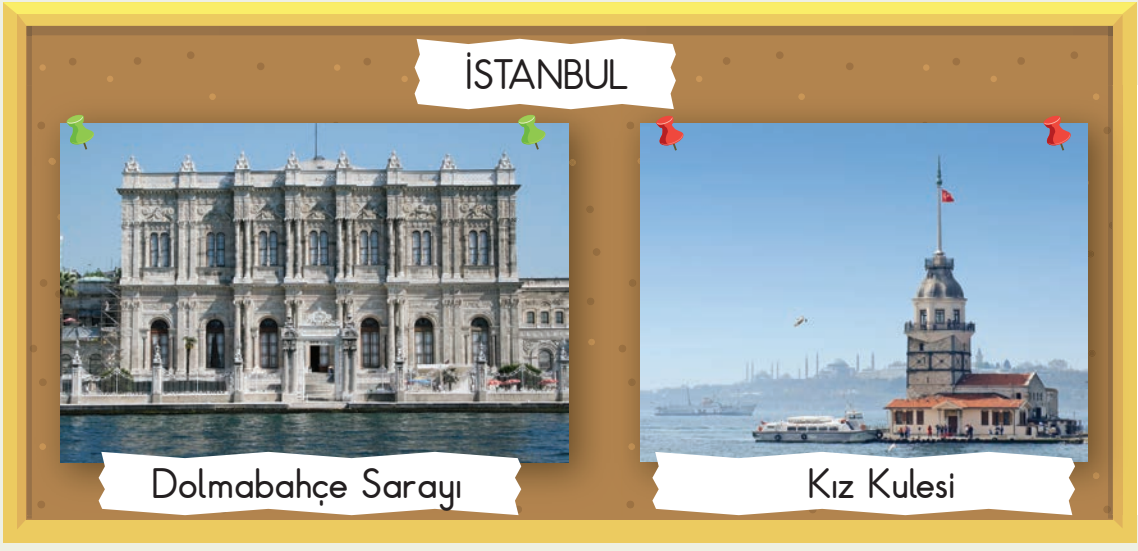

ÇALIŞMA YAPALIM

- Tarihî eser denilince aklınıza neler geliyor? Aşağıdaki noktalı yerlere yazınız.

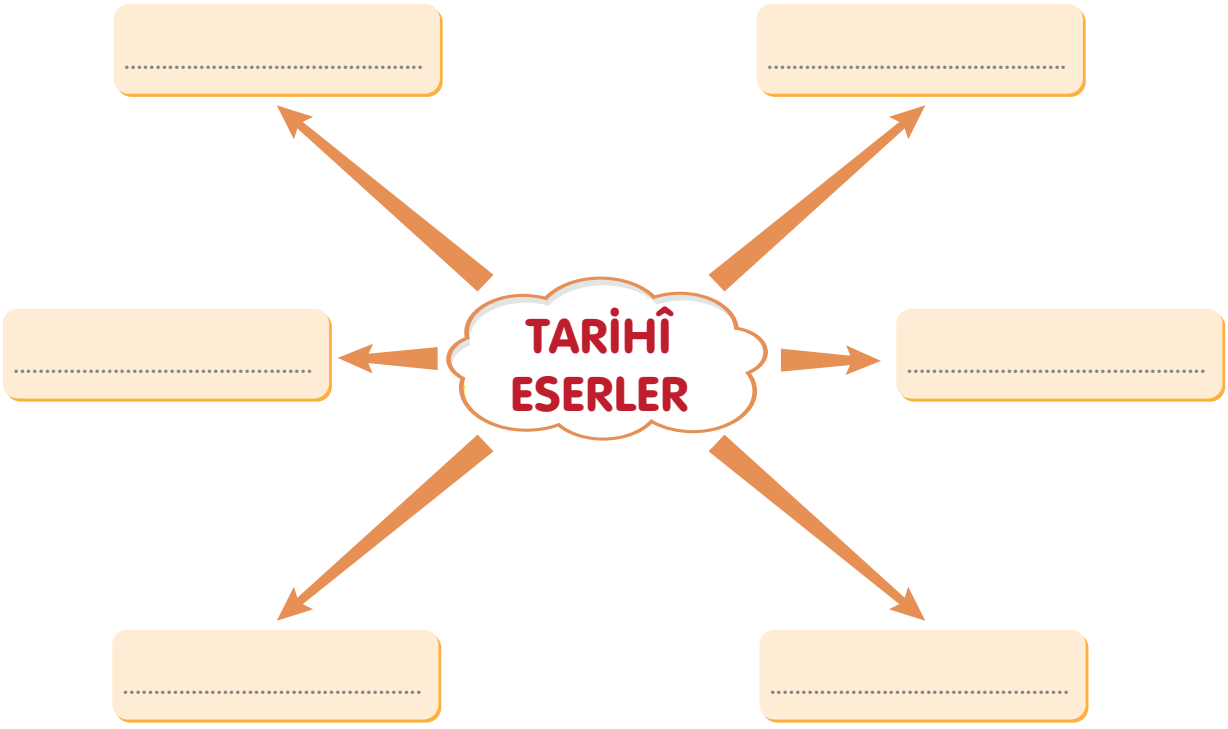

- Çevrenizde bulunan tarihî eserlerden birini tanıtınız.

Tarihî Eserin Adı: .....

Tarihî Eserin Özellikleri: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

GÖREV VE SORUMLULUKLAR

Ülkemizin gelişmesi için büyüklerimizin görevlerini ve sorumluluklarını en iyi şekilde yapmaları gerekir. Peki, biz çocukların üzerine düşen görev ve sorumluluklar nelerdir?

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

Yaşadığımız çevrede, evde ve okulda üzerimize düşen görev ve sorumluluklar vardır. Bunlardan biri de okulda öğretmenimizi dikkatli bir şekilde dinlemektir. Öğretmenimizi dikkatli dinlediğimizde derslerimizi daha kolay öğrenebiliriz.

Ödevlerimizi zamanında ve en iyi şekilde yapmalıyız. Okulda öğrendiğimiz konuları evde tekrar etmeliyiz. Kitap okumaya da yeteri kadar zaman ayırmalıyız.

Okul ve sınıf kurallarına uymak da sorumluluklarımız arasındadır. Kurallara uyduğumuz zaman kendimize iyi bir eğitim-öğretim ortamı sağlamış oluruz.

Millî bayram törenlerine katılmalı ve bayramlarda görev almalıyız. Aldığımız görevleri en iyi şekilde yapmak için çalışmalıyız. Örneğin görev aldığımız halk oyunu ekibinde hareketlerimizi doğru yapmaya özen göstermeliyiz.

Çevremizi temiz tutmalıyız. Temiz kullanmayanları uyarmalıyız. Çünkü yaşadığımız çevrenin korunmasından da sorumluyuz. Çevremizi korumak büyük küçük hepimizin görevidir.

Evimizde de görev ve sorumluluklarımız vardır. Bunlardan biri de oyuncaklarımızı toplamaktır. Evde yapmamız gereken işleri en iyi şekilde yapmaya çalışmalıyız.

Büyüklerimiz görev ve sorumluluklarını en iyi şekilde yapmak için çalışırlar. Böylece ülkemiz daha çok gelişir. Biz çocuklar da görev ve sorumluluklarımızı iyi bir şekilde yaparsak ülkemizin gelişmesine katkı sağlamış oluruz. Bunun için derslerimize iyi çalışmalı, her konuda çalışkan olmalıyız. Hangi işle uğraşırsak uğraşalım işimizi en iyi şekilde yapmalıyız. Üzerimize düşen görev ve sorumlulukların eksiksiz olması için gayret etmeliyiz.

Sizin görev ve sorumluluklarınız nelerdir? Örnekler veriniz.

ETKİNLİK

GÖREV VE SORUMLULUKLAR

Etkinliğin Yapılışı:

- Ülkemizin gelişmesi için büyüklerimizin üzerine düşen görev ve sorumlulukların neler olduğunu araştıracaksınız.
- Bunun için büyüklerinizden, internetten ve ansiklopedilerden yararlanabilirsiniz.
- Öğrendiğiniz bilgileri maddeler hâlinde ders defterinize yazınız.
- Yazdığınız bilgileri sınıfta okuyarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Evde, okulda ve yaşadığımız çevrede görev ve sorumluluklarınız nelerdir? Aşağıdaki tabloya yazınız.

GÖREV VE SORUMLULUKLARIM		
EVDE	OKULDA	YAŞADIĞIM ÇEVREDE
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

• Aşağıdaki cümleyi uygun sözcükle tamamlayınız.

Görev ve sorumluluklarımızı eksiksiz yaparsak ..... gelişir.

KORUYALIM

Yaşadığımız çevrede ortak kullandığımız alanlar vardır. Bunlar nelerdir? Bu ortak alanları kullanırken nelere dikkat etmeliyiz? Söyleyiniz.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

Sabancı Merkez Camii/Adana

Okullar, camiler ve çocuk parkları ortak kullanım alanları arasındadır. Onları hep birlikte kullanırız. Okulda eğitim görürüz. Camiler dinimizin sembolüdür ve ibadet yaptığımız yerlerdir. Çocuk parkları ise oyun oynadığımız, güzel vakitler geçirdiğimiz alanlardır. Bu ortak kullanım alanları hepimize aittir. Ortak kullanım alanlarımız olan okulları, camileri ve parkları özenli kullanmalıyız. Onlara zarar vermemeliyiz.

Otobüs, metro, tramvay gibi ulaşım araçları ile duraklar ortak kullandıklarımız arasındadır. Ulaşım araçlarının koltuklarına ve tutunacak yerlerine zarar vermemeliyiz. Onları kirletmemeliyiz. Toplu taşıma araçlarına binmek için beklediğimiz durakları da özenli kullanmalıyız. Durakların camlarını kırmamalıyız.

Trafik işaret ve levhaları trafiğin düzenli olmasına yardımcı olur. Bu levhaları korumalı, zarar vermemeliyiz.

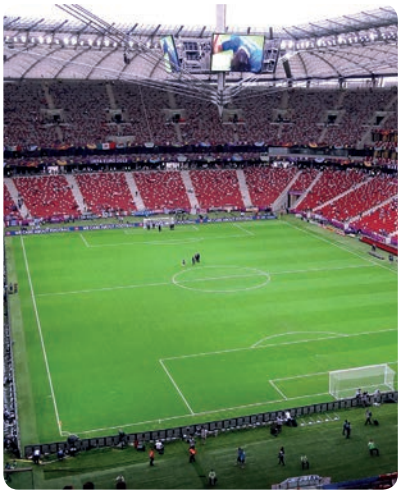

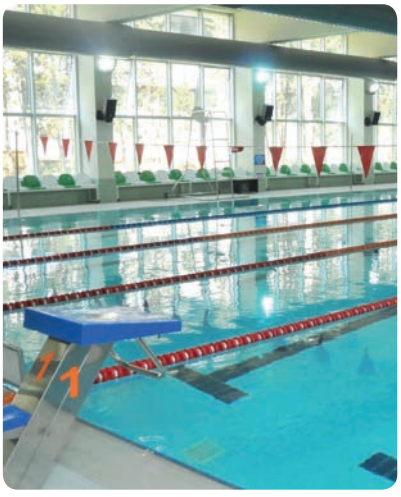

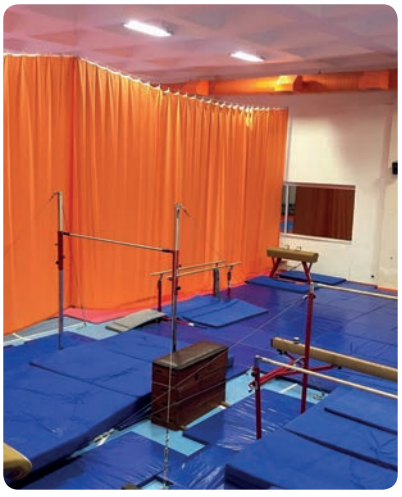

Spor amaçlı kullandığımız birçok alan da ortak yararlandığımız yerler arasındadır. Stadyumlar, yüzme havuzları ve spor salonlarını bu yerlere örnek verebiliriz. Spor amaçlı kullanılan bu alanları korumak bizim görevimizdir.

Müzelerimiz, tarihî eserlerimiz, tiyatro ve sinema salonlarımız da ortak kullandığımız alanlardır. Bunları da özenli kullanmalı ve korumalıyız.

Arkeoloji ve Etnografya Müzesi/Edirne

Efes Antik Kenti/İzmir

Sabancı Kültür Merkezi/ Kocaeli

Hepimize ait olan, milletçe ortak kullandığımız alanlar da vardır. Bunları kullanırken dikkatli olmalı ve onlara zarar vermemeliyiz. Ortak alanlarımızı korumak hepimizin sorumluluğudur.

Ortak kullandığımız alanları korumak için neler yapabiliriz? Konu ile ilgili örnekler verelim:

- Okulumuzda, sınıfımızda bulunan araç ve gereçleri dikkatli kullanmalıyız. Bu araç gereçleri kırmamalı ve onlara zarar vermemeliyiz.
- İbadethaneleri temiz tutmalıyız.
- Ulaşım araçlarında bulunan koltukları kesmemeli, yırtmamalıyız.
- Tarihî eserlerimizi korumalı ve onlara zarar vermemeliyiz.
- Trafik işaret ve levhalarını korumalıyız.

Unutmayalım ki ortak kullandığımız alanları korumak hepimizin görevidir. Onların zarar görmesi ülke ekonomimize de zarar verir.

Çevrenizde bulunan ortak kullanılan alanlara örnekler veriniz. Bunları korumak için neler yapabileceğinizi anlatınız.

ETKİNLİK

BULMACA

- Aşağıda verilen kelimeler, soldan sağa ve yukarıdan aşağıya olacak şekilde bulmacada gizlenmiştir. Bu kelimeleri bulmacada bularak üzerlerini boyayınız. Kalan harfleri şifre bölümüne sırasıyla yazınız. Şifreyi bulunuz.

cami *okul* *park* *otobüs*

durak *vapur* *spor salonu*

M	İ	L	L	O	K	U	L	O	E
T	C	Ç	E	K	U	L	L	T	A
N	A	D	I	V	Ğ	I	M	O	I
Z	M	O	R	A	T	P	A	B	K
M	İ	A	L	P	L	A	A	Ü	R
I	Ö	Z	E	U	N	R	L	S	İ
K	U	L	L	R	A	K	N	M	A
S	P	O	R	S	A	L	O	N	U
L	I	Y	I	D	U	R	A	K	Z

Şifre:

ÇALIŞMA YAPALIM

• Çevrenizdeki insanlarla birlikte kullandığınız araçlar hangileridir? Aşağıdaki tabloya yazınız.

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

• Aşağıdaki görseli inceleyiniz. Görseldeki yanlış davranışların neler olduğunu yazınız.

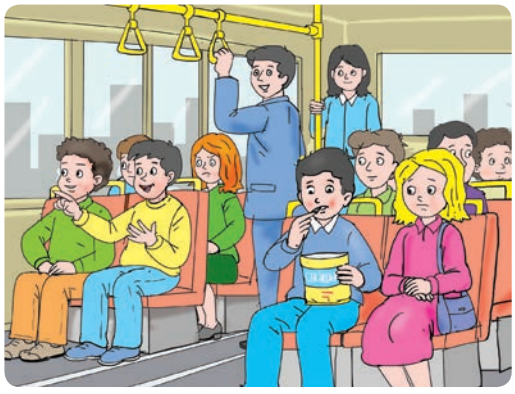

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Okulumuzu korumak için neler yapabiliriz? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MİLLÎ BİRLİK VE BERABERLİK

Millî birlik ve beraberliğimizi çok güçlü hissettiğimiz günler hangileridir? Söyleyiniz.

Arkadaşlar millî birlik ve beraberliğimizin toplum hayatına katkılarını araştırdım. Araştırma sonuçlarını sizlerle paylaşmak istiyorum.

Kurtuluş Savaşı'mız, millî birlik ve beraberliğimizin en önemli örneğidir. Mustafa Kemal Atatürk'ün komutanlığında Türk milletinin fedakârlıklarıyla Millî Mücadele kazanılmıştır. Türk halkı canını, malını vermiş ama ülkesini vermemiştir.

Bu yüzden millî bayramlarımız, millî birlik ve beraberliğimizin hissedildiği özel günlerdendir.

Millî bayramlarda evlerimizin pencerelerine, balkonlarına Türk bayrakları ve Atatürk posterleri asılır. Aynı değerlere sahip olmak birbirimize olan sevgi ve saygımızı arttırır.

Dinî bayramlarımız toplumsal paylaşımların olduğu günlerdir. Bu günlerde dargınlar barışır. İhtiyaç sahiplerine yardımlar yapılır. Yaşlılar ziyaret edilir. Çocuklara hediyeler verilir.

Dinî bayramlarda yardımlaşma ve dayanışma gibi değerlere daha çok önem verilir.

Ülkemiz adına millî yarışmalara katılan sporcuları izlediğimiz zaman milletçe seviniriz. Katıldığımız yarışmalarda madalya kazanmak tüm halkımızı mutlu eder.

Ülkemizde yaşanan bir afet, olumsuz bir durum karşısında milletçe birlikte hareket ederiz. İş birliği, yardımlaşma ve dayanışma içinde yaşadığımız afetleri en az zararla atlatabiliriz.

Düğünler, doğum günleri ve cenazeler toplum için önem taşıyan günlerdir. Bu günlerde yardımlaşma ve dayanışma artar. Mutlu günlerimizde ve üzgün olduğumuz günlerde birbirimize destek oluruz. İş birliği yaparak yardımlaşırız.

İnsanlar topluluk hâlinde yaşarlar. Türk milletini oluşturan bireylerin farklı fikirleri, inançları ve yaşayışları olabilir. Ancak milletimizin ortak çıkarları söz konusu olduğunda hep birlikte davranırız. Her türlü tehlikeye karşı bir oluruz. Mutlu günlerimizde birlikte sevinir, zor günlerimizde birlikte üzülürüz. Millî birlik ve beraberliğimiz dayanışma, yardımlaşma, barış, dostluk, sevgi ve saygı gibi değerlerle sağlanır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin yıkılmasını isteyenler olabilir. Millî birlik ve beraberliğimizi parçalamak ve bölmek isteyebilirler. Tıpkı 15 Temmuz tarihinde yaşamış olduğumuz saldırı gibi. Ancak Türk milletinin millî birlik ve beraberliğini bozamamışlardır. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Türk milletine özgürlüğüne sahip çıkması için çağrıda bulunmuştur. Bu çağrıya uyan Türk milleti meydanlara inerek bağımsızlığına, bayrağına ve vatanına sahip çıkmıştır. 15 Temmuz darbe girişiminde şehit olanları saygı ve rahmetle anıyoruz. Gazilerimize sevgilerimizi ve saygılarımızı iletiyoruz.

15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü halkımızın bağımsızlığa ve özgürlüğe verdiği önemi göstermektedir.

Millî birlik ve beraberlik bizlere neler kazandırır? Söyleyiniz.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Millî birlik ve beraberliğimizin bizlere neler kazandırdığını araştırınız. Araştırma sonuçlarını aşağıdaki boş alana yazınız. Öğrendiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

SORUMLULUK PROJELERİ

Yaşadığımız yerde veya okulunuzda farklı bir ülkeden gelen arkadaşınız var mı? Varsa hangi ülkeden olduğunu söyleyiniz.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

Ülkemizde ailemizle birlikte mutlu ve güvenli bir şekilde yaşıyoruz. Ancak bütün çocuklar bizim gibi şanslı değil. Savaşlar yüzünden ülkelerini terk etmek zorunda kalan çocuklar, kadınlar ve yaşlılar var. Bu insanların bir kısmı güvenli bir şekilde yaşayabilmek için ülkemize gelmektedir. Ülkemizde yeni bir hayata başlamak isteyen insanlar olabilir. İster zorunlu isterse gönüllü gelsinler bu insanlara yardımcı olmalıyız. Çünkü diline, yaşayışına, kültürüne yabancı olan bir ülkede yaşamak çok da kolay değildir. Peki, bu arkadaşlarımız için neler yapabiliriz? Hangi projelere katılabiliriz?

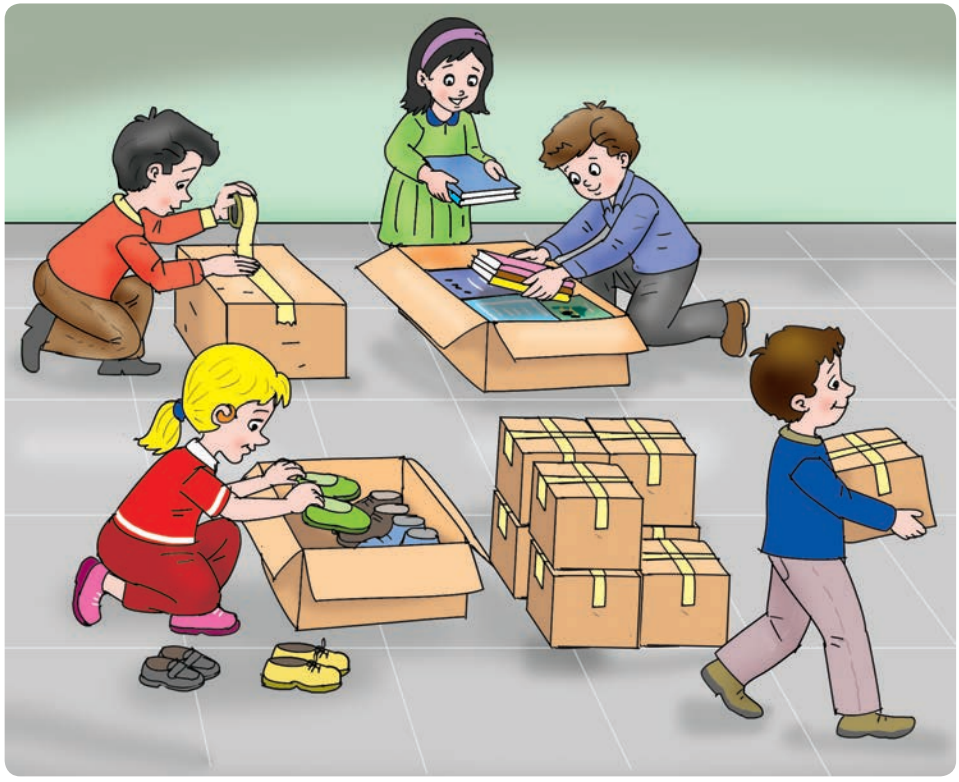

Bu arkadaşlarımız için yardım faaliyetlerine katılabiliriz. Arkadaşlarımızın kıyafet, kitap, kırtasiye gibi ihtiyaçlarını karşılamak için yardım projeleri yapabiliriz.

Ülkemize gelen arkadaşlarımıza ev kurmalarında yardımcı olabiliriz. Evlerimizdeki fazla eşyalarımızı onlarla paylaşabiliriz. Okulumuzda veya mahallemizde büyüklerimizin yardımıyla ev eşyaları toplayıp ihtiyacı olanlara dağıtabiliriz.

Bu arkadaşlarımızın ülkemize alışması için onlara destek olmalıyız. Onlarla ilgilenmeli, problemlerine çözüm aramalıyız. Farklılıklarımıza rağmen birbirimize saygı duymalıyız. Okulumuzda bulunan farklı milletlere sahip arkadaşlarımızı oyunlarımıza katarak onların okula alışmasına katkı sağlayabiliriz.

Arkadaşlarımız farklı ülkelerden geldikleri için yabancı diller konuşurlar. Onlara Türkçeyi öğrenmeleri için yardımcı olabiliriz. Onlarla bol bol sohbet edebiliriz. Türkçeyi kolay öğrenmeleri için birlikte film izleme günleri düzenleyebiliriz.

Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki çocuklar ile ilgili hangi projeleri yapabiliriz? Açıklayınız.

ETKİNLİK

- Sınıfınızda farklı ülkelerden gelen arkadaşlarınız için bir etkinlik yapmak istiyorsunuz. Bunun için hangi hazırlıklar yapılabilir? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Hazırladığınız etkinlik için sınıfınızı süslediğinizi hayal ediniz. Aşağıda verilen resim ile sizin hayal ettiğiniz resim arasında fark var mıdır? Söyleyiniz. Daha sonra verilen resmi boyayınız.

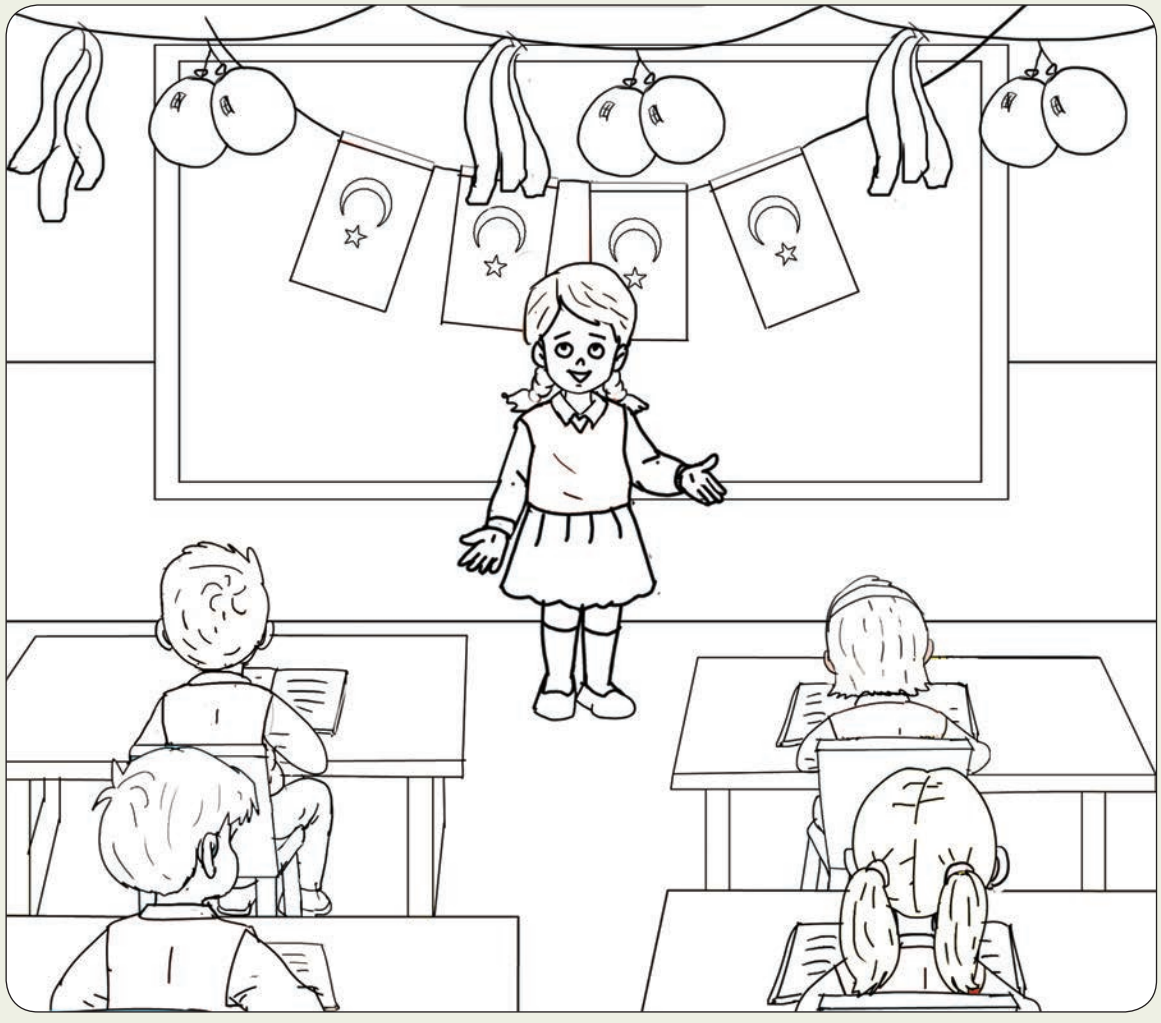

ATATÜRK'ÜN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ

Arkadaşlar öğretmenimiz bizlerden Atatürk'ün kişisel özelliklerini araştırmamızı istedi. Ben de çeşitli kitaplardan, dergilerden ve internetten yararlanarak araştırmamı yaptım. Araştırma sonuçlarını sizlerle paylaşmak istiyorum.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Anlatınız.

Mustafa Kemal, çok küçük yaşlarda babasını kaybetmişti. Ancak o zorluklara rağmen eğitimine devam etti. Kurmay subay olarak orduya katılmıştı. Atatürk'ün zorluklar karşısında pes etmeyen biri olduğunu görüyoruz.

Mustafa Kemal, Çanakkale Savaşı'nda düşmanın nereye çıkarma yapacağını tahmin etmiştir. Buna göre tedbirler almış ve burada büyük başarılar kazanmıştır. Bu durum, Atatürk'ün akıl yürütme ve ileri görüşlülüğüne örnek olarak verilebilir.

Mustafa Kemal, 19 Mayıs'ta Samsun'a çıkarak Kurtuluş Savaşı'nı başlatmıştı. Türk milletini de bu kurtuluş mücadelesine inandırmış ve aynı amaç etrafında toplayabilmişti. Kurtuluş Savaşı bir milletin var olma savaşıydı. Türk milleti de Ata'sına inanarak bu savaşın kazanılmasını sağladı.

Atatürk Millî Mücadele sırasında Erzurum, Sivas ve Ankara'da toplantılar yapmıştı. Bu toplantılar sırasında Türk milletinin görüşlerini de dinlemiş ve iş birliği içinde kararlar almıştır. Bu da onun farklı görüşlere değer verdiğini gösterir.

Atatürk'ün vatan ve millet sevgisi çok büyüktü. Tüm ömrü boyunca vatanı ve milleti için çalıştı. "Büyük işleri büyük milletler yapar." sözü, Türk milletine olan sevgisini göstermektedir.

Atatürk, ileri görüşlü ve zeki bir liderdi. Ancak karar alırken arkadaşları ile tartışır, onların görüşlerini dinler ve farklı görüşlere değer verirdi. Yapılacak çalışmalarda iş birliğine de önem verirdi.

Atatürk, çocukları çok severdi. Türk gençliğine de çok güvenirdi. "Ey yükselen yeni nesil, gelecek sizindir. Cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltecek ve sürdürecek sizsiniz." sözünden Türk çocuklarına ve Türk gençliğine verdiği önemi anlıyoruz.

Atatürk, sanata ve sanatçıya da önem verirdi. Onun "Hepiniz milletvekili olabilirsiniz, bakan olabilirsiniz hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz fakat sanatkâr olamazsınız." sözü de bir sanatsever olduğunu göstermektedir.

Atatürk'ün kişisel özelliklerine örnekler veriniz.

ETKİNLİK

• Sizlerden Atatürk'ün kişisel özelliklerini araştırmanız isteniyor.

• Araştırmanızı Atatürk'ü anlatan kitapları, dergileri veya interneti kullanarak yapabilirsiniz.

• Araştırma sonuçlarınızı kartona yazınız.

• Çalışmanızda Atatürk'le ilgili fotoğraflar kullanabilirsiniz.

• Çalışmanızda konuyla ilgili Atatürk'ün sözlerine de yer veriniz.

• Çalışmanızı arkadaşlarınıza sununuz.

• Çalışmanızı sınıf panosunda veya okul panosunda sergileyiniz.

"Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır ancak Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır."

ATATÜRK, İLERİ GÖRÜŞLÜ BİR LİDERDİR.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıda Atatürk'le ilgili verilen anıyı okuyunuz. Soruları cevaplayınız.

"Mustafa Kemal o sabah savaş meydanını geziyordu. Yerde parçalanmış şekilde duran bir düşman bayrağı gördü. Bir an durdu, yanındakilere seslendi:

– Bu bayrağı kaldırınız, yenilmiş bir düşman bayrağı fakat o bir milleti, bir orduyu simgeliyor. Yerde kalmaya layık değildir."

• Bu anıdan yola çıkarak Atatürk'ün hangi kişilik özelliklerinden söz edebiliriz? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Yandaki fotoğrafı inceleyiniz. Fotoğraf Atatürk'ün hangi kişisel özelliğini anlatıyor? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

MİNNETTAR OLDUKLARIMIZ

Ülkemize yaptıkları çalışmalarla katkı sağlamış kişileri araştırdım. Elde ettiğim bilgileri sizlerle paylaşmak istiyorum.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

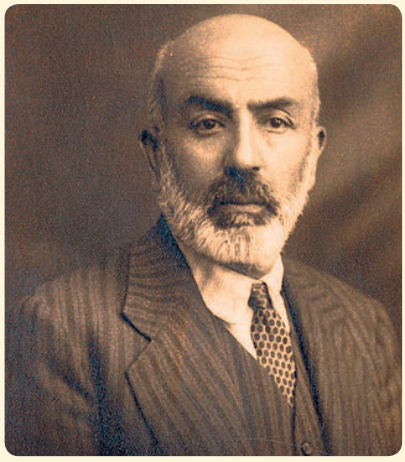

Mehmet Âkif Ersoy, İstanbul'da doğmuştur. Çok başarılı bir öğrencilik hayatı geçirmiştir. Spor alanında da başarılı olan Mehmet Âkif güreş, yüzücülük, koşma ve gülle atma yarışmalarına katılmıştır. Edebiyat ve şiirle de ilgilenen şairimiz, dergilerde başyazarlık görevi üstlenmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin ödül konularak açtığı İstiklâl Marşı yarışmasına başta katılmamıştır. Daha sonra arkadaşlarının isteği üzerine İstiklâl Marşı'mızı yazmıştır. Mecliste okunup dinledikten sonra İstiklâl Marşı'mız Millî Marş olarak kabul edilmiştir. Mehmet Âkif Ersoy, aldığı ödülü hayır kurumuna bağışlamıştır.

İstanbul'da hayatını kaybeden şairimizin en önemli eseri Safahat isimli şiir kitabıdır.

Engin Arık, ülkemizin yetiştirdiği en önemli fizik profesörlerinden biridir. Isparta'da doğmuştur. İstanbul Üniversitesi Fizik-Matematik Bölümünden mezun olmuştur. Daha sonra Boğaziçi Üniversitesinde öğretim üyesi olarak çalışmıştır. Birçok öğrenci de yetiştiren Arık, çok önemli buluşlara imza atmıştır. 59 yaşında Isparta'da meydana gelen uçak kazasında hayatını kaybetmiştir. Engin Arık, yaşamını bilimsel çalışmalara adamış bir bilim insanıdır.

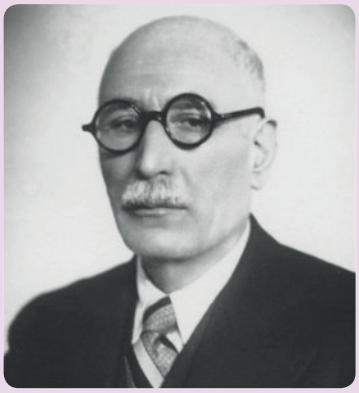

Mehmet Ali Kağıtçı, İstanbul'da doğmuştur. Kimyager ve kâğıt mühendisidir. Fransa'da Kâğıt Mühendisliği Okulundan birincilikle mezun olmuştur. Ülkemizde ilk kâğıt fabrikasını İzmit'te o açmıştır. Kâğıtçılığın gelişmesi için gazete ve dergilerde yazıları yayımlanmıştır.

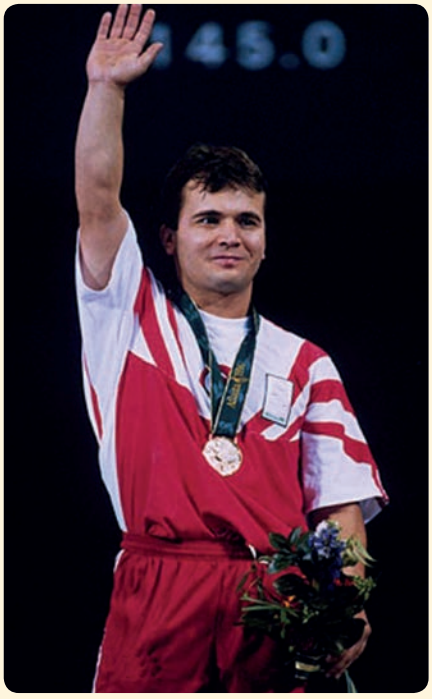

Naim Süleymanoğlu, millî haltercimizdir. Bulgaristan'da doğan sporcumuz, 15 yaşında Dünya Gençler Halter Şampiyonası'nda iki altın madalya alarak şampiyon olmuştur. Böylece halter tarihinin en genç dünya rekortmeni unvanını almıştır. 8 kez dünya şampiyonu olan sporcumuz, 46 kez dünya rekoru kırmıştır. Ülkemize güreş dışında ilk altın madalya kazandıran sporcudur. "Dünya'nın En İyi Sporcusu" seçilen Naim Süleymanoğlu, 50 yaşında hayatını kaybetmiştir. "Cep Herkülü" lakabıyla anılan sporcumuz Türk milletinin gönlünde sonsuza kadar yaşayacaktır.

Nuri Demirağ, ülkemizin yetiştirdiği başarılı iş adamlarından biridir. Nuri Demirağ'ın hizmetlerinden bazıları şunlardır:

- Sivas-Erzurum demir yolu hattını yaptı.
- İstanbul Yeşilköy'de ilk büyük havaalanını inşa etti.
- İlk uçak fabrikası ve pilot okulunu kurdu.

Sivas milletvekili olarak da görev yapan Nuri Demirağ 71 yaşında ölmüştür.

Zihni Derin, ilk Tarım Genel Müdürümüzdür. Çay ve narenciye fidanlığı kurmak için Atatürk'ün emri ile Rize'ye gitmiştir. İlk zamanlar Rize'deki halkın yeterli bilgi sahibi olmamasından dolayı çay yetiştiriciliği başarısız olmuştur. Ancak Zihni Derin'i başarısızlıklar yıldırmamıştır. Çalışmalarına devam ederek Rize'de çay yetiştiriciliğini sağlamıştır. Günümüzde de birçok insan geçimini çay tarımından elde etmektedir.

Jale İnan, Türkiye'nin ilk kadın arkeoloğudur. Ülkemizdeki birçok antik şehrin kazı çalışmalarına katılmıştır. Perge ve Side antik kentlerinin kazılarında büyük emek vermiştir. Bu kazılarda çıkarılan tarihî eserlerin sergilenmesi için Antalya ve Side müzelerinin kurulmasını sağlamıştır.

Jale İnan, yazdığı eserlerle arkeoloji bilimine ışık tutmuştur.

Bu bölümde bilim, sanat ve edebiyat alanlarında çalışmalar yapmış kişileri araştırdık. Araştırmalarımız sonucunda bu kişilerin hayatları boyunca çok çalıştıklarını, güçlükler karşısında yılmadıklarını görüyoruz. Cesur, araştırmacı ve meraklı olduklarını da söyleyebiliriz.

Ülkemize katkıda bulunmuş herkesi minnetle anıyoruz. Onlar gibi bizler de çok çalışacağız. Ülkemizi bilim, sanat ve edebiyat alanlarında daha ileriye götüreceğiz.

Ülkemize katkı sağlamış kişiler arasında sizi en çok kim etkilemiştir? Neden? Söyleyiniz.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Vecihi Hürkuş ve Nene Hatun'un hayatını araştırınız. Araştırma sonuçlarını aşağıya yazınız.

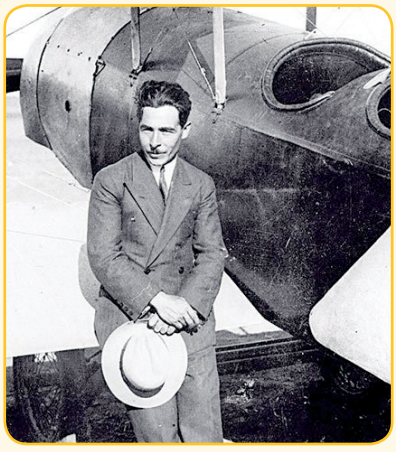

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ETKİNLİK

• Sizlerden ülkemize hizmet etmiş kişilerin hayatlarını araştırmanız isteniyor.

• Bilim, sanat, spor, siyaset veya edebiyat alanlarında hizmet etmiş kişiler olabilir.

• Araştırmamızı yaparken ders kitaplarından, ansiklopedilerden veya internetten yararlanabilirsiniz.

• İlk olarak hayatını araştıracağınız kişiyi seçiniz. Bunun için bir büyüğünüzden de yardım alabilirsiniz.

• Araştırmanızı yapınız.

• Araştırmanız sonucunda öğrendiğiniz bilgileri kartona yazınız.

• Yazdığınız bilgilerle ilgili fotoğraflar bulup kartona yapıştırınız.

• Çalışmanızı arkadaşlarınıza sunacaksınız. Bunun için elde ettiğiniz bilgileri okuyunuz.

• İmkânlarınıza göre o kişinin zamanına uygun kıyafetler de giymeniz sunumunuzu eğlenceli hâle getirebilir.

• Sınıfta sunumunuzu yapınız. Çalışmanızı sınıf panosunda sergileyiniz.

FATMA ALİYE

Türk ve İslam edebiyatının ilk kadın romancısıdır. Herhangi bir okulda okumamış ve özel bir eğitim de almamıştır. Abisinin evde aldığı özel dersleri dinleyerek kendisini geliştirmiştir. Fransızca da öğrenen Fatma Aliye'nin birçok romanı yayımlanmıştır. Fransızca romanları Türkçeye çevirmiştir. Ülkemizde ilk kadın roman yazarı olan Fatma Aliye'nin bu özelliğinden dolayı 50 TL'lik kâğıt paraların üzerine fotoğrafı konulmuştur.

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A) Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

( ) **1.** İli vali yönetir.

( ) **2.** 15 Temmuz, Demokrasi ve Millî Birlik Günü olarak anılmaktadır.

( ) **3.** Camiler, otobüsler, metrolar, duraklar ve okullar ortak kullanılan yerler arasındadır.

( ) **4.** İlkokul öğrencileri küçük olduğu için ülkemizin gelişmesine katkı sağlamazlar.

( ) **5.** Mustafa Kemal Atatürk, vatan ve millet sevgisi olan bir liderdir.

( ) **6.** Kurtuluş Savaşı'mız, Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde kazanılmıştır.

( ) **7.** Dinî bayramlar dargınların barıştığı, büyüklerin ziyaret edildiği günlerdir.

( ) **8.** Ortak kullanım alanlarını korumak sadece büyüklerin görevidir.

( ) **9.** Çevremizde bulunan tarihî eserlerin özelliklerini öğrenmeliyiz.

( ) **10.** Görev ve sorumluluklarımızı en iyi şekilde yaparsak ülkemizin gelişmesini sağlarız.

B) Aşağıdaki cümleleri kutucuklardaki sözcüklerden uygun olanlarla tamamlayınız.

projeler	*ileri görüşlülüğü*	*muhtar*	*Okullar*
belediye	*tarihî eserleri*	*görevi*	

1. Farklı ülkelerden gelen arkadaşlarımızın sorunlarını çözmek için ..... üretmeliyiz.

2. Her birey üzerine düşen ..... en iyi şekilde yaparsa ülkemiz gelişir.

3. Köyleri ..... yönetir.

4. Yaşadığımız şehirde yol, su ve temizlik gibi işlerden ..... sorumludur.

5. Çevremizdeki ..... korumak hepimizin görevidir.

6. Mustafa Kemal Atatürk'ün kişisel özelliklerinden biri de .... dür.

7. ..... ortak kullanılan yerler arasındadır.

C) Aşağıdaki soruları okuyunuz, doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. "Çevremizdeki tarihî eserleri ....." cümlesi, aşağıda verilenlerde hangisiyle doğru tamamlanır?

A) öğretmenler korumalıdır.

B) korumak herkesin görevidir.

C) öğrenciler korumalıdır.

2. Aşağıdakilerden hangisi ortak kullandığımız araçlardan **değildir?**

A) Otobüsler

B) Arabamız

C) Metrolar

3.

1	Ödevlerini zamanında ve özenli yapar.
2	Çöpleri yere atar.
3	Her işini en iyi şekilde yapmaya çalışır.

Yukarıdaki ifadeleri okuyunuz. Ülkesinin gelişmesini isteyen bir öğrenci hangilerini yapmalıdır?

A) 1 - 2 B) 2 - 3 C) 1 - 3

4. Ülkemizdeki yönetim birimlerinin büyükten küçüğe doğru sıralanışı hangi seçenekte doğru verilmiştir?

A) İl - Köy - İlçe

B) İl - İlçe - Köy

C) Köy - İl - İlçe

5. Aşağıdakilerden hangisi millî birlik ve beraberliğimizin arttığı günlerden **değildir?**

A) 15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü

B) Millî bayramlarımız

C) Doğum günümüz

D) Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Belediyelerin görevleri nelerdir? Yazınız.

.....

.....

.....

2. Atatürk'ün Millî Mücadele'deki liderlik özelliğini açıklayınız.

.....

.....

.....

6. ÜNİTE

DOĞADA HAYAT

BİTKİ VE HAYVANLARIN ÖNEMİ

Bitki ve hayvanların insanlar için önemi nedir? Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz.

İnsanların yaşamında bitkilerin ve hayvanların önemi büyüktür. Bitkilerden ve hayvanlardan birçok alanda faydalanırız. Bitki ve hayvanlardan nasıl faydalanıyoruz? İnceleyelim.

Bitkiler beslenmemizde önemli rol oynar. Dengeli beslenmek için öğünlerimizde tahıllara, sebze ve meyvelere yeteri kadar yer vermeliyiz.

Bitkiler denilince aklımıza ağaçlar da gelmelidir. Ağaçlar ve ormanlar yaşadığımız havayı temizler. Ayrıca ağaçlardan elde ettiğimiz ürünleri saymakla bitiremeyiz.

Kullandığımız kâğıt, kurşun kalem, kuru boyalar, defter, kitap vb. birçok ürün ağaçtan elde edilmektedir.

Evimizde ve okulumuzda kullandığımız sıra, masa, sandalye, sehpa, dolap, yatak gibi mobilyaları ağaçtan elde ederiz.

Ayrıca odun hâlâ ülkemizin birçok yerinde yakacak olarak kullanılmaktadır.

Pamuk, keten, kenevir gibi bitkilerden ip elde edilir. Bu ipler fabrikalarda kumaş hâline getirilir. Bu kumaşlar birçok alanda kullanılır.

Birçok ilacın yapımında bitkilerden yararlanılır. Eczanelerde satılan ilaçların bir kısmı kimyasal, bir kısmı da bitkisel içeriklere sahiptir.

Bitkiler ayrıca çevremizi de güzelleştirir. Bu yüzden bir parkta, bir ormanda yürüyüş yapmak bizi mutlu eder. Evlerimizde ve bahçelerimizde rengârenk çiçekler yetiştirerek kendimizi iyi hissederiz.

Ağaçlar, bazı hayvanlar için bir korunaktır. Hayvanlar bu yerlere yuva yaparak kendilerini güvende hissederler.

Hayvanlardan elde edilen ürünler insanların beslenmesinde önemli bir yer tutar. Et, tavuk, balık vb. besinler öğünlerimizde yer alması gereken önemli hayvansal gıdalardır. Ayrıca süt ve süt ürünleri, yumurta, bal gibi gıdalar da sağlıklı beslenmek için gerekli hayvansal ürünlerdir.

Bazı hayvanların gücünden de yararlanırız. Öküz, at, eşek vb. hayvanlar bunların başında gelir.

Hayvanlarla yaşadığımız çevreyi birlikte paylaşırız. Bazı hayvanları evimizde beslemek hoşumuza gider. Bu tür hayvanların beslenme, barınma, sağlık koşullarına dikkat etmeliyiz.

Bazı hayvanların derisinden, bazılarının ise yününden yararlanırız. Kıyafetlerimizin birçoğu bu hayvansal ürünlerden elde edilir.

Yaşadığımız çevrede birçok bitki ve hayvan vardır. Bu bitki ve hayvanlar insanlar için çok önemlidir. Bitki ve hayvanların doğanın dengesinin korunmasında önemli görevleri vardır. Onları korumalı ve onlara zarar verenleri uyarmalıyız.

Bitki ve hayvanlar yaşamımız için neden önemlidir? Açıklayınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

- Aşağıdaki kutucuğun içine istediğiniz bir bitkinin resmini çizip boyayınız.

- Bitkilerden elde ettiğimiz faydaları aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Bitkiler bizim için neden önemlidir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Aşağıdaki kutucuğun içine istediğiniz bir hayvanın resmini çizip boyayınız.

• Hayvanlardan elde ettiğimiz faydaları aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Hayvanlar bizim için neden önemlidir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MEYVE VE SEBZE YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dengeli beslenmek için sebze ve meyvelerden yeteri kadar tüketmemiz gerektiğini öğrenmiştik. Pazardan, manavdan ya da marketlerden aldığımız sebze ve meyveler nerede yetiştirilir? Hiç merak ettiniz mi? Ben merak edip araştırdım. Haydi, şimdi bu konuyu inceleyelim.

Metinleri okuyunuz. Görselleri inceleyip anlatınız.

Birçok meyve ağaçta yetişir. Örneğin elma, armut, kiraz, vişne, dut, erik, kayısı, portakal ve mandalina gibi meyveler, bahçelerde yetiştirilir.

Meyvelerden çilek ise ağaçta yetişmez. Çilek, toprak üstünde yetişen bir bitkidir.

Bazı meyveler de çalı şeklindeki dikenli bitkiler üzerinde yetişir. Böğürtlen ve kuşburnu bu meyvelere örnek olarak verilebilir.

Domates, biber, patlıcan, fasulye, salatalık, patates ve havuç gibi sebzeler tarlada ve bahçelerde üretilir. Bu sebzelerden domates, biber toprak üstünde; havuç, patates ise toprak altında yetişir.

Sebzeler ve bazı meyveler, seralarda ve plastik örtülerin altında yetiştirilir. Seralar ve plastik örtüler bitkileri soğuk hava şartlarından korur. Bu sebeple kışın bile bitki yetiştiriciliği yapılır.

Buğday, arpa, yulaf gibi tahıllar ile mercimek, nohut, fasulye, börülce gibi baklagiller tarlada yetişir.

Meyve ve sebzelerin nerelerde yetiştiğini öğrendik. Şimdi de nasıl yetiştirildiğine bakalım.

İlk önce yetiştirilecek bitkiler için toprak hazırlanır. Daha sonra tarlalar, bahçeler sürülerek veya çapalanarak toprak havalandırılır. Yabanî bitkiler toplanır.

Bitkilerden iyi verim almak için sulama, gübreleme ve ilaçlama gibi işlemler yapılır.

Meyve ağaçlarından da iyi verim alabilmek için çeşitli işlemler yapılır. Meyve ağaçlarının diplerindeki toprak çapalanır. Kuru dallar budanır. İlaçlama, gübreleme ve sulama işlemleri yapılır.

Sebze ve meyvelerin nerede ve nasıl yetiştirildiği hakkında birçok bilgi öğrendik. Bitkilerin yetişmesi için toprağa ve suya ihtiyacı olduğu gibi Güneş'e de ihtiyacı olduğunu unutmayalım.

Çevrenizdeki sebze ve meyve yetiştiriciliğine örnekler veriniz.

ETKİNLİK

Malzemeler: Tohum veya fide, saksı, su, toprak.

Okul bahçeniz uygun ise bahçenizin bir bölümünde bitki yetiştireceksiniz. Bahçeniz uygun değilse saksı da kullanabilirsiniz.

Etkinliğin Yapılışı:

- Yetiştireceğiniz bitki için tohum veya fide temin ediniz. Örneğin domates tohumu veya domates fidesi.
- Evimizdeki kuru fasulyeyi, nohudu veya buğdayı da tohum olarak kullanabilirsiniz.
- Yetiştireceğiniz bitkiye karar verdikten sonra okul bahçesinde öğretmeninizin yardımıyla bir yer belirleyiniz. Bahçe uygun değilse saksı kullanınız.
- Önce toprak hazırlığı yapınız. Bahçenizi yine öğretmeninizin yardımıyla çapalayınız.
- Bitkinize uygun olarak toprak üzerinde tahta çubuklar yardımıyla küçük çukurlar açınız.
- Tohumları veya fideleri açtığınız çukurlara koyunuz. Tohumların üzerini toprakla kapatınız. Fidelerinizi dikiniz.
- Ektiğiniz tohumları veya fideleri sulayınız.
- Sulamayı yine bitkinize uygun olarak 2-3 günde bir yapınız.
- Sizin de küçük bir bahçeniz oldu. Kolay gelsin.

ÇALIŞMA YAPALIM

- Sebze ve meyve yetiştiriciliği nerelerde yapılır? Yazınız.

- Sebze ve meyve yetiştiriciliği nasıl yapılır? Bir örnekle açıklayınız.

- Bir meyve ağacının bakımı için neler yapılır? Yazınız.

YÖNÜMÜZÜ NASIL BULURUZ?

Öğretmenimiz, "Doğadan yararlanarak yönümüzü nasıl buluruz?" konusunu araştırmamızı istedi. Ben araştırmamı tamamladım. Edindiğim bilgileri sizlerle paylaşmak istiyorum.

Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyup anlatınız.

Yönümüzü bulabilmek için güneşten yararlanabiliriz. Sağ kolumuzu güneşin doğduğu tarafa gelecek şekilde kollarımızı açalım. Bu durumda sağ kolumuz doğuyu, sol kolumuz batıyı, önümüz kuzeyi, arkamız ise güneyi gösterir.

Doğada bulunan çeşitli canlıların yaşam biçimlerini inceleyerek yönümüzü bulabiliriz. Örneğin karıncalar, yuva yaparken çıkardıkları toprakları, yuvanın kuzeyine yığarlar. Yuvanın ağzı ise güney yönüne doğru bakar. Bu bilgiyi kullanarak yönümüzü belirleyebiliriz.

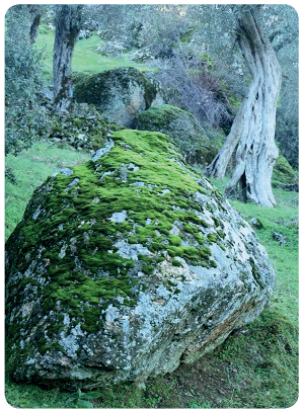

Büyük kayaların ve bazı ağaçların kuzey yönüne bakan taraflarında yosun oluştuğunu görürüz. Buna göre yüzümüz kuzeye bakacak şekilde vücudumuzu çevririz. Kollarımızı açarız. Sağ kolumuz doğuyu, sol kolumuz batıyı, önümüz kuzeyi, arkamız ise güneyi gösterir.

Gündüz yönümüzü bazı doğal yöntemleri kullanarak bulabilmeyi öğrendik. Geceleyin ise Kutup Yıldızı'ndan yararlanarak yönümüzü bulabiliriz. Kutup Yıldızı daima kuzeyi gösterir. Çok parlak bir yıldız olduğu için de onu kolaylıkla fark edebiliriz. Kutup Yıldızı ile kuzey yönünü bulduktan sonra sağımız doğuyu, solumuz batıyı ve arkamız da güneyi gösterecektir.

Yön bulmakta kullanılan aletin adı pusuladır. Pusulanın orta kısmında hareketli bir ibre vardır. Bu ibrenin boyalı kısmı (kırmızı ucu) kuzeyi gösterir. Kuzey yönünü bulduktan sonra diğer yönleri de bulabiliriz. Pusulamız yoksa doğal yön bulma yöntemlerini kullanarak yönümüzü bulabiliriz.

Yönümüzü pusula yardımıyla doğru bir şekilde bulabiliriz. Ancak pusulamız yoksa yönümüzü doğadan yararlanarak da tespit edebiliriz.

Bunun için güneşin doğuşu ve batışı, ağaçların ve kayaların yosunlu yüzü ve Kutup Yıldızı bize yardımcı olacaktır.

Doğadan yararlanarak nasıl yönümüzü buluruz? Açıklayınız.

ETKİNLİK

SINIF ETKİNLİĞİ

Malzemeler: Pusula.

Etkinliğin Yapılışı:

- Öğretmeninizle birlikte bir doğa yürüyüşü planlayınız.
- Ağaçların ve kayaların yosunlu taraflarını bumaya çalışınız.
- Bu gözlemler ve öğrendiğiniz bilgilerle yönleri bulmaya çalışınız.
- Pusula kullanarak yönleri doğru bulup bulamadığınızı kontrol ediniz.
- Yaptığınız etkinliği sınıfta tartışınız.

ETKİNLİK

EV ETKİNLİĞİ

Etkinliğin Yapılışı:

- Ailenizle birlikte evinizin uygun bir bölümünden güneşin batışını veya doğuşunu gözlemleyiniz.
- Örneğin güneşin batışını gözlemliyorsanız, sol kolunuzu güneşe doğru uzatınız. Sol kolunuz batıyı gösterecektir. Uzattığınız sağ kolunuz ise doğu yönüdür.
- Buna göre evinizin hangi bölümlerinin hangi yönde olduğunu belirleyiniz.
- Bu bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Doğayı gözlemleyerek yönümüzü bulmak için hangi yöntemleri kullanabiliriz? Yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

• Aşağıdaki metni okuyunuz. Metindeki boşlukları uygun kelimelerle tamamlayınız.

Güneşin doğduğu yöne ....., batttığı yöne ..... denir. Güneşin doğduğu tarafa ..... kolumuzu uzattığımızda ....., kolumuz, ... yönünü gösterir. Sol kolumuz ..... önümüz ....., arkamız ise ..... yönüdür. Yönümüzü en doğru şekilde ..... ile buluruz. Pusulanın boyalı ibresi ..... yönünü gösterir.

ÇEVREMİZ DEĞİŞİYOR

Yaşadığımız çevreyi zamanla değiştiririz. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. İnsanların doğada yaptıkları değişimler nelerdir? Anlatınız.

İnsanlar, ihtiyaçları veya hayatlarını kolaylaştırmak için doğal çevreyi değiştirirler. Şimdi bu değişimlere örnekler verelim. İstanbul Boğazı'nda bulunan asma köprülerden biri de Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'dür. Bu köprü, boğazın iki yakasını birbirine bağlar.

Ulaşımı kolaylaştırmak için yollar, köprüler, alt ve üst geçitler yapılır.

Havaalanları, tren rayları da doğal çevreyi değiştirir.

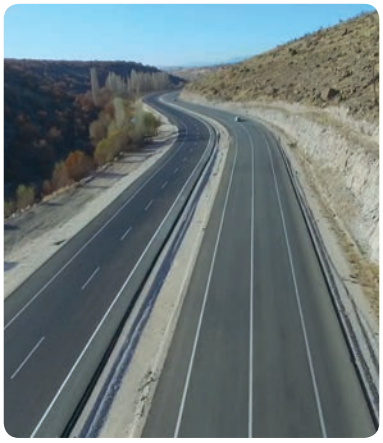

İnsanlar barınma ihtiyaçları için evler, apartmanlar inşa etmektedirler. Sağlık hizmetleri için hastaneler, eğitim için de okullar yaparak çevre değiştirilir.

Elektrik ve su ihtiyacımızı karşılamak için akarsular üzerine barajlar yapılır. Barajlardan hem içme hem de sulama suyu ihtiyacımızı sağlarız. Barajlar yapılırken doğal çevrede değişiklik olur.

Yapılan parklar, bahçeler ve spor alanları da doğal çevrenin değişimine neden olur.

Çöplerimizi çöp kutularına atarız. Belediyeye ait çöp kamyonları, çöpleri toplama alanlarına götürür. Çöp toplama alanları da doğal çevreyi değiştirir.

Daha iyi koşullarda yaşamak ve ihtiyaçlarımızı karşılamak için doğal çevreyi değiştiririz. Doğal çevreyi değiştirirken dikkatli davranmamız gerekir. Değişimler yapılırken ormanlarımıza, su kaynaklarımıza, denizlerimize ve tarım alanlarımıza zarar vermemeliyiz.

İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak için doğal çevreyi bazen plansız şekilde değiştirirler.

Nüfusun çoğalması nedeniyle tüketim de artmaktadır. Bu artan tüketimi karşılayabilmek için daha fazla üretim yapılmaktadır. Fazla üretim nedeniyle tarım alanlarında kullanılan gübre toprağı kirletmektedir.

İnsanların ihtiyaçlarının karşılanması için daha çok ağaç kesilmekte ve ormanlar tahrip edilmektedir.

Nüfusun artması ve kentleşme ile doğal kaynaklara zarar vermekteyiz. Özellikle kanalizasyonun su kaynaklarını kirletmesi çevre kirliliğine de sebep olmaktadır.

Nüfusun çoğalmasıyla birlikte oluşan atık miktarı da artmaktadır. Oluşan bu atıklar çevremizi kirletmektedir.

İnsanlar kullandıkları teknolojik ürünleri de çokça tüketmektedir. Oluşan teknolojik atıklar geri dönüşümle değerlendirilmediği zaman büyük problemlere sebep olmaktadır.

İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak için denizlerden de yararlanırlar. Ancak fazla ve bilinçsiz avlanma deniz yaşantısını da olumsuz etkilemektedir.

İnsanlar doğal çevreyi kirletmektedir. Bu nedenle doğal çevrede yaşayan hayvanların yaşam alanları zarar görmektedir. Yaşadığı doğal ortamın zarar görmesi, yiyecek bulamama, kirlilik gibi sebeplerle birçok hayvanın nesli tehlike altındadır.

Şanlıurfa'nın Birecik ilçesine gelen kelaynaklar göçmen kuşlardandır. Birecik'te tarım arazilerinin azalması ve bu bölgede yoğun tarım ilacı kullanılması kelaynakların neslini tehlikeye sokmaktadır. Bundan dolayı bu kuşlar koruma altındadır.

Pandalar nesli tükenmekte olan bir hayvan türüdür. Pandaların doğal yaşam alanları yok edildiği için nesilleri tehlike altındadır.

Kutuplarda yaşayan kutup ayılarının da nesli tehlike altındadır. Kutuplardaki iklim değişikliği buzların erimesine sebep olmaktadır. Buzların erimesi de kutup ayılarının yaşam ortamının zarar görmesi anlamına gelmektedir.

Meksika yunusu da nesli tehlike altında olan hayvanlar arasındadır. Bunun en büyük nedeni ise insanların bıraktığı balık ağlarına takılmalarıdır.

İnsanların doğal çevreye zarar vermeleri sonucunda birçok canlının nesli tehlike altındadır. Bu canlıları korumak bizim görevimizdir.

Doğal çevremizi nasıl değiştiriyoruz? Örnekler veriniz.

ETKİNLİK

NESLİ TÜKENMEKTE OLAN CANLILAR

- Nesli tükenmekte olan canlıları araştırınız.
- Bu canlıların neslinin neden tükendiğini tespit ediniz.
- Edindiğiniz bilgileri bir kartona yazınız.
- Bilgilerini yazdığınız canlılara ait görseller kullanınız.
- Araştırmanızı yaparken çeşitli dergilerden, kitaplardan veya internetten yararlanabilirsiniz.
- Çalışmanızı sınıfta sunacaksınız. Bunun için elde ettiğiniz ve kartona yazdığınız bilgileri 4-5 defa okuyunuz.
- Çalışmanızı sınıfta sununuz.
- Çalışmanızı sınıf veya okul panosunda sergileyiniz.

Javan (Cava) Gergedanı

Endonezya ve Vietnam'da yaşamaktadır. Bu hayvanların nesli kaçak avlanma ve ormanların yok edilmesi sonucu tehlike altındadır.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Görsellerde yapılanlar doğal çevreyi değiştirir mi? Yazınız.

Kömür madeni

Meyve yetiştirme

• Yaşadığınız yerde insanların doğal çevrede yaptıkları değişimler nelerdir? Örnekler veriniz.

ÇEVREMİZİ KORUYALIM

Çevremizi korumak için neler yapabiliriz? Söyleyiniz. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyup anlatınız.

Yaşanılabilir bir çevre için üzerimize düşen görevler vardır. Yaşadığımız çevreyi temiz kullanmak bu görevlerden biridir. Ayrıca su kaynaklarını, havayı ve toprağı da kirletmemeliyiz. Bunun için ilk yapmamız gereken çöplerimizi çöp kutusuna atmaktır.

Doğa ve çevreyi korumak için başka neler yapabiliriz? İnceleyelim.

Evimizde kızartma yaptıktan sonra oluşan atık yağları biriktirmeliyiz. Atık yağları atık yağ toplama kutularına atmalıyız. Lavaboya dökülen atık yağlar toprak ve su kirliliğine neden olabilir. Ayrıca biriktirilen atık yağlar yakıta dönüştürülerek tekrar kullanılabilir hâle getirilir.

Çöplerimizi kâğıt, metal, cam ve plastik şeklinde ayırmalıyız. Geri dönüşümle değerlendirilen bu atıklar böylece çevre kirliliğine de sebep olmaz.

Birçok alanda kullandığımız piller zehirli maddeler içerir. Tükenen pilleri çöpe değil, pil kumbaralarına atmalıyız. Çöpe atılan piller toprağı ve su kaynaklarını kirletebilir.

Ulaşım için otomobil yerine bisiklet tercih edebiliriz. Böylece hava kirliliğine sebep olmayan bir taşıt kullanmış oluruz.

Ağaçları, ormanları ve yeşil alanları korumalıyız. Çevremizde yapılan ağaç dikme faaliyetlerine katılabiliriz. Ağaçların havayı temizlediğini unutmamalıyız.

Su kaynaklarımızı da korumalıyız. İçtiğimiz su şişelerini ve çöplerimizi denize, akarsuya veya göle atmamalıyız. Suyu tasarruflu kullanmalı ve boşa akıtmamalıyız.

Çevremizi korumak için bizler de sorumluluk alabiliriz. Çöpleri kâğıt, metal, cam, plastik olarak ayırabiliriz. Ayrıca okulumuzda atık kâğıt ve atık pil toplama kampanyaları yapabiliriz. Çevremizdeki ağaçları koruyabiliriz. Okul bahçesine, evimizin bahçesine ağaç dikebiliriz.

Bunların yanında çevre ile ilgilenen kuruluşlara destek olabiliriz. Şimdi de çevremizi korumayı kendisine görev edinmiş bu kurum ve kuruluşlardan bazılarını tanıyalım.

Çevremizi korumayı görev edinmiş kuruluşlardan biri de DOÇEV'dir (Doğa ve Çevre Vakfı). Bu vakıf; ağaç dikmek, atık pil ve atık kâğıt toplamak gibi faaliyetler yapar.

TEMA (Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı), ülke topraklarını korumayı amaçlar. Erozyonu önlemek için ağaçlandırma çalışmaları yapar.

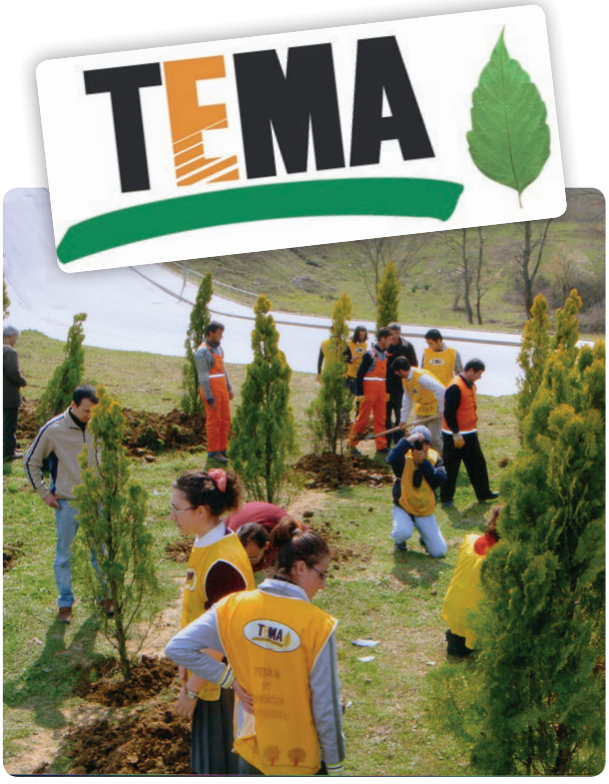

TÜRÇEV'in (Türkiye Çevre Eğitim Vakfı) amaçlarından biri de denizlerimizi korumaktır. Temiz, sağlıklı ve yüzülebilir denizler için insanların bilinçlenmesini sağlar.

ÇEKÜL de (Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı) Türkiye coğrafyasını bir miras olarak kabul eder. Doğal hayatı koruma çalışmaları yapar.

Çevremizi korumak için okulumuzda çeşitli faaliyetler yapabiliriz. Örneğin çevremizin önemini anlatan pankartlar hazırlamalıyız. Çöplerimizi çöp kutusuna atmayı davranış hâline getirmeliyiz. Çöplerini yere atan arkadaşlarımızı uyarmalıyız. Ağaçları korumalıyız. Ağaç dikmeliyiz. Çevre ile ilgilenen kurum ve kuruluşların faaliyetlerini takip etmeliyiz. Bu faaliyetlere katılmalıyız. Çünkü yaşadığımız çevreyi korumak hepimizin görevidir.

Çevremizi korumak için neler yapabiliriz? Anlatınız.

ETKİNLİK

Malzemeler:

Renkli kartonlar, çevre ile ilgili resimler, boya kalemleri, yapıştırıcı, makas.

Etkinliğin Yapılışı:

- "Doğayı ve çevreyi nasıl koruruz?" konusu ile ilgili bir çalışma hazırlayacaksınız.
- Konu ile ilgili resimleri eski gazete ve dergilerden kesiniz (Resimleri kendiniz de çizebilirsiniz.).
- Resimleri kartona yapıştırınız.
- Çevreyi ve doğayı korumak ile ilgili neler yapabileceğinizi resimlerin altına listeleyiniz.
- Çalışmalarınızı sınıfta sununuz. Okul panosunda öğretmeninizin yardımıyla sergileyiniz.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Su, hava ve toprak gibi doğal kaynakların temiz tutulması için neler yapılabilir? Aşağıdaki tabloya yazınız.

Kaynaklar	Neler Yapılabilir?
SU	....
HAVA	....
TOPRAK	....

• Çevrenin korunması konusuyla ilgilenen bir kurumda çalışacaksınız. Hangisinde çalışmak isterdiniz? Neden? Açıklayınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

GERİ DÖNÜŞÜM YAPALIM

Cam, plastik, metal ve kâğıt gibi atıklar geri dönüşümle tekrar kullanılabilir. Aşağıdaki görselleri inceleyiniz. Metinleri okuyunuz. Geri dönüşüme nasıl katkı sağlayabileceğimizi söyleyiniz.

Günlük yaşantımızda birçok atık materyal oluşmasını sağlarız. Bu atıklardan biri de kâğıtlardır. Kâğıt atıkları çöpe atmamalıyız. Çünkü bu atıklar geri dönüşümle tekrar kullanılabilir hâle getirilebilir.

Plastik su şişeleri, eskimiş mutfak aletleri, saksılar ve deterjan kaplarını geri dönüşümle tekrar kullanabiliriz. Plastik atıkları da plastik toplama kutularına atmalıyız.

Kırılmış cam bardaklar, tabaklar, süt şişeleri ve kavanozlar da geri dönüştürülebilir malzemelerdir. Bu atıklardan geri dönüşümle yeni ürünler yapılabilir.

Yağ tenekeleri, içecek kutuları, konserve kutuları, kullanılmayacak hâle gelmiş tencere, kaşık ve çatal gibi metal atıkları da değerlendirebiliriz. Metal atıkları metal toplama kutularına atmalıyız.

Günlük hayatımızda birçok çöpün oluşmasını sağlarız. Bu çöpler arasındaki kâğıt, metal, plastik ve cam atıklar çeşitli fabrikalarda işlenip tekrar kullanılabilir hâle getirilir. Böylece doğaya atılmayıp geri dönüştürülen bu atıklar çevreye zarar vermezler. Ayrıca geri dönüşümle ülke ekonomisine katkıda bulunmuş oluruz.

Evimizde, okulumuzda geri dönüştürülebilen atıkları biriktirmeliyiz. Bu atıkları geri dönüşüm kutularına atarak hem çevremizi korumuş oluruz hem de ekonomik bir fayda sağlarız.

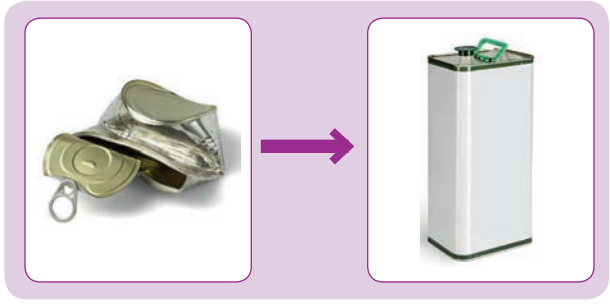

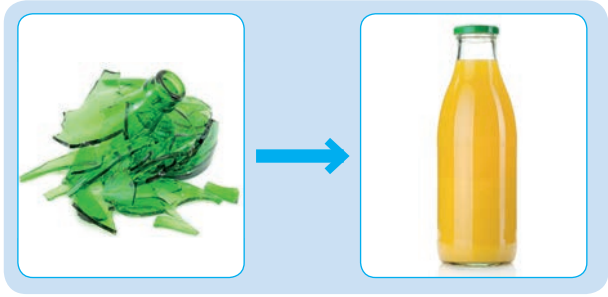

Geri dönüşümle ilgili hangi faaliyetleri yapabilirsiniz? Açıklayınız.

ETKİNLİK

GERİ DÖNÜŞÜM ÇALIŞMASI YAPALIM

Etkinliğin Yapılışı:

- Öğretmeninizin yardımıyla okulunuzda bir atık kâğıt toplama etkinliği yapacaksınız.
- Bunun için atık kâğıtların geri dönüşümü ile ilgili afişler hazırlayınız.
- Afişleri hazırlamak için 3-4 kişilik gruplar oluşturunuz.
- Afişinizde geri dönüşümün önemini anlatan resimler ve cümleler kullanınız.
- Hazırladığınız afişleri okul panolarında sergileyiniz.

"Böylece okulunuzdaki diğer arkadaşlarınızın da geri dönüşüm etkinliğine katılması sağlanacaktır."

- Her sınıf için bir karton kutu temin ediniz.
- Kutunun üzerine "Atık Kâğıt Kutusu" yazınız.
- Tüm okuldaki öğrencilerin katılımı ile atık kâğıtları toplayınız.
- Topladığınız kâğıtları öğretmeninizin yardımıyla belediye yetkililerinin almasını sağlayınız.

ÇALIŞMA YAPALIM

• Evimizde, okulumuzda hangi atıkları geri dönüşümle tekrar kullanabiliriz? Yazınız.

• Geri dönüşümün faydaları nelerdir? Açıklayınız.

KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A) Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

( ) **1.** Yönümüzü doğadan yararlanarak bulabiliriz.

( ) **2.** Elma, armut, kiraz gibi meyveler yerde yetişir.

( ) **3.** Meyve ağaçlarından iyi verim almak için kuru dallar kesilir.

( ) **4.** Yaşadığımız yerin iklimi insanları da etkiler.

( ) **5.** İnsanlar doğal çevreyi yaptıkları inşaatlarla değiştirirler.

( ) **6.** Çevremizdeki hayvanları korumak hayvanları koruma derneğinin görevidir.

( ) **7.** Orman yangını görürsek ALO 177'yi aramalıyız.

( ) **8.** Çevreyi korumak sadece belediyelerin görevidir.

( ) **9.** TÜRÇEV, ÇEKÜL ve TEMA çevremizi korumayı görev edinen kuruluşlar arasındadır.

( ) **10.** Geri dönüşüm yapmak büyüklerin görevidir.

B) Aşağıdaki cümleleri kutucuklardaki sözcüklerden uygun olanlarla tamamlayınız.

toprağa	*suya*	*güneşe*	*TEMA*
ülke ekonomisine	*Hayvanları*	*Seralar*	

1. Geri dönüşüm yaparak ..... katkı sağlamış oluruz.

2. Ülkemizde erozyonla mücadele eden kuruluşlardan biri de ..... dır.

3. ..... sevmeli ve korumalıyız.

4. ..... bitkileri olumsuz hava şartlarına karşı korur.

5. Bitkilerin yetişmesi için ....., ... ve ..... ihtiyacı vardır.

C) Aşağıdaki soruları okuyunuz, doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Güneşin doğduğu yöne sol kolunuzu uzatırsanız önümüz hangi yön olur?

A) Kuzey

B) Güney

C) Batı

2. Kuzey yönünü gece bulmak için aşağıdaki doğal unsurların hangisinden yararlanırız?

A) Karınca yuvaları

B) Ağaçların yosunlu tarafları

C) Kutup Yıldızı

3. Aşağıdaki sebzelerden hangisi toprak altında yetişir?

A) Havuç B) Patlıcan C) Domates

4. Aşağıdakilerden hangisi çevremizi korumak için yapmamız gerekenlerden **değildir?**

A) Çöplerimizi su kaynaklarına atmalıyız.

B) Çevremizdeki hayvanları ve bitkileri korumalıyız.

C) Ağaçları korumalı, bahçemize ağaç dikmeliyiz.

5. Atıklar, geri dönüşümle yeni ürünlere dönüştürülebilir. Buna göre aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi **yanlıştır?**

A) Eski gazeteler ⟶ Kitap

B) Kırık camlar ⟶ Vazo

C) Konserve kutuları ⟶ Plastik saksı

D) Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Doğal çevreyi korumak için neler yapabiliriz? Açıklayınız.

.....

.....

.....

2. Yön bulma yöntemleri nelerdir? Yazınız.

.....

.....

.....

3. Geri dönüşümün ülke ekonomisine katkısını anlatınız.

.....

.....

.....

4. Bitkiler nerede ve nasıl yetiştirilir? Açıklayınız.

.....

.....

.....

CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE: KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A)	1. D	2. D	3. Y	4. Y	5. D					
B)	1. verimli 2. kuş bakışı 3. demokratik 4. yardımsever ve kibar 5. kroki									
C)	1. B	2. B	3. C	4. C	5. A	6. B	7. A	8. C	9. B	10. C

2. ÜNİTE: KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A)	1. D	2. Y	3. Y	4. D	5. Y	6. Y						
B)	1. haklarına 2. Televizyon 3. su 4. ekmek 5. zamanını											
C)	1. A	2. C	3. B	4. A	5. C	6. A	7. C	8. B	9. C	10. A	11. C	12. B

3. ÜNİTE: KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A)	1. D	2. Y	3. D	4. D	5. D					
B)	1. hijyen 2. kaslarımızın ve kemiklerimizin 3. yaz 4. kalite									
C)	1. C	2. B	3. A	4. B	5. B	6. C	7. A	8. B	9. A	10. B

4. ÜNİTE: KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A)	1. Y	2. Y	3. D	4. D	5. Y	6. D	7. Y	8. D	9. Y	
B)	1. tehlikeli 2. deterjanları 3. nöbetçi öğretmene 4. polisten 5. trafik 6. 155-156									
C)	1. A	2. C	3. A	4. B	5. A	6. C	7. C	8. A	9. B	10. C

5. ÜNİTE: KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A)	1. D	2. D	3. D	4. Y	5. D	6. D	7. D	8. Y	9. D	10. D
B)	1. projeler 2. görevi 3. muhtar 4. belediye başkanı 5. tarihî eserleri 6. ileri görüşlülüğü 7. okullar									
C)	1. B	2. B	3. C	4. B	5. C					

6. ÜNİTE: KENDİMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A)	1. D	2. Y	3. D	4. D	5. D	6. Y	7. D	8. Y	9. D	10. Y
B)	1. ülke ekonomisine 2. TEMA 3. hayvanları 4. seralar 5. güneşe, suya ve toprağa									
C)	1. B	2. C	3. A	4. A	5. C					

SÖZLÜK

A

aday : Bir görev, bir iş için kendini ileri süren veya başkaları tarafından ileri sürülen kimse.

alerji : Bazı canlıların birtakım yiyeceklere, ilaçlara karşı hastalık derecesinde gösterdikleri aşırı tepki.

atık : Hastane, ev, fabrika vb. yerlerde kullanılmış, artık işlenemez veya çevre için zarar oluşturan her türlü madde.

B

bayrak : Bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dikdörtgen biçiminde kumaş.

bayram : Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler.

C - Ç

canlı : Canı olan, yaşayan.

çevre : Bir şeyin yakını, dolayı, etraf.

çıkarma : Düşman kıyılarına gemi, bot vb.nden asker indirme.

D - E

dilek : Bir kimsenin dilediği şey, istek.

diyabet : Şeker hastalığı.

eşya : Çeşitli amaçlarla kullanılan, taşınabilir cansız şeyler.

F

fabrika : İşlenmemiş maddelerin işlenerek tüketime hazır duruma getirildiği sanayi kuruluşu.

fiyat : Alım veya satımda bir şeyin para karşılığındaki değeri.

G

güvenlik : Kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet.

H

hamam : Yıkanılacak yer.

huzurevi : Yaşlı kimselerin bakımlarının yapıldığı ve barındığı kurum.

hükûmet : Devlet işlerini yürütmekle görevli kuruluşlar ve kişiler.

I - İ - J

ışık : Cisimleri ve renkleri ayırt etmeye yarayan enerji.

ibadethane : İçinde ibadet yapılan yer.

jandarma : Yurt içinde genel güvenliği sağlayan kuvvet.

K

kaldırım : Bir yolun, sokağın kenarında yalnız yayaların geçmesine ayrılan, azıcık yükseltilmiş dar bölüm.

kale : Düşmandan korunmak için yapılmış kalın ve yüksek duvarlı yapı.

kamu : Bir ülkedeki halkın bütünü, halk.

komşu : Konutları yakın olan kimselerin birbirine göre aldıkları ad.

köprü : Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan ahşap, beton veya demir yapı.

kurmay : Harp akademilerine girerek eğitimlerini başarıyla bitirmiş subay.

L - M - N

laboratuvar : Bilimsel ve teknik araştırmalar yapmak için gerekli araç ve gereçlerin bulunduğu yer.

millet : Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus.

numara : Bir şeyin bir dizi içindeki yerini gösteren sayı, rakam.

O - Ö

oy : Bir tercihi belirten işaret, söz veya yazı.

ödev : Öğretmenin öğrencilere okul dışında yapmaları için verdiği çalışma.

P - R

park : Gezip eğlenmek için düzenlenmiş bahçe.

reçete : Üzerinde doktorun hastası için gerekli gördüğü ilaçların yazılı olduğu kâğıt.

S - Ş

sağlık : Bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması.

saksı : Çiçek yetiştirmekte kullanılan kap.

saray : Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı.

seçim : Bir veya daha çok aday arasından belli birini veya birkaçını seçme.

servis : Herhangi bir kuruluşun ulaşım işlerinde kullanılan taşıma aracı.

spor : Bedeni veya zihni geliştirmek amacıyla kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen hareketlerin tümü.

subay : Silahlı kuvvetlerde rütbeli asker.

sürücü : Karada kullanılan motorlu araçları sürüp yöneten kimse, şoför.

şifre : Gizli haberleşmeye yarayan işaretlerin tümü, kod.

T

tasarruf : Bir şeyi istediği gibi kullanma yetkisi.

temsilci : Hak ve görev bakımından birinin veya bir topluluğun adına davranan kimse.

U - Ü

ucuz : Fiyatı yüksek olmayan, düşük fiyatlı.

ülke : Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların tümü, memleket.

V - Y

vatan : Bir halkın üzerinde yaşadığı toprak parçası, yurt.

yön : Belli bir noktaya göre olan yer, taraf.

Z

zaman : Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.

KAYNAKÇA

Arıburnu, Kemal, *Atatürk'ten Anılar*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1998.

Duval, Stephanie, *Haraca Hayır*, Timaş Çocuk, İstanbul, 2011.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar), Ankara, 2018.

Popüler Bilim Coğrafya Dizisi, *Doğal Afetler*, Timaş Yayınları, İstanbul, 2008.

TDK Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.

Turnbull, Stephanie, *Çöp ve Geri Dönüşüm*, TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları 227, Ankara, 2013.

Yazım Kılavuzu, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2012.

Sayfa 43 ve 151'de bulunan şiirler yazar tarafından bu kitap için yazılmıştır.

GENEL AĞ KAYNAKÇASI

http://www.afad.gov.tr *(Erişim Tarihi: 10.01.2018)*

http://www.agri.gov.tr *(Erişim Tarihi: 05.11.2017)*

http://www.ailehekimligi.gov.tr *(Erişim Tarihi: 07.11.2017)*

http://www.anaokulu.cu.edu.tr/__/file/7_EVDE_COCUKLARI_BEKLEYEN_TEHLIKELER.pdf *(Erişim Tarihi: 11.12.2017)*

http://www.ataturk.net *(Erişim Tarihi: 18.12.2017)*

http://www.beslenmehareket.saglik.gov.tr *(Erişim Tarihi: 20.12.2017)*

http://www.biyografi.net *(Erişim Tarihi: 22.01.2018)*

http://www.biyografya.net *(Erişim Tarihi: 22.01.2018)*

http://www.bodrum.bel.tr *(Erişim Tarihi: 25.11.2017)*

http://www.cekulvakfi.org.tr *(Erişim Tarihi: 19.12.2017)*

http://www.docev.org.tr *(Erişim Tarihi: 25.11.2017)*

http://www.dpb.gov.tr *(Erişim Tarihi: 02.01.2018)*

http://www.edirnevdb.gov.tr *(Erişim Tarihi: 04.01.2018)*

http://www.enerjicocuk.org *(Erişim Tarihi: 10.01.2018)*

http://www.fatih.bel.tr *(Erişim Tarihi: 10.01.2018)*

http://www.hurriyetaile.com.tr *(Erişim Tarihi: 11.01.2018)*

http://www.ibb.gov.tr *(Erişim Tarihi: 11.01.2018)*

http://www.itfaiye.ankara.bel.tr *(Erişim Tarihi: 13.01.2018)*

http://www.kulturcocuk.gov.tr/default.aspx *(Erişim Tarihi: 13.01.2018)*

http://www.milliparklar.gov.tr *(Erişim Tarihi: 13.01.2018)*

http://mufredat.meb.gov.tr *Erişim Tarihi: 22.01.2018)*

http://www.ntv.com.tr *(Erişim Tarihi: 18.01.2018)*

http://www.sabah.com.tr *(Erişim Tarihi: 18.01.2018)*

http://www.sivaskulturenvanteri.com *(Erişim Tarihi: 19.01.2018)*

http://www.tarihiyerlerimiz.net *(Erişim Tarihi: 22.01.2018)*

http://www.tdk.gov.tr *(Erişim Tarihi: 22.01.2018)*

http://www.tema.org.tr *(Erişim Tarihi: 24.01.2018)*

http://www.trafik.gov.tr/Sayfalar/default.aspx *(Erişim Tarihi: 24.01.2018)*

http://www.ttkb.meb.gov.tr *(Erişim Tarihi: 24.01.2018)*

http://www.turcev.org.tr *(Erişim Tarihi: 26.01.2018)*

http://www.yerelnet.org.tr *(Erişim Tarihi: 02.02.2018)*

http://www.yunus.hacettepe.edu.tr *(Erişim Tarihi: 01.01.2018)*

https://www.egm.gov.tr/Sayfalar/default.aspx *(Erişim Tarihi: 08.02.2018)*

https://www.hastane.com.tr *(Erişim Tarihi: 10.01.2018)*

http://www.eie.gov.tr *(Erişim Tarihi: 03.01.2018)*

GÖRSEL KAYNAKÇA

• Kitabımızda kullanılan tüm çizimler yayınevimiz ressamı tarafından bu kitap için çizilmiştir.

• Kitabımızda kullanılan görseller www.shutterstock.com adresinden alınmış ve telif ücretleri ödenerek kullanılmıştır.

Sayfa 148 : http://www.metrobusharitasi.com/wp-content/uploads/2017/09/İstanbul-Valiliği.jpg Erişim tarihi: 18 Şubat 2018

Sayfa 148 : http://www.tapurandevu.com.tr/wp-content/uploads/2014/09/gungoren-kaymakamligi.jpg Erişim tarihi: 13 Temmuz 2017

Sayfa 148 : http://www.kinikkoyu.info/kinik-muhtarligi/ Erişim tarihi: 22 Mayıs 2017

Sayfa 149 : http://www.bafra.bel.tr Erişim tarihi: 5 Ocak 2018

Sayfa 151 : http://www.ata.tsk.tr/01_hayati/cumhuriyet_donemi.html Erişim tarihi: 11 Kasım 2017

Sayfa 151 : https://i.cnnturk.com/ps/cnnturk/75/630x0/58b51e51cbbf3422ec70537d.jpg Erişim tarihi: 22 Kasım 2017

Sayfa 152 : http://www.ata.tsk.tr/content/media/07/ataturk_albumu_1.pdf albüm sayfa 168 Erişim tarihi: 22 Aralık 2017

Sayfa 152 : https://www.dijitaller.com/ataturkun-bilim-ve-teknolojiye-verdigi-onem/ Erişim tarihi: 22 Aralık 2017

Sayfa 152 : https://img-s2.onedio.com/id-562b7ed00ab0d9f47f8a74b9/rev-1/raw/s-75a9fa94d-91dc59225d3eb666fa3bf8b23a449a3.jpg Erişim tarihi: 17 Şubat 2018

Sayfa 152 : Nikah fotoğrafı kişilerden izin alınarak kullanılmıştır.

Sayfa 153 : http://www.kgm.gov.tr/SiteCollectionImages/KGMimages/Projeler/OtoyolProjeleri/gaziantep1.jpg Erişim tarihi: 22 Aralık 2017

Sayfa 153 : http://www.iakademi.com/9-vestel-idari-kadrosu-excel-egitmlerinde-kapsamli-bir-projeyi-i-akademi-ile-basari-ile-sonlandirdi/vestel-city/ Erişim tarihi: 12 Kasım 2017

Sayfa 153 : https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/giant-yellow-working-wheat-harvester-combine-696748516?src=23pFxiBllSyNFVK5choUEA-1-52 Erişim tarihi: 18 Şubat 2018

Sayfa 155 : https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/ishak-pasha-palace-101295121?src=FnMURBj8mdsuCxXwd8o_9w-1-0 Erişim tarihi: 13 Ocak 2017

Sayfa 155 : http://mapio.net/pic/p-14794241/ Erişim tarihi: 5 Ocak 2018

Sayfa 156 : https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/spice-bazaar-istanbul-one-biggest-closed-794266135 Erişim tarihi: 18 Şubat 2018

Sayfa 156 : https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/crusader-castle-bodrum-turkey-91560848?src=yT7syQqWsMTPDFlY-j1u9w-1-66 Erişim tarihi: 18 Şubat 2018

Sayfa 157 : https://www.shutterstock.com/download/success?src=FMHkOIhDYgwVmPA-9P37APQ-1-87 Erişim tarihi: 5 Şubat 2018

Sayfa 157 : https://static.panoramio.com.storage.googleapis.com/photos/large/96634738.jpg Erişim tarihi: 18 Ocak 2018

Sayfa 158 : http://www.seyyahcelebi.com.tr/sogut-kaymakam-cesmesi.html Erişim tarihi: 12 Aralık 2017

Sayfa 159 : https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/dolmabahce-palace-besiktas-istanbul-city-turkey-416871478?src=LR6GaG9Bei0UxAzw0vANvA-1-43 Erişim tarihi: 5 Aralık 2017

Sayfa 159 : https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/girl-tower-161390003?src=-m0imFx2orTCSmo0XLN6F3A-1-25 Erişim tarihi: 5 Aralık 2017

Sayfa 164 : (Okul görseli) Yayınevi arşivimizden kullanılmıştır.

Sayfa 164 : http://www.diyanet-dinslaken.de/wp-content/uploads/2015/05/adana-sabanci-camii.jpg Erişim tarihi: 14 Ocak 2018

Sayfa 164 : (Park görseli) Yayınevi arşivimizden kullanılmıştır.

Sayfa 165 : (Otobüs görseli) Yayınevi arşivimizden kullanılmıştır.

Sayfa 165 : (Metro görseli) Yayınevi arşivimizden kullanılmıştır.

Sayfa 165 : (Yaya geçidi görseli) Yayınevi arşivimizden kullanılmıştır.

Sayfa 165 : http://bornovabelediyespor.org.tr/uploads/images/images_48_55_119909771.JPG Erişim tarihi: 2 Ocak 2018

Sayfa 165 : https://sgm.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/3/36387/stat-cimleri-sorunun-degil-kalitenin-simgesi-olacak.aspx Erişim tarihi: 3 Ocak 2018

Sayfa 165 : (Spor salonu) Yayınevi arşivimizden kullanılmıştır.

Sayfa 166 : http://basin.kulturturizm.gov.tr/Resim/214063,yeni-muze-3jpg.png?0 Erişim tarihi 4 Aralık 2017

Sayfa 166 : http://basin.kulturturizm.gov.tr/TR,140786/efes-de-artik-dunya-mirasi.html Erişim tarihi: 20 Aralık 2017

Sayfa 166 : http://www.kocaelikulturturizm.gov.tr/TR,69192/kocaeli-sabanci-kultur-merkezi.html Erişim tarihi: 29 Aralık 2017

Sayfa 169 : http://2.bp.blogspot.com/-3dwhLe4TWAI/VPw8tqHkfqI/AAAAAAAAR2s/nAkDf-DFq61M/s1600/ata%2Bkadın%2B2.jpg Erişim tarihi: 3 Şubat 2018

Sayfa 169 : http://www.haberekspres.com.tr/images/haberler/2017/04/23_nisan_burada_bir_baska_kutlaniyor_h100745_faadd.jpg Erişim tarihi: 28 Kasım 2017

Sayfa 169 : http://www.turkishny.com/news/islamda-dini-bayramlar Erişim tarihi: 4 Aralık 2017

Sayfa 170 : http://i.hurimg.com/i/hdn/75/0x0/59dc664ad3806c23200c01bc.jpg Erişim tarihi: 10 Şubat 2018

Sayfa 170 : https://mersin.afad.gov.tr/upload/Node/7738/pics/deprem_ve_korunma.jpg Erişim tarihi: 10 Şubat 2018

Sayfa 170 : Düğün fotoğrafı izin alınarak kullanılmıştır.

Sayfa 171 : http://www.bik.gov.tr/15-temmuz-gecesinin-simgelesen-fotograflari/ Erişim tarihi: 6 Şubat 2018 Salı 21:18

Sayfa 176 : http://www.ata.tsk.tr/07_gorseller/foto.html Erişim tarihi: 2 Ocak 2018

Sayfa 176 : http://www.anitkabir.tsk.tr/content/img/06_hizmetlerimiz/posterler/posterler_23.jpg Erişim tarihi: 6 Şubat 2018

Sayfa 177 : http://www.ata.tsk.tr/07_gorseller/foto.html *Erişim tarihi: 20 Ocak 2018*

Sayfa 177 : http://mustafakemalim.com/asagilik-bir-olume-mahkum-olmaktansa-vurusarak-olmeyi-tercih-ediyoruz/21272758_275448262958882_776941335232392983_o/ Erişim tarihi: 12 Ocak 2018

Sayfa 177 : https://mustafakemalim.com/ataturkun-daima-halkin-icerisinde-bir-lider-oldugunu-gosteren-nadir-9-fotograf/ Erişim tarihi 30 Kasım 2017

Sayfa 178 : http://www.dildernegi.org.tr/TR,461/ataturkun-turk-dil-kurumu.html Erişim tarihi: 10 Ekim 2017

Sayfa 178 : http://www.turkhokey.gov.tr/2017/04/23/23-nisan-ulusal-egemenlik-ve-cocuk-bayrami-kutlu-olsun/ Erişim tarihi: 1 Şubat 2018

Sayfa 178 : http://sanatkaravani.com/wp-content/uploads/2015/11/ataturk-21.jpg Erişim tarihi 7 Kasım 2017

Sayfa 179 : http://www.anitkabir.tsk.tr/content/img/06_hizmetlerimiz/posterler/posterler_03.jpg Erişim tarihi 9 Şubat 2018

Sayfa 180 : http://www.atam.gov.tr/fotograflar/atatürk-ve-çocuklar Erişim tarihi: 3 Ekim 2017

Saya 181 : http://aregem.kulturturizm.gov.tr/Resim/11804,mehmet-akif-ilk-foto-basajpg.png?0 Erişim tarihi: 7 Şubat 2018

Sayfa 181 : http://fizikciler.info.tr/images/fizikciler/kisilerAB-EN/arikY.jpg Erişim tarihi: 7 Şubat 2018

Sayfa 182 : http://admin.biyografya.com/_docs/photos/72da418ad23b06634bf88747a2167a69.jpg Erişim tarihi: 7 Şubat 2018

Sayfa 182 : http://idora.milliyet.com.tr/YeniAnaResim/2017/10/28/naim-suleymanoglu-ndan-kotu-haber-10139687.Jpeg Erişim tarihi 7 Şubat 2018

Sayfa 182 : http://admin.biyografya.com/_docs/photos/6ccfaa2e04ea6fd89016b68a2856b004.jpg Erişim tarihi: 7 Şubat 2018

Sayfa 183 : http://www.caykur.gov.tr/uploads/ZIHNI-DERIN.jpg Erişim tarihi: 22 Aralık 2017

Sayfa 184 : https://www.turkcebilgi.com/uploads/media/resim/hurkusk14vecihi.jpg Erişim tarihi: 7 Şubat 2018

Sayfa 184 : http://trthaberstatic.s3-website-eu-west-1.amazonaws.com/resimler/706000/706191.jpg Erişim tarihi: 22 Aralık 2017

Sayfa 185 : http://slideplayer.biz.tr/slide/3259637/11/images/4/Tam+adı+Fatma+Aliye+Topuz'dur.+1862+yılında+İstanbul'da+doğmuştur.jpg Erişim tarihi: 2 Şubat 20189

Sayfa 190 : shutterstock_3503754 Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 190 : shutterstock_246823690.jpg Erişim tarihi: 24 Mart 2017

Sayfa 190 : shutterstock_519343627.jpg Erişim tarihi: 15 Ocak 2018

Sayfa 191 : shutterstock_446743903.jpg Erişim tarihi: 15 Ocak 2018

Sayfa 191 : shutterstock_101409517.jpg Erişim tarihi: 15 Ocak 2018

Sayfa 191 : shutterstock_156398633.jpg Erişim tarihi: 15 Ocak 2018

Sayfa 191 : shutterstock_162433133.jpg Erişim tarihi: 15 Ocak 2018

Sayfa 192 : shutterstock_171893573.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 192 : shutterstock_83086.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 192 : shutterstock_230424040.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 192 : https://tr-static.eodev.com/files/dde/d4cd438e18701e42046b741d75d8151f.jpg Erişim tarihi: 12 Ocak 2018

Sayfa 193 : shutterstock_8944387.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 193 : shutterstock_337715492.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 196 : Sayfadaki fotoğraflar yayınevi arşivimizden kullanılmıştır.

Sayfa 197 : http://hgtvhome.sndimg.com/content/dam/images/grdn/fullset/2013/7/23/0/RX-DK-CGG19903_resistant-carrots_s4x3.jpg.rend.hgtvcom.1280.960.suffix/1452644709614.jpeg Erişim tarihi: 22 Aralık 2017

Sayfa 197 : http://karagozlergida.com.tr/tr/content/patlican Erişim tarihi: 4 Şubat 2018

Sayfa 197 : https://www.tarimvideo.gen.tr/sera-tarimi-nedir Erişim tarihi: 22 Ekim 2017

Sayfa 197 : http://m.trakyam.com/tr/haberler/8864/tarimsal-uretimdeki-payi-yuzde-40-artti-trakyada-da-yapilabilir Erişim tarihi: 20 Kasım 2017

Sayfa 197 : shutterstock.com-103035701.jpg Erişim tarihi: 4 Şubat 2018

Sayfa 197 : https://tariktekman.com/her-sey-canli-her-sey-yalan/"iLightbox[gallery611]/0 Erişim tarihi: 4 Şubat 2018

Sayfa 198 : shutterstock_394310620.jpg Erişim tarihi: 19 Şubat 2018

Sayfa 198 : http://yagmur.news/bireysel-sulama-sistemleri-alimlarina-hibe-destegi-muracaatlari-basladi/ Erişim tarihi: 22 Mart 2017

Sayfa 198 : shutterstock_41595394.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 199 : http://mucitanne.blogspot.com.tr/2015/02/fasulye-deneyi.html Erişim tarihi: 19 Şubat 2018

Sayfa 200 : shutterstock_155138267.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 201 : shutterstock_669942766 Erişim tarihi: 17 Haziran 2018

Sayfa 201 : http://hangizeytinyagi.com/haberoku.asp?id=113 Erişim tarihi: 22 Mart 2017

Sayfa 201 : http://johndmccann.com/wp-content/uploads/2014/06/TreeMoss.jpg Erişim tarhi: 22 Mart 2017

Sayfa 205 : http://www.oib.gov.tr/Türkçe/Portfoy/Portfoy_Detay/Otoyollar_ve_Köprüler/1488889741.html? Erişim tarihi: 23 Mart 2017

Sayfa 205 : http://www.kgm.gov.tr/SiteCollectionImages/KGMimages/Projeler/OtoyolProjeleri/gaziantep1.jpg Erişim tarihi: 19 Şubat 2018

Sayfa 205 : https://i.pinimg.com/736x/7f/ff/2e/7fff2e6eb8046664b73b65a3f05034c5--cel-transport.jpg Erişim tarihi: 23 Mart 2017

Sayfa 205 : http://www.emlakkonut.com.tr/_Assets/Upload/Slider/53/esenlerrender0003-medium-jpg02082017091426.jpg Erişim tarihi: 23 Mart 2017

Sayfa 206 : http://www.dsi.gov.tr/images/haber-resimler/_dsc6664.jpg?sfvrsn=0 Erişim tarihi: 23 Mart 2017

Sayfa 206 : (Park ve halı saha) Yayınevi arşivimizden kullanılmıştır.

Sayfa 206 : http://www.atikyonetimi.kadikoy.bel.tr/AltSayfa.aspx?ID=1 Erişim tarihi: 23 Mart 2017

Sayfa 207 : shutterstock_82929577.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 207 : shutterstock_270409313.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 207 : shutterstock_499757422.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 207 : shutterstock_730996000.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 208 : shutterstock_111183971.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 208 : shutterstock_513364243.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 208 : shutterstock_175144181.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 209 : shutterstock_110059601.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 209 : shutterstock_111703187.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 209 : shutterstock_98508977.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 210 : http://3.bp.blogspot.com/-IMa0U0AYyEk/UrWYS5UUwFI/AAAAAAAAAL0/JPW-M4if72mc/s1600/beyaz+gergedan.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 211 : http://iminco.net/wp-content/uploads/2017/09/underground-coal-miner.jpg Erişim tarihi: 23 Mart 2017

Sayfa 211 : shutterstock_582494944.jpg Erişim tarihi: 7 Şubat 2018

Sayfa 212 : shutterstock_356870642.jpg Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 212 : http://www.egeninsesi.com/haber/17961-sekiz_ayda_4_ton_atik_yag_toplandi Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 212 : http://fragranceofgrace.org/images/icatch1.jpg Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 213 : https://www.pinterest.es/pin/492722015464975501/ Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 213 : http://www.espritcycles.com/wp-content/uploads/2016/07/casque-velo-urbain-famille.jpg Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 213 : http://haberciniz.biz/altindagda-agac-dikme-senligi-2414955h.htm Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 213 : https://www.likusta.com/fileadmin/assets/img/products/Abwasser.jpg Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 213 : http://www.mgsmuhendislik.com/tr/12683/Dere-Islahi-ve-Taskin-Koruma Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 214 : http://www.docev.org.tr/atikpiltoplamahatti.aspx Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 214 : http://www.nilufer.bel.tr/haber-670-niluferde_fidan_seferberligi"prettyPhoto[galeri580]/4/ Erişim tarihi 2 Aralık 2017

Sayfa 215 : http://www.turcev.org.tr/V2/galeriDetay.aspx?fotoKategori_id=7 Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 215 : http://ismailerez.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/25/969781/icerikler/cekul-vakf-fidan-dikme-etkinligi_2133386.html Erişim tarihi: 7 Nisan 2017

Sayfa 216 : shutterstock_272587109.jpg Erişim tarihi: 17 Ocak 2018

Sayfa 218 : http://www.ikitelligeridonusum.com/images/istanbul-hurda.jpg/ Erişim tarihi: 7 Ekim 2017

Sayfa 218 : https://https://media.travelpirates.com/images/2014/12/shutterstock-165039674-1417557265-TBT5-medium.jpg Erişim tarihi: 7 Ekim 2017

Sayfa 218 : https://www.geridonusum.com/atik-camlarin-geri-donusumu-nasil-yapilmaktadir-1830/ Erişim tarihi: 7 Ekim 2017

Sayfa 219 : http://emrahhurda.com/hurdaci.asp?RCB=4270&offset=3000 Erişim tarihi: 23 Aralık 2017

Sayfa 220 : http://www.bilincligencler.com/arkakapi/cache/wprjfilResim42977.JPG Erişim tarihi: 29 Aralık 2017

TÜRKİYE HARİTASI